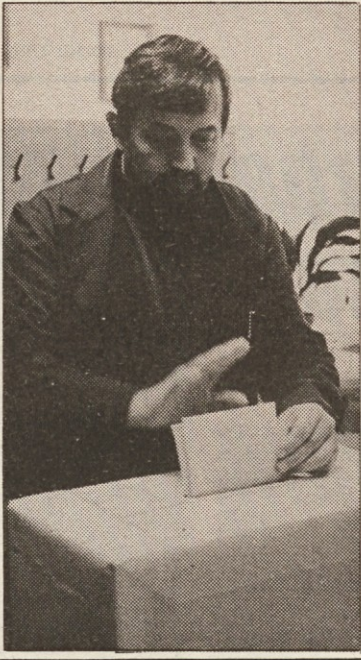

Ko je France Tomšič, predsednik KNSS, razpredel modre misli o zakonski prepovedi konkurenčnih sindikatov in zaplembi njihovega premoženja, je primaknil:

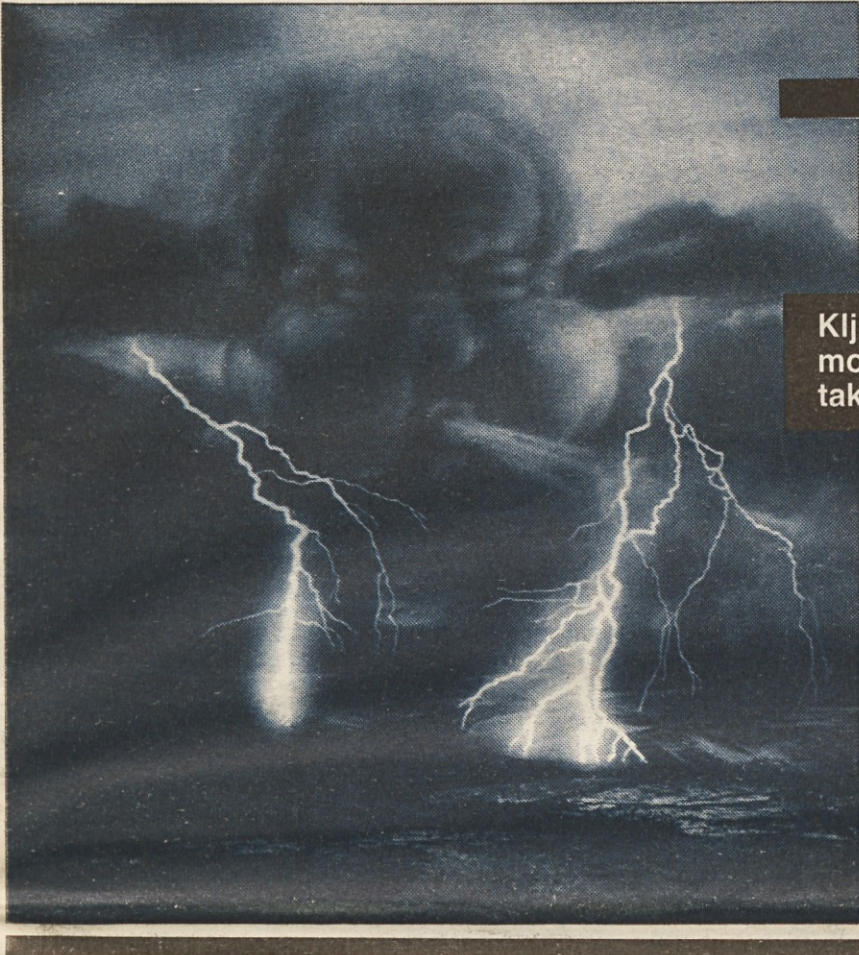
»Isto usodo bi morala deliti 'PROTIDE-LAVSKA ENOTNOST', ki še danes članarino naivnih članov starega sindikata uporablja za diverzijo proti procesu demokratizacije sindikatov, za umazano gonjo proti našemu sindikatu, za podporo takim direktorjem, ki so poteptali osnovne pravice delavcev...«

No ja, mož je zamešal članarino z naročnino, ki pa mu je tudi tuj pojem. Ko smo mu namreč namesto plačila za reklamo, ki jo je časopisu slovenskih delavcev delal na svojem kongresu, hoteli odpisati dolgove za naročnino našega časopisa, smo ugotovili, da so vendarle previsoki glede na ceno njegovih intelektualnih storitev.

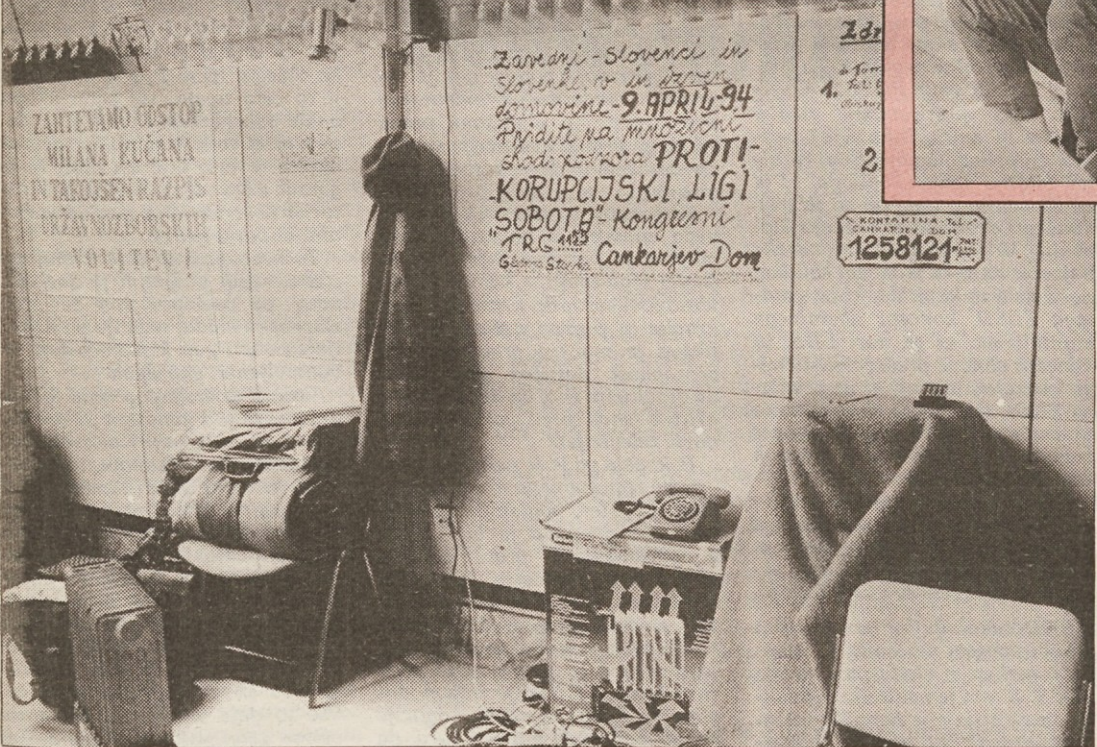
Dolgovi zato ostanejo, honorar v višini 2.000 tolarjev pa bo France Tomšič vendarle dobil.

O zmešetarjenih volitvah tokrat nič, komentar kongresa pa boste našli na 2. strani DE.

Ljubljana, 7. aprila 1994, št. 14, letnik 53, cena 170 SIT

IZRAZ NEMOČI?

Naš fotoreporter je našel zavetišče gladovno stavkajočih prazno in zaklenjeno. Sledila bodo nova razočaranja, piše na strani 15.

Predstavniki SKEI Albert Vodovnik, Vladimir Bizovičar, Bogdan Ivanovič in Lidija Jerkič so se danes sestali z Miranom Goslarjem in njegovimi sodelavci iz Združenja delodajalcev. Pogovarjali so se o nadaljevanju novembra prekinjenih pogajanj za podpis nove panožne kolektivne pogodbe. Predstavniki SKEI in delodajalcev so se dogovorili, da se bodo pogajanja o kolektivni pogodbi za kovinsko in elektroindustrijo ter metalurgijo nadaljevala najkasneje 25. aprila. Do takrat bodo predstavniki Gospodarske zbornice in Združenja delodajalcev oblikovali novo pogajalsko skupino. Bogdan Ivanovič pa bo sklical pogajalsko skupino sindikatov, na kateri se bodo dogovorili o novi taktiki in strategiji pogajanj in sindikalnega boja.

Mirana Goslarja je posebej zanimal vzrok zavračanja aneksa k splošni kolektivni pogodbi. Vodovnik in sodelavci so mu povedali, da povsod po svetu poznajo le panožne pogodbe, ki jih podpisujejo sindikati. Albert Vodovnik, ki danes sprejema delegacijo mednarodne organizacije kovinarjev, ugotavlja, da bo kolegom težko predstaviti položaj sindikatov in sindikalnih zvez pri kolektivnih pogajanjih.

F. K.

Stran 4 BODO ZA DELODAJALCI POPUŠČALI ŠE DELOJEMALCI?

Kljub glasnim zaklinjanjem na prednosti dogovarjanja o plačni politiki vendarle obstaja tudi možnost izigranja najbolj reprezentativne sindikalne zveze. To pa bi bilo le razpihovanje že tako tlečega ognja.

CERKEV

Stran 3 IN

DRUŽINA

Verouk ne sodi v šole, posvetno izobraževanje mora biti ideološko nevtrarno in sožitje pomeni več kot nazorska prisila.

ZAPOMNI SI 9. APRIL!

Ne pada sneg,
da pobeli breg.
Pada zato,
da zveri
odkrivajo sledi.

Stran 15

Politika je kurba, a po slovensko

Piše: Ciril Brajer

V urejeni državi zna namreč biti tudi prostitucija kar normalen poklic, v bistvu celo pošten, saj gre za urejen kupoprodajni odnos, zakonsko reguliran, zdravstveno nadzorovan, od države obdavčen...

Slovenci kajpak tudi pri najstarejšem poklicu tiščimo glave v pesek in mu pustimo, da v vseh pogledih ubira anarhična pota. Politika je v tem smislu brez dvoma njegov sinonim.

Pri nas bi jo bilo še najpametneje urediti na način, ki velja za poslovne pogodbe. Te so zakonsko sankcionirane. Si predstavljate naše najvišje zakonodajno telo, ki bi zakonsko sankcioniralo nespoštovanje volilnih obljub, strankarskih programov in podobna slepila?

No ja, takšne inventivnosti se nam od naših poslancev res ni bati. Že zato ne, ker jo povsem izčrpajo, ko je treba zakonsko utrditi njihov privilegiran položaj pri plačah, dnevnica, upokojitvah in kaj vem kje še.

Zatorej ni nič čudnega, da jih pri zagotovljenem polnem koritu urejeni odnosi v politiki ne zanimajo. In politika, neurejena, nenadzorovana, se bohoto kot edina omembe vredna stvar v naši deželici.

Dokazov ničkoliko. Sobotna branja, priloga Slovenca tik pred velikonočnimi prazniki, sama ljuba politika. Če lahko tako rečemo glorificiranju padlega vojnega ministra. Kakšna velika noč neki! Shodi za pošteno lastninenje, za poštene plače – živi dolgčas! Stavke za kruh – nezanimivo...

Toda bratci, politični shodi, politično usmerjene gladovne stavke, še posebej, če so gladovne, to pač. To je prava stvar, cirka, da mu ni para, to je magnet za množice!

In ker politika, ta divjcevetoči opoj slovenskega ljudstva, očitno privlači, se kajpak ne more izogniti sindikatom.

Da je delavstvo gmotno in sicer ogroženo, je preveč očitno dejstvo, da bi se mu lahko dandanašnji kdorkoli povsem ognil. Zato smo zasuti s publicami o varovanju interesov delavcev, o nujnosti povezovanja ali vsaj sodelovanja vseh sindikatov pri zaščiti teh interesov...

Toda publiche so eno, politika drugo. Ne, oprostite, za isto stvar gre! Živ primer je bil kongres Neodvisnosti – KNSS oziroma uvodni referat Franceta Tomšiča. Kakšen sindikalizem neki, kakšni interesi delavcev in sodelovanje sindikatov. Politika!

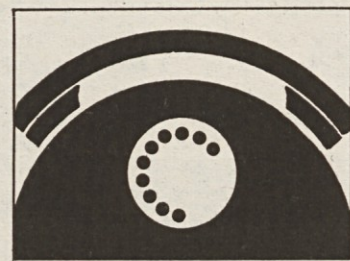
Konkurenčni sindikati so bili proglašeni za »NASPROTNIKA«, omenjena je bila zgodovinska napaka, da »monopolni« sindikati niso bili zakonsko prepovedani in njihovo premoženje zaplenjeno:

»Ravno dejstvo, da nemalo volivcev in celo članov Krščanskih demokratov, Ljudske stranke, Zelenih pa tudi Socialdemokratske stranke še vedno vztraja v starem sindikatu, zavira proces demokratizacije sindikatov.«

Je treba sploh dokazovati notranje protislovje tega poziva Franceta Tomšiča? Neposrednega poziva po vmešavanju strankarske politike v sindikalno življenje! Menda ne! Francetovi preproščini gre le zahvala za dobrohotno opozorilo vsem »nasprotnikom«. V času, ki naravnost kriči po sodelovanju sindikatov, nas torej čakajo novi politični umotvori. Stranke se bodo steple za sindikalno članstvo, ga skušale speljati v politikantske vode in posledice so spet nekaj, česar ni treba komentirati. Preveč jasno je v vsej svoji grozljivosti. Bo spet obveljal pregovor, ki je na naših tleh še posebej aktualen in pravi, da dokler bodo ovce, bodo tudi tisti, ki jih hočejo strčiti? Naj ga prilagodimo – Dokler bodo takšni, ki žive od striženja ovac, bodo pač skrbeli, da bo čreda pravšnja.

časopis slovenskih delavcev

Nanj se resda lahko naročite tudi pisno, toda zakaj bi se trudili: pokličite (061) 321-255

in poskrbeli bomo, da boste dobili časopis, brez katerega je vaše delo (kateremkoli) sindikatu vsaj težje, če že ne nemogoče

časopis slovenskih delavcev

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime: _____

Naziv podjetja ali ustanove: _____

Naslov: _____

Podpis naročnika: _____

Poslanska sebičnost ne preseneča

DE št. 13, 31. 3. 1994

Javni poziv – poslankam in poslane

Veliko vprašanj se poraja o vašem delu, ki temelji samo na strankarskem prestižu in kdo bo do koga drugega bolj piker.

Kdaj se boste zavedali, da od vašega stalnega pripravljanja v parlamentu slovenske družine živijo iz dneva v dan bolj bedno, z vedno manj sredstvi za preživetje? To seveda ne velja za vas, ker sploh ni odvisno, kaj in koliko delate in kako, vaše plače so vedno zagotovljene v zelo visokem znesku.

Demokracija ni to, da se vsakega opljuva od vsepovsod. Treba je biti dosleden pri izvajanju odgovornosti, vendar ne iskati vsake najmanjše dlake.

Kaj ste storili za obrambo nacionalnega bogastva, ko je država prevzela brezplačno 98 slovenskih podjetij, ki jih sedaj veselo razprodaja in odpušča ljudi? Praktično nič, ker nismo v enakopravnem položaju z družbenimi firmami.

Clovek bi lahko napisal celo knjigo vprašanj, pa vendarle, zaboga, zavedajte se, da morate nekaj storiti za delavca, ki mu vsak dan kdo kaj ukrade in trepeče, vsak mesec za miloščino.

Niko Rak, Latkova vas

Svobodni sindikati so (še) dosledni

DE št. 12, 24. 3. 1994
Za avtonomnost panožnih kolektivnih pogodb

Nekorektna objava v zvezi s pogajanjimi za Tarifno prilogo 1994 k Splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo in zahteva po objavi naših pojasnil v zvezi s tem.

V zadnji številki (12) Delavske enotnosti je na četrti strani objavljena »Tarifna priloga k Splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo za leto 1994« skupaj z »Dogovorom o politiki plač v letu 1994«.

Ker je ta vsebina strogo delovni predlog strokovnih pogajalskih skupin in šele podlaga za nadaljnja pogajanja in ker je bila to tudi delovna podlaga za odločitve na organih posameznih podpisnikov tarifne priloge, ki so, vsaj v primeru KSS PERGAM, v ključnih točkah drugačne in takšne, kot so v delovnem predlogu, za PERGAM nesprejemljive, je skrajno neodgovorno, da eden od pogajalskih partnerjev in po informacijah, ki smo jih dobili v uredništvu, je to Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, to pogajalsko gradivo vseh partnerjev objavi kot soglasno sprejeto, saj so pod njim navedeni vsi podpisniki SKP za gospodarstvo, ob tem pa pogajalskih partnerjev niti ne vpraša niti ne obvesti o takem enostranskem dejanju. To je grobo zavražanje članstva KSS PERGAM, saj je predstvedstvo PERGAMA dne 22. 3. 1994 sprejelo STALIŠČA IN SKLEPE K PREDLOGU TARIFNE PRILOGE K SKP ZA GOSPODARSTVO ZA LETO 1994, in sicer:

1. Ni sprejemljivo nikakršno omejevanje panožnih kolektivnih pogodb.

2. Regres in zneski povračila stroškov v zvezi z delom morajo biti opredeljeni v enaki višini, kot to določa uredba Vlade R Slovenije (regres, prehrana, dnevnice so v uredbi določeni na bistveno višji ravni).

3. Eskalacijska lestvica naj se spremeni tako, da bo spodnja meja za začetek usklajevanja izhodiščnih plač z rastjo drobnoprodajnih cen 2% in ne 3%, kot je opredeljeno v delovnem predlogu.

4. Točka 3 Dogovora je nesprejemljiva – določiti naj se, da organizacije ne plačujejo namenskih sredstev za zaposlovanje, kolikor je preseganje do 5% (varianta: do 2,5%).

5. Ni sprejemljiva opredelitev, da je Dogovor sestavni del TP (Dogovor je sestavni del socialnega sporazuma), in določilo 6. točke dogovora, po katerem vlada lahko predlaga zakon o izplačevanju plač, ne da bi bil predhodno sklenjen socialni sporazum.

O delu vlade

Vlada Republike Slovenije je sprejela amandma Ministrstva za delo in amandma Ministrstva za obrambo k predlogu Zakona o izvrševanju proračuna in o proračunu Republike Slovenije za leto 1994 o prerezporazdelitvi sredstev med proračunskimi postavkami znotraj omenjenih ministrstev. Omenjena amandmaja ne spreminjata – povečujeta globalnega obsega sredstev omenjenih ministrstev.

Vlada pa ni sprejela amandmaja Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, da se iz predloga zakona o izvrševanju proračuna in o proračunu Republike Slovenije za leto 1994 črta 38. člen, ki govori, da se zagotavljajo sredstva za rejinne in varstvene po zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb v skladu z gibanji zajamčene plače. Omenjeni člen mora ostati v zakonu, ker daje zakonsko podlago za zagotavljanje teh sredstev.

Vlada je sprejela tudi amandmaje k predlogu zakona o zavarovalnicah, ki bo v državnem zboru obravnavan v drugi obravnavi. Sprejela pa je tudi več uredb, med katerimi omenjamo uredbo o določitvi najvišjih cen novih telefonskih priključkov, ki ohranja cene novih telefonskih priključkov na obstoječi ravni.

Urad vlade za informiranje

Naj visi Pedro?

Tisto, kar je doslej omogočalo veliko koalicijsko, prav gotovo ni bila programska sorodnost treh velikih strank, ki so jo sestavile.

Njihovi skupni imenovalci so bili: priznavanje volilnih odločitev ljudi v Sloveniji, praktično pristajanje na dejstvo, da lahko samo te odločitve odmerijo smer in hitrost prehoda naše države iz sistema v sistem, in jasna zavest o njihovi državotvorni odgovornosti, da težaven družbeni prehod

ne zdrsne v tragičen in morda celo krvav državljanski spopad.

Da največja uspešnost LDS na volitvah 1992 ni bila naključna, se izkazuje s tem, da je samo LDS uspešno delo velike koalicijske narediti uspešno kupčijo tudi za svojo stranko. To je dosegla tako, da ljudem ves čas po volitvah ni prodajala svojega projekta družbe, v katerem se samo kapitalu priznava vloga ključnega nosilca razvoja, ampak svoje POSREDOVANJE med »pretravljani« vladne desnice in leve. Tako si je v veliki meri prilastila objektivni rezultat celotne velike koalicijske, ki je za Slovenijo v tem, da so se trije koncepti družbenega razvoja Slovenije, ki jih nosijo tri slovenske največje stranke (koncept solidarnosti dela in kapitala, ki ga predlaga ZLSD, koncept liberalnega kapitalizma, ki ga nosi LDS, in koncept obnove predsocialističnega konzervativizma, ki ga predlaga SKD), med seboj obrusili in se uresničevali tako, da je proces tranzicije za ljudi ostajal v mejah socialno znosnega.

Proti izgubljanju volilne podpore in identitete zaradi sodelovanja v veliki koalicijski sta se SKD in ZLSD bojevali vsaka na svoj način in s spremenljivo uspešnostjo.

SKD tako, da se je v civilni družbi povsem naslonila na katoliško cerkev, v vlado pa spravila SDSS. S tem je voditelj radikalne desne opozicije naredila za odgovornega za početje vladne koalicijske, desničarske in populistične stališča, ki jih ni hotela niti mogla v vladi zastopati demokratična, zmerna, konservativna SKD, je tako smel in mogel, z njenim posredovanjem, VLADI, zastopati obrambni minister, hkrati pa je tako dosegla tudi umeščanje ZLSD na prostor manjvrednega koalicijskega partnerja.

ZLSD je podobno stisko premoščala tako, da se je močneje oprla na sindikate, razvidneje povezala z upokojenci, invalidi, ženskami, uporabljala metodo tihega parlamentarnega lobiranja preko ločnih vlade in opozicije.

Vse tri velike stranke vladne koalicijske so tudi uporabljale metodo koalicijske nediscipline. Zanimivo, da je javnosti ušlo, da je spričo tega pri odločanju o social-

6. Kolikor ne bodo spoštovane navedene zahteve, PERGAM ni pripravljen skleniti TP in dogovora.

Ob tem pa je generalni sklep predsedstva, da poseben Dogovor o politiki plač v letu 1994 ne more biti sestavni del Tarifne priloge 1994, pač pa je lahko le poseben akt kot podlaga za socialni sporazum. Vsebinska tega dogovora pa tudi še ni dokončno opredeljena, saj je vezana na določene pogoje-vane spremembe v delovnem predlogu Tarifne priloge 1994.

Ker je v 12. številki delavske enotnosti ZSSS sicer na prvi strani v zvezi z objavo omenjenega delovnega gradiva na 4. strani objavila, kako so SVOBODNI SINDIKATI (ŠE) DOSLEDNI, ker še vztrajajo pri 35.828 sit izhodiščne plače in ne dovoljujejo zniževanja za 10%, mi vsi drugi sindikati podpisniki pa po njihovem, kot da se s predlogi, na katere pristaja zbornica, kar strinjamo, smo dolžni na enak način obvestiti svoje članstvo, da je izhodišče 35.828 sit doseženo na predlog PERGAMA (ZSSS je predlagala nižjega!), zniževanje za ev. 10% pa je še v pogajalski igri.

Ob tem je treba tudi poudariti, da se je le KSS PERGAM borila za avtonomnost kolektivnih pogodb dejavnosti. In ker delamo strokovno, nimamo niti časa niti namena plasirati v sredstva informiranja nekorektnih informacij, najmanj pa takšnih, ki bi zbegale naše člane in člane drugih slovenskih sindikatov.

Vida Fras, sekretarka

Na ulice za maskoto! Bodo šli Slovenci na ulice tudi za kruh?

DE št. 13, 31. 3. 1994

Janša se je zaletel – končno!

Ko sem bil še majhen deček, sem verjel v »PRAVLJICE«, da moraš biti za voditelja razgledan, pameten in ne vem kaj še vse. Pozorno sem spremljal spreminjanje črte se politiko zadnjih let, delal zaključke, zakaj je tako in kako bo. Kdor je spremljal moje pisanje in seveda razumel, kaj sem hotel povedati, mi bo pritril, da sem imel prav. V krogu prijateljev sem

napovedal padec Janše. Mislim, da je g. J. Janša že večkrat prevozil »rdečo luč« in prekoratil hitrost. Toda tokrat se je zaletel in upam, da je to njegov konec in tudi vseh tistih, ki so mu pri tem pomagali.

Za nas, navadne smrtnike, so predpisi jasni: če prevoziti rdečo luč in te pri tem zaloti policist, plačaš kazen, in to ne majhno, in pri tem ga popolnoma nič ne zanima vzrok ali »OZADJE«, zakaj si to storil, in to zavestno. Nam, navadnim smrtnikom, je to jasno. Le g. M. Podobnik in njemu podobnim to ni jasno. Hoče nekakšno komisijo, ki bi ugotavljala že ugotovljeno. Sicer g. Podobnik vse VASE dosedanje komisije niso naredile ničesar, razen da so »pobasale« denar davkoplačevalcev. Sedaj pa bi se vrnil na začetek tega pisanja in se vprašal, ali imate barvno slepoto, da ne vidite rdeče luči, ali pa ste cepci.

Rad bi vam zastavil še nekaj vprašanj, na katere bi rad dobil odgovor od tistih, ki menijo, da mi lahko odgovorijo.

1. Ali parlament zastopa voljo ljudstva ali strank?

2. Ali je država Slovenija last državljanov ali pa smo državljani last države in nas njeni represivni organi lahko pretepajo po mili volji – NEKAZNOVANO?

3. Ali je vojska Republike Slovenije namenjena za varovanje slovenskega naroda oz. meje Republike Slovenije ali vladajočega režima?

4. Vprašanje za g. Janšo: Nekje je bilo sklenjeno, da mora biti obrambni minister civilist. Zakaj potem ob raznih priložnostih paradiirate pred TV kamerami v maskirni uniformi? Nekaj sem bral, g. Janša, da vam je bilo ponujeno mesto ministra za delo, socialno in družino, kar ste zavrnili. Bi vas bilo morda strah obleči »cape«, v katere so oblečeni proizvodni delavci, in se postaviti pred TV kamere?

Le še ena misel, ki je sicer stara, a še vedno aktualna: »Veliko lažje je oprati maslo z glave nekdanjemu ministru kot pa sedanjemu ministru.« Zato, g. Drnovšek, naj rdeča luč na semaforju gori za vse državljane, tudi za ministre. Takrat bo šele demokracija.

Ivo Leban, Ozeljani

kratice, zmeren, katoliški konservativec.

Sonja Lokar

Tajnost plač je vzrok za izgubljeno zaupanje!

Gledam slovensko vlado, kako se že drugič zateka k razmišljanju o zamrzitvi plač, ker ji le-te uha-jajo iz začrtanih okvirov, seveda po obsegu. Hkrati pa je videti, da ji to celo ugaja, saj se ji s tem naglo polni državni proračun. Zato tudi ni volje končati že večkrat načete teme o tajnosti plač, ki je gotovo eden najmočnejših generatorjev nesorazmerja med ustvarjenim in porabljenim.

To neobjektivno diskriminacijo v družbenih podjetjih je dovolila takoj po osamosvojitvi že prva slovenska vlada, sedanja pa nadaljuje po isti poti kljub očitnim, že ugotovljenim zlorabam.

Večina državljanov naše mlade države, ki je z zanosom podpirala osamosvajanje, je pričakovala več poštenosti kot vrednote, več enakosti in manj diskriminacije. Zal se je vse to pričakovanje izničilo zaradi vse pogostejšega množičnega prisvajanja tujega premoženja, arogantnega obnašanja posameznikov, ki mislijo, da so z služami iz preteklosti pridobili lastniško pravico. Teptajo se delavčeve pravice, človeško dostojanstvo in zamegljujejo resnice. Vse to daje slutiti, da je nekdo očitno želel ustvariti kaos že ob samem rojstvu naše države. Ker se moj prispevek nanaša na tajnost plač, tokrat ne bom razčlenjeval drugih aktualnih problemov. Razumljivo je, da govorim o plačah v družbenih podjetjih; in če so te objektivno zaslužene, potem ni razloga, da bi morale biti tajne.

Glede na to, da vlada že pripravljala sklop štirih zakonov, ki bodo urejali izplačevanje plač in denarnih prejemkov, predlagam vladi in parlamentu, naj pripravi in sprejmeta tudi zakon o odpravi tajnih plač v družbenih in državnih subjektih.

Takšna odločitev bi bila pogumno dejanje vlade in parlamenta in državljanom bi se vrnilo, vsaj delno, že izgubljeno zaupanje v svoje izvoljene predstavnike.

Stefan Horvat, Kržičeva 6, Ljubljana

časopis slovenskih delavcev

Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942 • DE – glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije • Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479 • Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956 • Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 1316-163, 313-942 • Časopis urejajo: Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeskin (živiljska razpotja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Kržižnik (Kazipot), Franček Kavčič (sindikati), Boris Ruželj (Na trznem prepilu), Bora Zlobec (lektorica), Igor Žitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, 311-956 • Naročnina: 321-255 • Posamezna številka stane 170 tolarjev • Žiro račun: 50101-603-46834 • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana • Časopisni svet: Mira Videc, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

Pošteni komunisti morajo biti na naši strani

Piše: Martin Ivanič

Naslovno trditev je izrekel poslanec Marjan Poljšak na izredni seji državnega zbora v razpravi o predlogu za razrešitev obrambnega ministra. Z njo je klical po podpori poštenih komunistov tisti strani, ki je nasprotovala razrešitvi ministra. Minister je bil vseeno odstavljen. To lahko pomeni, da poštenih komunistov (vsaj v državnem zboru) ni več ali pa so poštene komunisti naposled postali pametnejši.

Dejstvo je, da so poštene in bržkone tudi zvrhano mero naivni komunisti dolga leta dajali oblasti glavno potuho pri znanem načinu izvajanja oblasti. Seveda pa so mi poštene komunisti v sedanjem času samo sinonim za vse dobro misleče volilce, ki lahko verjamejo sprejemajo demagogijo svojih izvoljencev.

Nobenega dvoma ne more biti, da je Poljšak nehoti opozoril na bistvo stvari. Vendar je svojo pravilno izhodiščno tezo uporabil v napačnem primeru. Poštene komunisti (dobesedno in kot sinonim!) naj bi reševali ministrove kožo pač zavoljo tega, ker je on boja edini branik poštenosti na Slovenskem. V zvezi z ministrov razrešitvijo je prav ta podmena postala glavno sredstvo za njegovo obrambo. In dejstvo je, da je bilo v razpravi omenjenih veliko lumparij, zavoljo katerih se zdi človeku več kot potrebno pozivati vse poštenjake, naj stopijo barabam na prste.

Gre pa za zahrbtni manevar. Nekdanji minister je pogosto govoril o konkretnih lumparijah, obenem pa tudi namigoval, na kateri politični strani da so glavni lumpi. Ker imam k sreči zagotovljeno pravico do osebnega mnenja, lahko povem, da v ministrove poštenosti verjamem ravno toliko kot v njegove navedbe o nepoštenosti drugih. Mislim, da je on le bolj drzen in da je (in bo glede na miting-podporo, ki jo je doživel ob odstavitvi) v ta namen zlorabljal avreolo junaka slovenske pomladi. Tega mu niti ne bi zamerili, ako bi sam bil dokazano pošten in kako bi svoje trditve o nepoštenosti drugih konkretiziral. Še več: pri tem bi mu celo spregledali, da se kot obrambni minister ne bi smel pečati z zalezovanjem civilnih oseb.

Poljšakov apel na poštene komuniste pa je imel še eno napako. Mislim, da bi vsi poštene levičarji (s tem mislim na tiste, ki jih on označuje s komunisti) podprli ministra tudi v pogledu njegove razrešitve (čeprav njegova poštenost ali nepoštenost ni bila razlog za odstavitev, marveč je šlo za kršitev zakonov), ako bi on tako žaljivo in pavšalno ne govoril o krivdi in jugoslovenskim komunistom kar počez. Po njegovem prepričanju poštenih komunistov ni in jih nikoli ni bilo. Prvič ga torej ne morejo podpirati. Drugič pa to pomeni, da oznaka velja tudi zanj, saj je svoje dni bil kar goreč član partije. Če med vodilnimi v ZKS ne bi bilo očitnih tepcev, bi Janševa resolucija o podružbljanju SLO svojčas šla z nekaj diplomatske galantnosti naprej, on pa bi bržčas postal verjetno zelo trd izvršni sekretar CK ZKS za SLO.

Še enkrat k Poljšakovemu apelu! Prav neomajno sem prepričan, da je v deželi ogromno gnilega in da je večina gnilobe povezana z oblastjo, z maslom posameznih oblastnikov, ki morda sprva sanjajo, kako bodo skidali gnilobo, nato pa se soočijo z umazanimi metodami izsiljevanja in trgovanja za nazaj in za naprej. Zato se strinjam z vsemi, ki so v svoji naivni veri v to, da je Janša edini, zares edini pošten oblastnik, silno zaskrbljeni, kako bo s tem v prihodnje. Državljeni s svojim demokratičnim pritiskom le počasi prispevajo k boljšemu delu oblasti. Najbrž nihče med nami, najsi je Janševa razrešitve vesel ali ne, ne varjame, da bo premier v pogledu boja z umazanijo obrnil list. Potem bi npr. najprej moral odpustiti iz svojega kabineta Janeza Siršeta.

Naivno še naprej verjamem, da bodo več lahko storile parlamentarne, pa celo neparlamentarne stranke, skratka tisto nujno zlo, ki nam ga je usojeno prenašati.

Stranke imajo načeloma prav, ko izhajajo iz podmene, da se po logiki stvari borijo za oblast. Vendar je pri nas prevladala ta logika za vsako ceno. To pa kaže, da gre strankam res samo za delitev oblastniških bonitet. Za oblast se je možno boriti tudi tako, da pri njej ne sodeluješ za vsako ceno. Da takrat, ko strankini programski cilji nimajo izgledov v koaliciji, deluješ zanje iz opozicije. Zavedajoč se, da te bodo takoj, ko se zrineš h koritu, prijeli za vsako v opoziciji izrečeno obljubo. Gledano pragmatično, je – ako ti ne gre le za osebnostno oblast – marsikdaj lažje biti dosleden v opoziciji.

Ako imajo levičarji (morda je to res le še Združena lista) namen, da ostanejo zvesti svojemu programu, in da se v zgodovinskem smislu čisto zares rehabilitirajo (kajti veliko je resnice v tezi, da so komunisti še najbolj opeharili delovno ljudstvo), tedaj se morajo spraviti v opozicijo. Če bodo čakali, da jih tja porinejo zaradi »nove politične realnosti«, bodo nepreklicno zapravili možnost, da se potrdijo kot verodostojna stranka. Tako imenovani poštene komunisti bodo s tem dokončno postali razočarani trop in lahek plen političnih demagogov.

Piše: Goza Filo

Družina in cerkev

Kršćanstvo je v svoji poznejši dobi vsaj na zunaj tako prepoji-lo zasebno in javno življenje, da je bilo samo po sebi razumljivo, da bodo krščanski starši svoje otroke res tudi krščansko vzgajali. Zato je razumljivo, da so v Cerkev sprejemali že majhne otroke, saj je bila že družina zadostno jamstvo, da bo otrok krščansko vzgojen in bo po veri, ki jo je nezavedno sprejel s krstom, živel tudi takrat, ko bo sam odločal o svojem življenju.

Sodobnejši čas nosi vse več sprememb. Z modernim načinom življenja izgublja družina svoje osnovne obveznosti do otrok. Njeno kulturno, socialno in versko poslanstvo je čedalje manj občutno. Nekoč je bila družina skoraj edina šola za vse člane. Bila je tudi njihova socialna »zavarovalnica«.

V sodobnem svetu, ki ga usmerja industrializacija, se je v družini vse temeljito spremenilo. Družina postane del skupnosti in od nje vse več pričakuje. To ima seveda velike prednosti, rodi pa tudi sodobno »bolezen«: otroci postajajo vse bolj odvisni od družbe njihovi starši pa imajo nanje vse manjši vpliv.

Žal hoče današnja družina tudi vso vzgojo prenesti na skupnost. Deloma zaradi tega, ker se starša počutita nezmožna vzgajati otroke, deloma pa zato, ker je življenje družine zaradi prezaoptimalnosti tako razbito, da o vzgoji skoraj res ne more biti govora.

Kje so v času, ko je družina bolj ali manj odpovedala, dejavniki, ki bi pospeševali njeno notranjo in zunanjo rast? Kakšno vlogo ima pri tem Cerkev?

Prva in osnovna naloga za intenzivno odraščanje družine naj bi bila njeno boljše opravljanje vzgojne naloge, ki se je zdaj otepa. V krščanskih družinah to vlogo prevzema tudi Cerkev. Ampak samo v družinah, ne pa tudi v posvetnem izobraževanju! Le-to mora biti ideološko nevtrarno. Svoje otroke moramo vzgajati v popolnoma samostojne člane družbe, seveda na temeljih »doma«.

Zdi se, da vzgoja družine ni v naši moči, saj bi to zahtevalo marsikatero spremembo v sodobnem življenju. V resnici pa le ideje spreminjajo svet. Če bi svoje družine vzgajali svobodno, v takšnem ali drugačnem prepričanju, bi videli, da je lepo sožitje več kakor nazorska prisila, več kakor dvojni zaslužek, ko je mati mnogokrat po nepotrebnem zaposlena samo zato, da ne zaostanejo za sosedi v standardu.

Gotovo pa je to dolgotrajen proces, ki od Cerkve ne zahteva uvedbe verouka v šole, ampak učinkovitejšo in bolj zdravo vzgojo v družini.

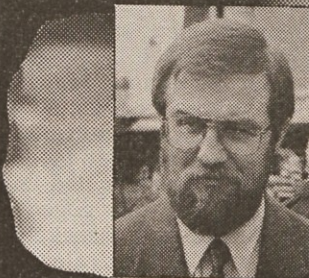
Sociologija uči, da mora človek vse družbene stvarnosti, tudi vero, razložiti in o njih odločati samostojno, brez kakršne koli prisile!

arena

Če vas obišče kakšen prijatelj ali znanec, denimo iz Avstrije ali Italije, lahko tudi iz Tunguzije, in vas začne spraševati, kako pa vi Slovenci gledate na vojno na Balkanu, mu niti slučajno ne smete dati kakšne izjave, pa tudi pogovarjati se o takih zadevah ne smete. Ne samo kar zadeva vojne na Balkanu in drugod, bog ne daj, da bi se pogovarjali recimo o papežu ali Clintonu in Jelcinu, pa tudi o mnogo manjših zverinah tam čez naše državne meje se nikakor ne smete pogovarjati.

Tudi če greste v tujino, tam še posebej ne dajajte izjav o svoji domovini. Če slučajno naletite na kakšnega politika, se mu izognite v velikem krogu. Tudi da bi iskali stik s kakšnim tujim vplivnežem, naj vam ne pride niti na misel.

Vse to je namreč strogo prepovedal gospod zunanji minister Lojze Peterle. Z zunanjo politiko se ima namreč pravico ukvarjati samo on, vsaj tako daje na znanje. Gospod Peterle je namreč sam sposoben rešiti vse naše zunanje politične probleme, kar mu seveda zelo radi verjamemo, saj je urejanje odnosov z najbližjo

Vrtičkar

soseda hrvaško najboljši dokaz o solistični učinkovitosti našega zunanjega ministra.

Gospodu zunanjemu ministru gre silno na živce, če se še kdo drugi srečuje s tujimi državniki. Pa čeprav je ta drugi sam predsednik države. In če našega predsednika povabijo k sebi ameriški Slovenci, se predsednik nikakor ne bi smel srečati z nobenim tamkajšnjim politikom, kaj šele da bi sam iskal takšne stike.

Zelo škoda, da imamo takšnega zunanjega ministra. Kar zamislimo si, kako bi bilo, če bi se vsi ministri ravnali po Peterletovem kopitu. Sploh pa bi vsak zunanji minister moral biti vesel, da mu čimveč ljudi pomaga promovirati Slovenijo, uveljavljati njena stališča in položaj, pa naj gre za navadnega državljan ali pa državnega uradnika. Naš zunanji minister pa se obnaša kot pravi vrtičkar. Sicer pa pravijo, da svoje cesarstvo najbolj ljubosumno čuvajo tisti, ki se zavedajo, da premalo vedo, in se zato bojijo pametnejših. Je pač tako, da se v vsakem človeku skriva kakšen majčken avtokrat, diktator ali veliki brat. Oblast pa pri tem naredi svoje.

Piše: Jože Smole

Vpitje o nelegitimnosti

Kot prepričani privrženec socialistične ideje sem bil globoko razočaran, da je po volitvah leta 1990 prišlo do zrušitve socialističnega samoupravnega sistema in uvajanja kapitalističnega družbenega ureditve. Vendar mi še na misel ni prišlo, da bi to početje označeval za nelegitimno. Danes pa nekateri politiki na desnici na veliko označujejo za nelegitimne vse tiste vladne ukrepe in vse tiste zakone, ki niso po njihovem okusu. In za nelegitimnega tudi predsednika republike, ne glede na to, da je bil na tajnih volitvah izvoljen s prepričljivo večino.

Pri takšnem vpitju o nelegitimnosti se resno zastavlja vprašanje, kaj sploh je demokracija. Ali je tisto, kar meni ni všeč, nelegitimno zato, ker ni po mojem modelu?

Če bi prevladala ta logika, bi kaj kmalu zabredli v anarhično stanje, v katerem sploh ne bi bilo mogoče uveljavljati zakonov in nobena vlada ne bi mogla delovati.

Nesmiselno bi bilo postavljati pod vprašaj razne demonstracije in druge oblike izražanja razpoloženja dela državljanov. Vse to so v vseh družbah, še posebej v tistih z demokratično ureditvijo, normalni pojavi. Legitimno pa je kritično razpravljati o vsebini oziroma o tem, ali politični pobudniki takšnih demonstracij težijo k uveljavljanju naprednih ali nazadnjaških idej.

Izkušnje iz polpretekle zgodovine so zelo poučne. Mussolini je socialno stisko delavcev uspel izkoristiti za organizacijo množičnega gibanja, ki je v Italiji zrušilo demokratično ureditev in državo usmerilo v avanturistično agresijo. To je še bolj uspelo Hitlerju, ki je s podobnimi metodami pridobil za svojo kriminalno politiko podporo velike večine Nemcev.

koliko so vredni sedanji očitki na račun predsednika države in koliko je zaradi takih očitkov lahko omajan njegov položaj.

Gospod notranji minister očitno ne misli, da je prišel čas, ko se bo dalo predsednika države skalpirati. To bi lahko sklepali po reakcijah zunanjega ministra. Seveda je treba dovoliti tudi pomisel, da ima gospod notranji minister pač povsem drugačno osebo kulturo od zunanjega ministra, vendar so to reči za psihoanalitike.

Zato je oprijemljivejši sklep, da se je gospod notranji minister uspel dokopati do obilice dokazov o kuharjih, ki so skuhali omako Smolnikar in se je prismodila v omako Janša. Minister Bizjak se je najbrž veselo hahljal, ko je prebiral izjave nekaterih članov obrambnih sil obrambnega ministrstva, saj mu morajo pričarati kakšen šolski razred v Kočevski Reki, v katerem so ubogljivim učencem razdelili enak papir, na katerega so morali napisati svojo šolsko nalogo o raznih vohunskih potegavščinah na sončni strani Alpe.

Napisane so namreč tako, da še za slabo kriminalko ali vohunko ne bi bile koristne. Gospod Bizjak seveda tudi ve, da se je predsednik države zaradi ugotovitve, kaj se v slovenskem podzemlju dogaja, obrnil na edini pravi naslov – na policijo. Policija pa bi bila seveda slaba policija, če ne bi poskusila opravičiti plač, ki jih dobiva, in se je zato dokopala do takih reči, ki so opravičile zaskrbljenost predsednika države za dobro počutje državljanov, kar se je pokazalo tudi na primeru Smolnikar. Zato bo gospod Bizjak imel prav gotovo še marsikaj povedati o tej zadevi. Samo upamo lahko, da ga ne bodo prej z različnimi pritiski utišali. Mislimo pa, da gospod Bizjak ni takega kova, da bi si to dovolil.

Boža Gloda

jim je do tega, da bi se dokopali do monopolov na oblast in potem kar najbolj grobo uveljavljali najslabše plati že zdavnaj preživelega starega kapitalističnega sistema in omejevali demokracijo.

Pri vseh sedanjih napadih na obstoječo demokratično ureditev v Sloveniji gre v bistvu za poskus uveljavljanja desničarskega eno-umja! Predstavniki skrajne politične desnice v bistvu dokazujejo, da je demokracija samo tisto, kar je po njihovi meri in okusu ter vpoto v njihov voz.

Ob očitnih grobih kršitvah človekovih pravic in osnovnih norm civilizirane družbe bi človek normalno pričakoval, da bodo vsi politiki, ki se z besedami opredeljujejo za demokracijo, odločno obsodili takšno početje. Pri nas pa se je zgodilo nekaj povsem nenormalnega. Voditelji politične desnice so do nosilca nedemokratičnih postopkov nastopili obrambno in celo organizirali množično demonstracijo v njegovo podporo. Lahko si zamislimo, kako na sedežu Evropske unije ocenjujejo takšno podporo obrambnega ministra, ki je grobo kršil mednarodne konvencije o človekovih pravicah in ustavna določila svoje države.

Dilema torej ni, ali so množične demonstracije legitimne ali ne. V sleherni demokratični družbi je to povsem normalen pojav. Tisti, ki trdijo, da so bile množične demonstracije v prejšnjem sistemu upravičene in legitimne, v pogojih demokratične države pa da niso, nimajo prav. Takšno teoretiziranje je pravi nesmisel. Po tej logiki v demokratični državi »ulica« ne bi smela imeti nobene besede. Takšnega »demokratičnega« konstruktua danes ne srečamo nikjer v Evropi, na katero se vsi sklicujemo.

Temeljno vprašanje pa je, kaj skušajo idejni vodje in organizatorji množičnih demonstracij pri nas dejansko doseči. Početje političnih vodij skrajne desnice opozarja, da je »boj proti korupciji« samo maska za uveljavljanje njihovih sebičnih interesov, ki nimajo nič skupnega z demokracijo in z razvojem naše družbe.

ZAKON O KOLEKTIVNIH POGODBAH KONČNO V DRŽAVNEM ZBORU

Ta teden je vlada določila besedilo predloga zakona o kolektivnih pogodbah za prvo obravnavo v državnem zboru. V predlog za izdajo zakona so med drugim napisali, da so bile kolektivne pogodbe do zdaj obvezno dopolnile zakonov, ki so pomanjkljivo urejali delovna razmerja. Prav zato so kolektivne pogodbe veljale za vse zaposlene in ne le za podpisnike.

Kolektivne pogodbe po novem bodo prostovoljne in odvisne le od svobodne volje partnerjev. Veljale bodo le za podpisnike. Kolektivne pogodbe bodo lahko podpisovala le prostovoljna združenja in gospodarska zbornica, torej ne bo mogla več biti enakovreden podpisnik.

Zakon delodajalce obvezuje k izvajanju kolektivnih pogodb in predpisuje tudi sankcije. Zakon določa, da mora delodajalec pravice iz kolektivne pogodbe zagotavljati tudi nečlanom sindikatov. Zakon pa ima tudi varianto, po kateri bi bili do pogodbeno dogovorjenih pravic upravičeni le zaposleni, ki so člani sindikatov, podpisnikov KP.

Zakon določa, da KP za zaposlene v državnih organih in javnih službah ne morejo urejati pravic iz delovnih razmerij, ki jih določa zakon. To pomeni, da bomo v Sloveniji imeli poseben zakon, ki bo urejal določene pravice iz delovnih razmerij zaposlenih v državnih organih, in teh pravic s kolektivno pogodbo ne bo mogoče povečevati.

Eden od takšnih zakonov bo zakon o javnih uslužbencih.

Bistvena novost zakona je poglavje o reševanju kolektivnih sporov. Postopek za reševanje kolektivnega oz. interesnega spora se prične, če ena stranka v predpisanem roku pisno izjavi, da so bila pogajanja neuspešna. Vsaka stranka lahko predlaga, naj v sporu posreduje strokovnjak, ki ga imenuje minister, pristojen za delo. Če se obe stranki s posredovanjem ne moreta sporazumeti o rešitvi spora, lahko reševanje preneseta na arbitražo. V času reševanja spora sta se obe stranki dolžni odpovedati vsaki obliki pritiska za izpolnitev svojih pogajalskih zahtev.

Odločitev arbitraže je izvršljiva. Zoper arbitražo lahko stranka sproži le spor pred sodiščem, pristojnim za delovne spore. Postopka pred tem sodiščem ni mogoče začeti, če ni predtem opravljena arbitražo.

Minister, pristojen za delo, določi s soglasjem reprezentativnih sindikatov in reprezentativnih združenj delodajalcev listo strokovnjakov, s katerimi se imenuje strokovnjaki za posredovanje v delovnih sporih.

Vsakdo, ki ima pravni interes, lahko začne pred sodiščem, pristojnim za delovne spore, postopek v zvezi z veljavnostjo KP, skladnostjo KP z drugo KP, skladnostjo KP z zakoni. Odločba sodišča je obvezna za obe pogodbeni stranki in vsakogar, na katerega se KP nanaša.

Zakon vpeljuje institut splošne veljavnosti kolektivne pogodbe. Kadar bi bili izpolnjeni zakonski pogoji, bi lahko minister, pristojen za delo, v soglasju s podpisniki KP razglasil njeno splošno veljavnost z odredbo.

Ker dosedanja registracija kolektivnih pogodb ni imela konstitutivnega pomena, določa zakon namesto nje le evidenco. Za nadzor nad izvajanjem kolektivnih pogodb bodo pooblašene inšpekcije dela. Te naj bi nadzirale tudi izvajanje standardov minimalnih pravic.

Zakon določa tudi sankcije za delodajalca, ki ne izvaja kolektivnih pogodb. Z denarno kaznijo najmanj 250 tisoč tolarjev se kaznuje družba in posameznik, ki stori prekršek v zvezi s samostojnim opravljanjem dejavnosti, za katerega velja kolektivna pogodba, če ne izpolni odločitve o rešitvi spora. Z denarno kaznijo najmanj 200 tisoč tolarjev pa se kaznuje družba oz. posameznik, ki posameznemu zaposlenemu ne zagotavlja pravic najmanj v obsegu, ki ga določa veljavna KP.

Predlog zakona o kolektivnih pogodbah, ki je objavljen v Poročevalcu državnega zbora št. 14, je torej zrel za prvo obravnavo. Prav bi bilo, da ga sindikati takoj vzamejo v prete in že pred razpravami v delovnih telesih opredelijo svoj odnos in zahteve do vprašanj, ki jih ureja v interesu delojemalcev.

Pripravil: F. K.

NOVA VLADNA KOALICIJA?

Tudi svobodni sindikati imajo v parlamentu »svojega« poslanca. Miloš Pavlica, funkcionar SKEI in poslanec Delavske stranke v državnem zboru bo na pobudo uredništva DE vsak teden pokomentiral, kaj tam državljanom in delavstvu posebej pripravljajo; oziroma kdo, kako in zakaj, saj tisto »kaj« žal vsi občutimo.

Spoštovani bralci, vemo, da so vsi kanali vpliva v naši demokraciji na široko odprti in poslanci komaj čakajo, da bi vam ustregli. Toda če kljub temu mislite, da bi kazalo vašega poslanca o čem povprašati, mu kaj predlagati ali mu napeti nekaj gorkih – to le storite, na vaša vprašanja bo rad odgovarjal. Vprašanja pošljite v uredništvo DE ali zavrtite naš telefon.

Zamenjava Janeza Janše je postala v Sloveniji prvorsten politični dogodek, čeprav v večini demokratičnih držav zamenjava obrambnega ministra, ki ga državljanji večinoma sploh ne poznajo, ni nič posebnega. Pri nas je na žalost drugače. Obrambni minister je postal prva medijska osebnost, narodni junak, simbol poštenja in pokončnosti za vse tiste, ki nimajo zgodovinskega spomina.

Za ohranitev njegove »nezamenljive« vloge v vladi so bili pripravljeni organizirati tudi takšne proteste, ki so jih prej vedno označevali za balkansko jogurtno revolucijo. Tisti, ki so prej glasno zahtevali, naj se delavski protesti – ki so oblika boja za socialne pravice, znana v vseh demokracijah – organizirajo najmanj 300 metrov stran od poslopja parlamenta, so ob organizaciji političnega shoda med sejo državnega zbora ostali nemi. Verjetno so menili, da je za zaščito njihovega junaka dovoljeno vse, tudi neprijavljeni politični shodi, ki naj »vzamejo mero« demokratično izvoljenemu parlamentu.

Kaj če bodo čez čas tuje obveščevalne službe potrdile, da se je srbski politični vrh skupaj s štabom JLA odločil za umik armade, ker mu je bila Slovenija morda dejavnik za doseg pomembnejših ciljev? Če je bilo tako, je Slovenija dobila prosto pot za izločitev iz Jugoslavije. V takšnem primeru se bo narodni junak lahko znašel v vlogi nepremišljenega izvalca nesreče za svoj narod. Ali se bodo takrat njegovi oboževalci čutili prevarane?

Zamenjava obrambnega ministra bo vplivala tudi na sestavo vladne koalicije. ZLSD je v njej zaradi izpolnjevanja svojega programa. S prisotnostjo v vladi je uspešna zaustaviti sprejem številnih protidelavskih zakonov in ohranjati tudi sprejemljiv obseg socialnih pravic. Z združitvijo več strank v LDS je v državnem zboru nastalo razmerje glasov, ki osi LDS in SKD omogoča sprejemanje za delavce in socialno ogrožene neugodne zakonodaje tudi ob našem nasprotovanju. S tem je odpadel tudi bistveni razlog, da ZLSD še naprej sodeluje v vladni koaliciji.

NAJNOVEJŠE BESEDILO TARIFNE PRILOGE

Koordinatorja delovne skupine predstavnikov delojemalcev Slobodan Radujko in Gospodarske zbornice Slovenije Dagmar Šuster sta v sredo, 6. aprila poslala predsedniku vlade Republike Slovenije Janezu Drnovšku usklajen predlog tarifne priloge in dogovora o plačni politiki. Oboje

sta poslala tudi predsedniku Svobodnih sindikatov Dušanu Semoliču. Kot smo že omenili, Svobodni sindikati na usklajevalnem sestanku niso sodelovali.

Novo usklajeno besedilo tarifne priloge se skoraj ne razlikuje od predloga, ki ga je DE objavila 24. marca. Izhodiščna plača za 1. tarifni razred bo 35.828 tolarjev bruto. Plače se lahko znižajo do 10 odstotkov, če so bile v letu 1993 pod povprečjem ali če bi ogrozile obstoj podjetja. Pristojni morajo o znižanju plač poprej dobiti mnenje sindikata. Zneski izhodiščnih plač v panožnih kolektivnih pogodbah so lahko do 15 odstotkov višji od izhodišč v splošni kolektivni pogodbi, razmerja pa se ne smejo spreminjati. V tarifni prilogi je tudi sporna določba, da bodo podpisniki skupaj s podpisniki panožnih kolektivnih pogodb sprejeli osnove in merila za izhodiščne plače v dejavnostih.

Zneski v 5. in 6. točki osta-

nejo nespremenjeni. To pomeni, da bo regres praviloma znašal 60 odstotkov povprečne plače, regres za prehrano pa 6.000 tolarjev.

Pogajalci delojemalcev in delodajalcev pa so tarifni prilogi dodali novo točko, v kateri so napisali, da bodo vsi ti zneski izenačeni z negospodarstvom, če vlada v enem mesecu ne bo poskrbela za uskladitev.

Nespremenjen je tudi dogovor o plačni politiki v letošnjem letu. Novost pa je mnenje vseh udeležencev sestanka pogajalske skupine, naj bi ta dogovor postal separat socialnega sporazuma. To pomeni, da bi veljal le v primeru, če bi ga podpisala tudi vlada.

Podpisniki pričakujejo, da se bo vlada takoj opredelila do obeh predlaganih besedil. Zdi se, da je odgovor dr. Janeza Drnovška zelo jasen in da se bo o obeh listinah najtežje izreči gospodarskim sindikatom, povezanim v Zvezo svobodnih sindikatov.

F. K.

BODO ZA DELODAJALCI POPUŠČALI ŠE DELOJEMALCI?

Piše: Franček Kavčič

V prejšnji številki DE smo na kratko poročali o pripravljenosti Združenja delodajalcev za nadaljevanje pogajanj o novi tarifni prilogi k splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo. Napisali smo, da je združenje, ki se v teh dneh šele konstituira, pogajanjem s sindikati naklonjeno bolj kot morebitnemu zakonu, ki bi bistveno okrnili verodostojnost delodajalskih in delojemalskih organizacij.

Miran Goslar, predsednik združenja je na seji ugotovil, da so pogajalci, ki predstavljajo delodajalce, v dosedanjih pogajanjih sindikatom že veliko popustili. Goslar meni, da mora njihovo združenje uveljaviti splošno kolektivno pogodbo zaradi določitve okvirov, v katerih bodo mogoča svobodna pogajanja o plačah v panogah in podjetjih.

Miran Goslar je tudi povedal, da zadnja različica Dogovora o plačni politiki daje delavcem večje ugodnosti kot zakon, s katerim je vlada pred mesecem dni hotela intervenirati na plačno področje. Gre za znano namero, da bi plače v letošnjem letu časno zaostajale za rastjo življenjskih stroškov. Po Goslarjevem mnenju predlagani dogovor ne pomeni zamrznitve, ampak le penalizacijo previsokih plač. Če bi dogovor obveljal, bi vlada lahko na račun denarja iz tega naslova zmanjšala prispevek za brezposelnost. Dogovor o plačni politiki pa bi pridobil veljavo, če bi vlada pripravila še poseben zakon, ki bi sankcioniral njegovo izvajanje.

Združenje delodajalcev pa se s sindikati strinja, ko zahtevajo izenačitev regresov, potnih stroškov in drugih denarnih postavk iz 5. in 6. točke tarifne priloge. Tudi delodajalci so prepričani, da mora biti regres za prehrano, za dopust in za prevoz na delo enak za vse zaposlene, torej tudi za poslance in ministre. Delodajalci se s sindikati strinjajo tudi glede ustanovitve ekonomsko socialnega sveta, ki naj bi deloval pri ministrstvu za delo.

V razpravi na seji združenja smo slišali tudi nekaj bolj ali manj heretičnih misli. Ena od takšnih je predlog za ukinitvev regresa za letni dopust in njegova nadomestitev s 13. plačo. Nekdo drug je menil, da bi k bruto plačam morali prileti še približno 22-odstotne prispevke, ki jih dodatno plačujejo podjetja oziroma zavodi in torej pomenijo obremenitev neto plač. Če to ni možno, bi po njegovem mnenju morali podjetjem odpraviti te prispevke. Slišali smo tudi razpravljalca, ki je ocenil, da je aneks kolektivne pogodbe skupaj z dogovorom

o plačni politiki izjemno kompliciran in da bo za njegovo izvajanje potrebno dodatno zaposlovanje finančnih delavcev v podjetjih.

Na seji je sodeloval tudi Dagmar Šuster, predsednik Gospodarske zbornice, ki je podprl ocene in predloge Mirana Goslarja. Povedal pa je, da je razumevanje problema povezano s podatkom o realnih plačah, ki so za 40 odstotkov višje kot pred dvema letoma. Ker se produktivnost v tem času ni povečala, so sedanje plače bistveno previsoke. Problem je tudi, ker se zaradi visokih plač izjemno hitro povečuje javna poraba. Šuster meni, da plače ogrožajo slovensko gospodarstvo in da državni zbor ne ukrepa zaradi političnih razprtij in zavesti o nepriljubljenosti zamrznitvenih zakonov.

Miran Goslar je razpravo Združenja delodajalcev zaključil z ugotovitvijo, da se bodo njihovi predstavniki pogajali še naprej, vendar le tako dolgo, dokler bodo možnosti za podpis aneksa k splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo. Če sporazum ne bo možen, bo združenje predlagalo zakon, ki bi nadomestil dogovor o plačni politiki. Združenje pa ne bo podprlo zamrznitvenega zakona, ker bi v podjetjih povzročil velike težave.

Po sklepih iz te seje je podpis aneksa k splošni kolektivni pogodbi bolj verjeten kot uveljavitev interventnega zakona o plačah, ki že mesec dni čaka v predalih ministrstva za delo. Vladino obnašanje na področju dohodkovne politike in omahovanje v odnosih s sindikati bo vsaj še nekaj časa odvisno tudi od možnih posledic izstopa SDSS in izrinjanja ZLSD iz vladne koalicije. Nenazadnje bodo vladini ljudje verjetno tudi sami ugotovili, da se je rast plač v letošnjem letu umirila kljub napovedim interventnega zakona in kljub novi dohodkovni lestvici.

Za podpis aneksa k splošni kolektivni pogodbi ne zadošča popuščanje le na eni strani. Delodajalci dokazujejo, da so popuščali že veliko in da so možnosti skoraj izčrpane. Sindikalisti (zlasti iz Svobodnih sindikatov) trdijo, da morajo doseči prvotno zastavljene cilje. Cilje Svobodnih sindikatov lahko strmo v tri točke: nezmanjšanje dejanskih plač, črtanje »diskonta« in popolna veljavnost panožnih kolektivnih pogodb. Če bodo delodajalci pristali na črtanje »diskonta«, bi lahko predstavniki delojemalcev pristali vsaj na simbolno omejitev plač v panožnih kolektivnih pogodbah, za katere država ne bi smela predpisati penalizacije. Obstajajo pa seveda še druge možnosti. Torkov sestanek pogajalcev iz Gospodarske zbornice, Združenja delodajalcev in nekaterih sindikatov je pokazal tudi možnost izigranja najbolj reprezentativne sindikalne zveze.

DELAVCI MAROFA IZ BRESTA ZAČELI STAVKATI

Prejšnji teden smo pisali o poskusu obnove sodelovanja med sindikati in direktorji Bresta, ki si želijo socialnega mira. Opisali smo tudi težak položaj delavcev nekaterih družb in nezmogljivost izplačevanja plač v rednih rokih in primerni višini.

Danes, 6. aprila je 80 članov Svobodnih sindikatov Brestove žage Marof iz Starega trga zaradi zamude pri plačah začelo stavkati do izpolnitve zahtev. Stavkovni odbor, ki ga vodi predsednik Svobodnega sindikata Tomislav Beruš, zahteva takojšnje izplačilo februarjskih plač. Stavkovni odbor obnavlja tudi zahtevo po izločitvi Marofa iz Bresta, v katerem delavci ne vidijo nobene perspektive. Od direktorja zahtevajo izpla-

cilo plač med 18. in 25. v mesecu. Če plač v tem roku ne more zagotoviti, mora o tem obvestiti sindikat.

Na današnjih pogajanjih je direktor Marofa delavcem obljubil izplačilo plač za februar jutri, 7. aprila. Delavci so se kljub temu odločili nadaljevati stavko, ki bo trajala, dokler ne dobijo plačilnih kuvert.

Zdi se, da je položaj v Marofu in še nekaterih drugih Brestovih hčerah izjemno težak. Mogoče bo tudi ta stavka prispevala k razčiščenju razmer in hitrejšemu ukrepanju lastnikov in direktorjev sistema Brest in njegovih hčer. To je nujno tudi zaradi tega, ker delavci Marofa trdijo, da imajo dovolj naročil za svoje delo.

F. K.

GRADBINCI V PODRAVJU SO PLAČANI NAJSLABŠE

»Če bi delavci v gradbenih firmah v Podravju brezkompromisno terjali plače po kolektivni pogodbi ter izplačilo razlike med doslej izplačanimi plačami in plačami po kolektivni pogodbi za nazaj, bi s tem pahnili v stečaj marsikatero gradbeno podjetje.« trdi **Branka Jurak**, sekretarka območnega odbora sindikata delavcev v gradbeništvu v Podravju, ki je hkrati tudi sekretarka podravskega območnega odbora sindikata delavcev v obrti in kulturi. Z njo smo se tokrat pogovarjali zlasti o sedanjih težavah delavcev v gradbeništvu v Podravju.

Za večino gradbenih podjetij na Štajerskem so se težave začele že pred več kot desetimi leti, ko je zaradi nastopajoče gospodarske krize iz leta v leto manj podjetij v Podravju investiralo. Prav tako pa se je začel zmanjševati obseg stanovanjske gradnje. Pred desetletjem so denimo samo v Mariboru letno zgradili več kot štiri tisoč stanovanj, letos pa bodo vsa gradbena podjetja skupaj v njem zgradila le 400 stanovanj.

Konstruktor prednjači, Stavbar zaostaja

»Zaradi pomanjkanja dela se je število zaposlenih v 42 gradbenih podjetjih v Podravju od leta 1990 do danes zmanjšalo z okoli 12 000 delavcev na 8 000 delavcev oziroma za tretjino,« pojasnjuje Jurakova. V največjih gradbenih podjetjih v regiji je danes okoli 50 odstotkov manj zaposlenih kakor v časih razcveta gradbenišтва. Poleg tega pa imajo domala vsa gradbena podjetja, ki so delala v drugih republikah bivše Jugoslavije in v drugih državah, težave z izterjavo plačila. Samo Konstruktorju partnerji s Hrvaške dolgujejo okoli dva milijona mark, v Iraku in nekaterih

Branka Jurak, sekretarka območnega odbora sindikata gradbincev

drugih državah pa ima več milijonov dolarjev terjatev.

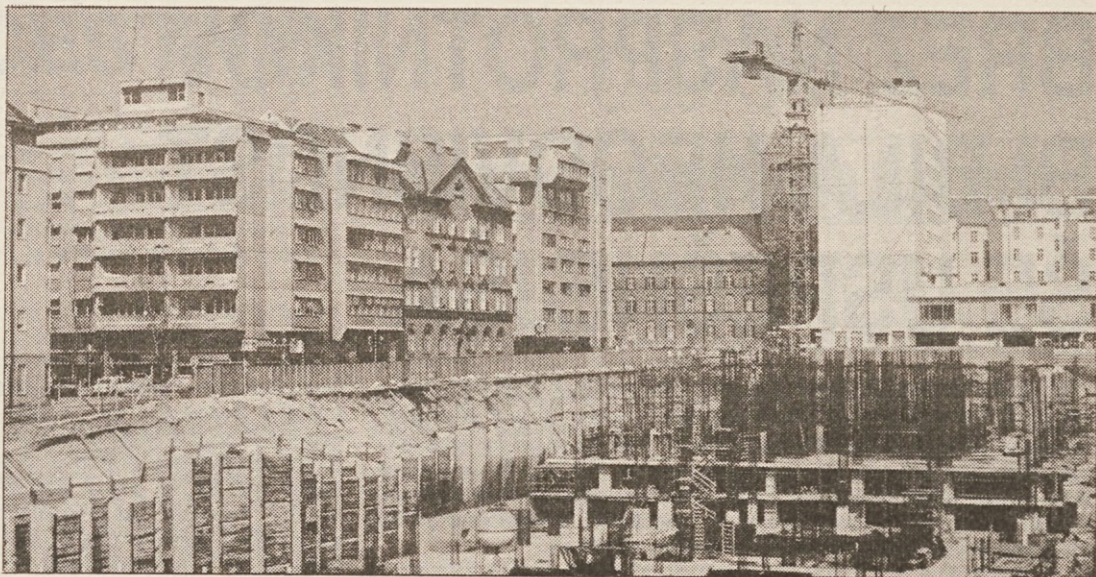
Po navedbah Jurakove so se novim razmeram na trgu začeli najhitreje prilagajati v Konstruktorju. Število zaposlenih se je v njem zmanjšalo od 1200 na 600. Poleg tega se je Konstruktor, ki je takrat dobil novo vodstvo, preselil iz svoje nove poslovne zgradbe v središču mesta nazaj v staro v Sernčevi ulici. Novo reprezentančno zgradbo je prodal za poslovne prostore. »Morda je prav ta poteza v okviru sanacije prispevala, da so se razmere v Konstruktorju prej iz-

boljšale kakor v drugih gradbenih podjetjih,« meni Jurakova. Konstruktor je že uspel dobiti več poslov v Nemčiji, Rusiji in nekaterih drugih državah. Pred dnevi so njegovi predstavniki sklenili pogodbo za gradbena dela v Moskvi v vrednosti pet milijonov dolarjev.

V Stavbarju so sanacijo začeli prepozno, zato je podjetje moralo v okrilje Sklada Republike Slovenije za razvoj. Ta ga sedaj po delih odprodaja. Podobna usoda je doletela Cevovod, ki je moral najprej v Sklad, kasneje pa je le-ta svoj večinski delež prodal EEK Holdingu iz Vidma. Pri vsem tem so običajno v najtežjem položaju presežni delavci, ki jih obravnavajo kakor »nebodijhtreba«. Tako so denimo v EEK Montaži od 314 bivših delavcev Cevovoda zaposlili 150 delavcev, ker so bili obvezani po kupoprodajni pogodbi. Presežni delavci pa nimajo zagotovljenih pravic, ki jim jih daje slovenska zakonodaja.

Pomanjkanje kvalificiranih delavcev

»Največ zaslug, da marsikatero gradbeno podjetje v Podravju še ni v stečaju, imajo delavci. Včasih je prav težko razumeti, da toliko žrtvujejo za svoja podjetja. Marsikje prejema okoli 60 odstotkov plače po kolektivni pogodbi, poleg tega pa ponekod že nekaj let zamen čakajo na delež plače, ki bi ga morali za delo v tujini dobiti v devizah,« pravi Branka Jurak.

Maribor je imel v zadnjih letih le eno takšno gradbišče

»Vendarle pa ne gre vedno za to, da so se delavci pripravljeni žrtvovati. Povejmo odkrito, da v marsikaterem gradbenem podjetju danes vladata strah in teror. Delavci morajo pridno delati in molčati, sicer jim delodajalci začnejo pred nosom mahati z delovno knjižico. Delavci se bojijo za socialno varnost sebe in svojih družin, zato so pripravljeni delati tudi samo za 18 do 25 tisoč tolarjev mesečno.

»Delavcev v gradbeništvu danes ni težko ustrahovati, saj je med njimi veliko tujcev, ki se bojijo, da podjetje ne bo več prosilo za podaljšanje njihovega delovnega dovoljenja. Poleg tega marsikateri delavec nima ustreznih kvalifikacij. Tisti, ki so kvalificirani, pa iz gradbenišтва zaradi nizkih plač pobegnejo, če le morejo,« pojasnjuje Jurakova. V gradbenih podjetjih v Podravju že zelo primanjkuje visokokvalificiranih železokrivcev, tesarjev in zidarjev. Tudi tisti, ki se prekvalificirajo ali dokvalificirajo s pomočjo zavoda za za-

poslovanje, se raje kot v družbenih zaposlijo v privatnih gradbenih podjetjih. V teh so plače večje, saj imajo veliko manj režije. Mnogi delavci zaradi nizkih plač bežijo tudi v bolezenske dopuste. »Kdo ne bi bil raje doma za 15 tisoč tolarjev, kot ga bi delal v službi za 18 tisočakov?«

En dan dela – en dan bližje

Kako to, da v takšnih razmerah ni več stavk v gradbeništvu? »Delavci se bojijo, da bodo s stavko podjetje pahnili v stečaj. V tem primeru mnogi ne bi imeli niti minimalne socialne varnosti, saj številni v tem primeru ne bi imeli kot tuji niti pravice do denarnega nadomestila na zavodu za zaposlovanje...« pojasnjuje Jurakova. »Med gradbeniki se je uveljavila filozofija: en dan dela pomeni en dan bližje upokojitvi. Zato se delavci raje odločajo za to, da se individualno – tudi s pomočjo sindikata in sindikalne službe, pravne pomoči – borijo za

svoje pravice, stavkam, ki bi ogrozila podjetje, pa se izogibajo.«

In kako s tako skromnimi plačami delavci sploh preživijo? Si pomagajo s sivo ekonomijo? »Gradbeni delavci niti za delo na črno nimajo več toliko možnosti kot nekoč,« pravi Jurakova. Zato nekateri ob sobotah in nedeljah odhajajo na »zidarijo« v Avstrijo.

Zaradi težav pri tekočem poslovanju v večini gradbenih podjetij v Podravju premalo pozornosti posvečajo pripravi programov lastninjenja. Tako je za večino gradbenih delavcev v regiji še uganka, kako bodo lahko sodelovali pri lastninjenju v »svojih« podjetjih. »V gradbeništvu se vedno kažejo razmere celotnega gospodarstva,« poudarja Jurakova. »Kljub vsem naporom sindikata delavcev v gradbeništvu se razmere za gradbince zato lahko bistveno izboljšajo samo s splošnim gospodarskim oživljanjem, ki se pa v Podravju še ne kaže.«

Tomaž Kšela

BODO DELAVCI STAVKALI PROTI WALTERJU WOLFU?

V mariborskem podjetju W & G, ki proizvaja betonske mešalce, asfaltna baze ter različne druge stroje in strojno opremo v gradbeništvu, je SKEI za 29. marec napovedal stavko, če delavci do 25. marca ne bi dobili februarjskih plač. Čeprav jih niso, je 139 delavcev stavko preložilo in tako dalo vodstvu podjetja še eno priložnost. SKEI in delavci svojemu podjetju ne želijo krniti ugleda pred domačimi in tujimi poslovnimi partnerji, s katerimi menedžerji W & G ravno v teh dneh sklepajo posle za tekoče leto.

O tem, kaj vse teži delavce podjetja W & G, katerega večinski lastnik je tuja firma T. W. Investment, ki jo zastopa kanadski poslovnež slovenskega rodu Walter Wolf, smo se pogovarjali s tamkajšnjim predsednikom SKEI Josipom Humkom, s predsednikom sveta delavcev Alojz Hraščancem ter članoma izvršnega odbora SKEI Edvardom Naratom in Francem Slavinom.

T. W. Investment je postala večinski lastnik nekdanjega Gradisovega podjetja Strojogradnja jeseni leta 1992. Takrat je podjetje, ki je zaposlovalo 179 delavcev, dobilo tudi novo ime. Sedaj je 52-odstotni lastnik podjetja W & G tuja firma, 48 odstotkov pa je še vedno v družbeni lasti. Novi večinski lastnik je podjetje dokapitaliziral s 3,7 milijona mark. Z njimi so kupili nove stroje in zgradili novo proizvodno halo in moderno poslovno zgradbo. Podjetje si je v tem času pridobilo tudi cer-

tifikat ISO 9001, na kar so ponosni tudi delavci.

Še bolj pa bi bili veseli, če bi bile tudi njihove plače, kakor radi pravijo v šali, na »evropski ravni kakovosti«.

»Kljub vsemu so delavci zadnje čase vse bolj zaskrbljeni, saj se je v minulem letu in pol fizični obseg proizvodnje zmanjšal, število zaposlenih se je zmanjšalo na 139 delavcev, podjetje doslej še ni uvedlo dovolj novih proizvodnih programov in se uveljavilo na novih tržiščih, o čemer je bilo veliko govora pred lastninsko spremembo v podjetju,« pravi predsednik sveta delavcev Alojz Hraščanec. Svet delavcev so v podjetju W & G ustanovili novembra lani, da bi delavci lahko soupravljali in pomagali pri oblikovanju razvojne strategije podjetja. Vendar za njihova prizadevanja vodstvo podjetja nima preveč poslušnosti. Tako denimo predsednika sveta delavcev niso pustili niti na nedavno sejo upravnega odbora podjetja, čeprav je njegov velik del še vedno v družbeni lasti.

»Večinski lastnik ni izpolnil vseh obljub in pogojev, zapisanih tudi v pogodbi, da bo zagotovil v ustreznem odstotku tudi naročila in trg,« pravi predsednik SKEI Josip Humek. Delavci so zaskrbljeni, ker je izguba v letu 1993 presegla 80 milijonov tolarjev, čeprav vedo, da si podjetje lahko zares opomore šele v nekaj letih. Walter Wolf je menda že leta 1992 ocenil, da lahko začne poslovati z dobičkom šele leta 1997. W & G pe-

sti tudi tuja, marsikdaj celo nelojalna konkurenca, saj je vlada dovolila brezcarinski izvoz za nekatere proizvode, ki jih podjetje proizvaja.

Delavci vse to toliko bolj skrbijo, ker imajo občutek odri-njenosti od informacij. Tako denimo nimajo niti statuta podjetja v celoti, saj so v fotokopiji, ki jo je dobil sindikat, nekateri členi izpuščeni. Delavci, so nam zatrili vsi sogovorniki, skrbijo za usodo podjetja, ki so ga mnogi desetletja pomagali graditi, tudi z odpovedovanjem višjim plačam.

Zato delavci W & G ne zahtevajo samo izplačila februarjskih plač in določitve datuma za izplačilo zadnjega dela lanskega regresa. Želijo imeti pisno poročilo o finančnem poslovanju in uporabi investicijskih sredstev iz naslova dokapitalizacije, želijo zvedeti, kdo so krivci za slabo likvidnostno stanje in lanskoletno izgubo. Poleg tega se ne strinjajo več s prejetjem samo 80-odstotnih plač in bodo terjali 100 odstotne po kolektivni pogodbi.

Podjetje W & G je na nekakšni prelomnici. Če bodo večinski lastniki, vodstvo podjetja in delavci našli skupni jezik, se bo njihova poslovna uspešnost po novih naložbah lahko začela vzpenjati. Za letos imajo menda sklenjenih že veliko poslov. Če se ne bodo dogovorili in se bodo delavci prisiljeni boriti za svoje temeljne pravice, pa se podjetju, delavcem in večinskemu lastniku ne obeta nič dobrega.

Tomaž Kšela

Chicaškimi delavcem se končno posveti, da je pot v obljubljeni deželni obšlaji njihovo mesto. Pomlad je, približuje se mesec maj. V spomin se jim prikradejo slike ljubezenskih avantur in košaric za piknike. Razplet ni več vprašljiv. 1. maja 1886 se požvižgajo na tuljenje tovarniške sirene in se družno opravijo na izlet. Chicaški policaji pa so vse skupaj narobe razumeli.

Prvomajski piknik se danes imenuje svetovni praznik dela. Čas obogati vsebino nekega praznika z novimi pomeni. Zato Mladi forum Združene liste razpisuje

JAVNI MLADINSKI NATEČAJ ZA IZVIRNI PRVOMAJSKI GRAFIT

Dela, ki prispejo na natečaj, naj obsegajo grafit z največ petimi besedami. Natečaja se lahko udeležite vsi, ki še niste dopolnili 27. leta.

Najboljša dela bo izbrala petčlanska komisija, ki jo vodi dr. Matjaž Kmecl.

Prva tri dela bodo nagrajena:

- *prva odkupna nagrada v višini najvišje štipendije za nadarjene (40.000 SIT);*
- *druga odkupna nagrada v višini 20.000 SIT;*
- *tretja odkupna nagrada v višini 10.000 SIT.*

Vsi trije nagrajenci(ke) bodo povabljeni na največji levičarski žur v Evropi - zaključek festivala Unita, glasila demokratične stranke levice, Italija.

Izvirna dela, s katerimi konkurirate, podpišite s psevdonimom. Poleg priložite kuverto z vašim imenom, točnim naslovom, datumom in letnico rojstva ter telefonsko številko.

Dela pošljite do 19. aprila 1994 na naslov:

Mladi forum Združene liste
Levstikova 15
61 000 Ljubljana
s pripisom "Za prvomajski grafit".

BREZ NASPROTNIKOV BI BILA NEODVISNOST ŠE USPEŠNEJŠA

KNSS – Neodvisnost je imela prejšnji teden drugi kongres. Delegati so izglasovali nov program, statut in več resolucij. Zapletlo pa se je pri volitvah in France Tomšič je bil za predsednika izvoljen šele po drugem glasovanju. Zdi se, da je takšen finale posledica demokratičnih procesov, do katerih prihaja zaradi notranjih nesporazumov v sindikalni konfederaciji, ki običajno javno nastopa kot zelo enoten sindikat.

Kongresno poročilo pravi, da je KNSS ob ustanovitvi imela le nekaj tisoč članov in da so zato morali najprej organizirati sindikate podjetij in dejavnosti. V minulih štirih letih so pridobili 162 tisoč članov, ki so organizirani v 18 sindikatov dejavnosti. S tem so pridobili pravico zahtevati spreminjanje delovnopravne in druge zakonodaje. KNSS je znala prisluhniti težavam malega človeka, mu svetovati in ga zaščititi pred metanjem na cesto.

Organi KNSS so bili zelo aktivni pri zakonu o delovnih razmerjih, zakonu o zaposlovanju in zavarovanju za primer nezaposlenosti in zakonu o zajamčenem OD. Uspeli so, da zakon natančneje opredeljuje kriterije za presežne delavce. Velik uspeh je tudi odpravnina v višini pol plače za vsako leto delovne dobe. Ustavno sodišče je razsodilo v prid KNSS pri sporu o revalorizaciji denarnih nadomestil. KNSS je zahteve o posebnem zakonu, ki bi urejal plače direktorjev, začela oblikovati že v letu 1992. Ker je drugi sindikati niso podprli, je zbrala 5.000 podpisov, kolikor je potrebno za predlagateljstvo tega zakona v državnem zboru. KNSS je tudi dosegla, da se je delež delavcev pri lastnini v podjetjih povečal z 20 na 40 odstotkov. Neodvisnost je predlagala tudi zakon o reprezentativnosti sindikatov in na njegovi podlagi pridobila splošno reprezentativnost v državi ter reprezentativnost v kovinski in kemični industriji, lesarstvu, na železnici, v zračnem, mestnem in PTT prometu. Tudi zakon o soupravljanju nosi pečat KNSS, zlasti pri diferenciranju pristojnosti sveta delavcev. Po zaslugi Neodvisnosti so delavci pridobili paritetno zastopstvo v nadzornem svetu.

KNSS je uspela, da je v zakon vključena določba, po kateri spadajo med stečajne stroške plače po kolektivni pogodbi in ne zajamčene plače.

Neodvisnost ni bila naklonjena splošnim stavkam z nejasno določenimi cilji. Podpirala pa je stavke delavcev

v podjetjih zaradi nizkih in neizplačanih plač, nezakonitega lastninjenja, odpuščanja sindikalnih zaupnikov in brezpravnega položaja delavcev. Najbolj znane takšne stavke so bile: v Kočni Kamnik, Metalni Maribor, Adrii iz

Kongres v Domu španskih borcev v Ljubljani je potekal pod geslom:

- za socialno in pravno varnost delavcev
- za zmanjšanje nezaposlenosti
- za pravično lastninjenje

Novega mesta, Varnosti Kranj, tovarni meril Slovenj Gradec, Železarni Ravne, Jami iz Postojne in Gasilski brigadi Ljubljana.

Kongresni referat dosedanjega in novega predsednika Franceta Tomšiča je bil izjemno politično obarvan. Začel je z zahtevami za sindikalno svobodo, ki jih je leta 1987 izrazilo 2000 litostrojčanov. Tomšič pravi, da so stavičajoči že takrat zahtevali ustanavljanje neodvisnih sindikatov. Po Tomšičevem mnenju se je takrat pri nas začela udeležiti ideja poljske Solidarnosti.

KNSS je odigrala pionirsko vlogo v procesu demokratizacije sindikatov in celotne družbe. Zaradi vodilnega delovanja KNSS je danes v Sloveniji vse drugače. V podjetjih stranke nimajo več kaj iskati. Stavke so ustavno in zakonsko dovoljene. Imamo enega najsodobnejših zakonov o soupravljanju. Izboljšana je materialna in socialna varnost

brezposelnih delavcev. Vse naštetu dokazuje, da je program KNSS presegel cilje običajne sindikalne politike. Na žalost pa so se proti KNSS borili številni nasprotniki, zlasti stari sindikati in direktorji, ki so v Neodvisnosti videli oviro za grabljenje družbenega premoženja.

Če bi oblast pred štirimi leti dala vsem sindikatom enako startno podlago, bi Slovenija imela manj brezposelnih, ker bi Neodvisnost preprečila programirane stečaje. Bilo bi

ki ne temeljijo na rezultatih dela.

Glavna naloga KNSS v prihodnje bo zmanjšanje nezaposlenosti na znosno mejo. Za ta cilj bo Neodvisnost uporabila vse legalne oblike sindikalnega boja. Problem brezposelnosti pa je zelo kompleksen in zanj tudi Evropa še nima pravega zdravila. Brezposelnost v Sloveniji lahko omili le vsi trije socialni partnerji z medsebojnim sodelovanjem. KNSS ne more pristati na 15- do 20-odstotno nezaposlenost, ker povzroča znižanje plač posameznih poklicev in psihično pritiska na še zaposlene delavce.

KNSS se od vsega začetka zavzema za severoevropski model socialno tržnega gospodarstva. Vlada pa naj v ta model posega zlasti takrat, ko gre za večje prestrukturiranje gospodarstva.

Tomšič je svoj govor sklenil z mislijo, da je demokratično in tržno usmerjena družba obsojena na propad, če mladim ljudem ne more zagotoviti dela in perspektive.

Kongres je sprejel tudi posebno resolucijo o brezposelnosti. V njej je med drugim misel, da bi morali sindikati dobiti pravico sodelovanja pri delitvi proračunskega denarja, s katerim razpolaga ministrstvo za delo. Zapisali so tudi, da mora država preprečiti goljufanje in okoriščenje posameznikov, ki bogatijo na račun zaposlovanja brezposelnih delavcev.

Resolucija o pravni državi zahteva takojšnje sprejetje zakonov o delovnih sodiščih, inspekciji dela in delavski zbornici. Predlagajo tudi zakon o sankcioniranju kršitev delovnih in kolektivnih pogodb. Sindikati naj dobijo enak položaj kot delodajalci, ki jih financirajo tudi podjetja.

Resolucija o lastninjenju sindikalnega premoženja pravi, naj sindikati dobijo vse, kar je sindikalno in kar ne sme biti predmet stečajne mase. Sindikati pa naj se sami dogovorijo o kriterijih delitve sindikalnega premoženja. Sodišča naj razsojajo le o tem, ali so kriteriji spoštovani. Delitvena bilanca naj se uredi s posebnim dogovorom med sindikati, če je mogoče, pa tudi z arbitražo.

Na drugem glasovanju, ki je bilo opravljeno že po 24. uri, je France Tomšič dobil 61 in pol odstotka glasov. Ker je Igor Sladič odstopil od kandidature, je edini poraženec Miroslav Garb. Kongres je izvolil 12-člansko predsedstvo, v katerem so po številu glasov: Alenka Orel, Milena Kosel-Smit, Violeta Mesarič-Drutsch, Bogomir Ličof, Milan Škafar, Štefan Skledar, Dušan Šimunič, Branko Podvršnik, Drago Lombar, Vanja Ljubec, Vid Šenica in Miha Vremec.

Pripravi: F. K.

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,00 SIT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 520,00 SIT

● Bogdan Kavčič

DELA VCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednost in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«. Cena 460,00 SIT

● Stane Uhan

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodiščni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače. Cena 400,00 SIT

● Emil Rojč

KARIERA KOT SPREMINJANJE

Priročnik za podjetništvo in razvoj kadrov
Cena 650,00 SIT

● Več avtorjev

SOCIALNA DRŽAVA

Zbornik razprav za VARNOST, SVOBODO, SOLIDARNOST IN PRAVIČNOST
Cena 600,00 SIT

● Aleksej Cvetko

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVM

Novi zakon o zdravstvenem zavarovanju – Razlage vseh sprememb in vseh oblik prostovoljnega zavarovanja občanov. Cena 580,00 SIT

● ZAKON O LASTNINSKEM PREOBlikOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATIJ

Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij – Uredba o pripravi programa preoblikovanja in o izvedbi posameznih načinov lastninskega preoblikovanja podjetij – Uredba o metodologiji za izdelavo otvoritvene bilance stanja
Razlage: mag. Tone Rop, Gregor Miklič, dipl. oec. Radovan Teslić in dr. Alenka Žnidaršič-Kranjc. Cena 1.800 SIT

● KOLEKTIVNA POGODBA ZA NEGOSPODARSKE DEJAVNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI S KOMENTARJEM

Kolektivna pogodba s stališči komisije za razlago KP s komentarjem – Priloge: Sklep izvršnega sveta R Slovenije o določitvi koeficienta za določanje OD – Sklep o določitvi kalkulativnih osnov za določitev obsega sredstev za plače v zavodih, ki se financirajo iz proračuna – Tarifni del KP za zdravstvo in socialno skrbstvo – Zakon o plačah delavcev v javnih vzgojno izobraževalnih zavodih – Pripravi: Nevenka Završek in Vinko Kastelic
Cena 950 SIT + 5% p. davek

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Moje pravice na	 izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Stanov. razmerja	 izv. ● Kariera kot...
..... izv. ● Delavci in uprav.	 izv. ● Socialna država...
..... izv. ● Zakon o last.	 izv. ● Zdrav. zav...
	 izv. ● Kol. pog. za negosp...

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

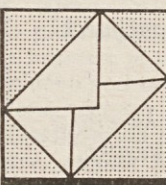
Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne: Žig Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 1310-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 311-956.

Irena Milanović

PREJELI
SMO

Zahteva za predčasne parlamentarne volitve in volitve za predsednika Republike Slovenije

Na osnovi dogodkov in informacij, ki prihajajo v javnost in se nanašajo na neugodno gospodarsko situacijo, maso brezposelnih, neupravičeno odtujevanje nacionalne lastnine, javni dolg, ter namigovanja o vpletenosti najvišjih političnih predstavnikov v afere zahtevamo takojšnje predčasne parlamentarne in predsedniške volitve, ker smo izgubili zaupanje v obstoječo oblast.

Rastko Plohl
predsednik predsedstva NSS

SINDIKAT POSLOVNIH BANK VČLANJEN V FIET

Od aprila letos dalje je SINDIKAT DELAVCEV BANK IN HRANILNIC SLOVENIJE prva sindikalna organizacija iz naše države, ki je postala član svetovne sindikalne organizacije FIET. Ta organizacija ima 11 milijonov članov iz vsega sveta in združuje 400 sindikalnih organizacij iz 110 držav. To je najbolj množična organizacija sindikatov uslužbencev v bankah, zavarovalnicah, trgovinah, uradnikov in strokovnih delavcev v industriji ter drugih strokovnih poklicev.

FIET je bil ustanovljen v Amsterdamu pred točno 90 leti, danes pa je to svetovna organizacija s sedežem v Ženevi in uradom v Bruslju.

Poleg drugih dejavnosti je tudi za bančništvo organizirana posebna sekcija, ki je izjemno aktivna zlasti na področjih svetovanja in usposabljanja pri uvajanju novih tehnologij, pri izdelavi študij o delovnih pogojih in standardih, pri vzpostavljanju socialnega dialoga na ravni FIET in združenja delodajalcev – z Odborom guvernerjev bank. Spremlja zakonodajo s po-

dročja bančništva in delovnega prava v posameznih državah; z nasveti, neposredno pomočjo ali pritiski na ustrezne mednarodne institucije ali državne organe ukrepa, kadar so pravice zaposlenih ogrožene.

Kot člani te organizacije pričakujemo predvsem: posredovanje dosedaj narejenih strokovnih študij na področju delovnih standardov in pogojev dela, usposabljanje in posredovanje pozitivnih izkušenj na področju sindikalnega dela, predvsem pa na področju pogajanj o kolektivnih pogodbah, primerjalno analizo o stanju socialno ekonomskih pravic delavcev med državami v Evropi, pobude za sprejem mednarodnih listin ali konvencij na področju delovnega prava, predvsem pa mednarodno presojo in pravno pomoč, kadar bodo temeljne pravice naših članov, opredeljene v kolektivni pogodbi dejavnosti, kršene in v primeru, kadar pravici v okviru rednih postopkov znotraj države ne bo zadoščeno.

NEZAKONITO POBIRANJE CESTNIN

Namestnik javnega tožilca v Radovljici je prejel dve kazenski ovadbi, ki ju je nanj naslovil Urad kriminalistične službe UNZ Kranj. V obeh primerih gre za zlorabo pooblastil, na zatožni klopi pa sta župana Stare Fužine in Gorij.

Kje in kako sta ju ušpičila moža?

Gre za nezakonito pobiranje cestnine, ki je lansko poletje marsikomu izmed nas skalo kak dan zasluženi počitnic. No, za pobiranje cestnine so se najprej okorajžili v Stari Fužini, in to ob začetku ceste, ki pelje proti Vogarju, planini Blato in dolino Voj. Lastnikom počitniških domov na tem območju so določili letno plačilo tisoč mark v tolarski protivrednosti, lastnikom vikendov 4.000 tolarjev, domačini so plačevali letni pavšal 1.000 tolarjev, dnevni obiskovalci pa so mo-

rali odriniti za avtomobile po 400, motorje po 100 in za parkiranje po 200 tolarjev.

O nameri Krajevne skupnosti Stara Fužina, da bi pričela pobirati cestnino, so se pogovarjali na Gozdnem gospodarstvu Bled, pa tudi pri radovljiškem županu. Nekaj težav so imeli z določitvijo, kdo je domačin. Zato so morali Bohinjci plačati 500 tolarjev letne pristojbine več kot njihovi rojaki iz Stare Fužine... V blagajni so tako zbrali več kot 1,5 milijona tolarjev, dobršen del denarja pa so morali preliti v stroške in plačila dvema pobiralcema.

Zgledi vedno vlečejo in prebivalci Gorij so začeli posnemati Bohinjce. Za mostom čez Radovno v Grabčah so postavili mizo in stol za dežurnega cestninara Krajevne skupnosti Gorje. Vstop v dolino Radovne je kar naenkrat veljal 300 tolarjev. Tisti, ki jim je

ušlo, da gredo v to dolino na piknik, pa so morali še globlje seči v žep. Tovrstna zabava namreč v tej dolini ni bila od muh. Zanj je bilo treba odriniti 1.000 tolarjev. Vse, kar je krajevna skupnost iztisnila od obiskovalcev Radovne, je shranila na posebni knjižici.

No, ker je šlo v obeh primerih za pobiranje cestnine mimo določil zakona o cestah, so kriminalisti sedli za pisalni stroj in sestavili ustrezni kazenski ovadbi.

To je dobro. Če bo namreč sodišče stopilo na prste samovoljnežem, lahko z gotovostjo računamo, da bo v prihodnje manj nadlegovanja na naših cestah. V nasprotnem primeru pa ga bo še precej več. Ne smemo namreč pozabiti, da zgledi vlečejo.

K. U.

NARED UREDITVENI NAČRT PLANICE

Planiška dolina ni znana le zaradi množično obiskanih tekmovalnih v smučarskih poletih, ampak tudi svoje nedorečenosti. Pred več kot pol stoletja je bila tu le ena sama moštrovina konstruktorja Stanika Bloudka, pa za tedanje čase kar luksuzen hotel oziroma Dom v Planici in stara nepozabna železniška proga z zadnjo in končno postajo v Ratečah. To je bilo vse in s tem smo bili več kot zadovoljni. Ampak to je bilo pred dolgimi desetletji.

Kasneje so redni obiskovalci Planice spoznali, da je prelepa dolina pod Poncami zelo slabo izkoriščena. Zato pač, ker je ena sama velika tekma na leto premalo. Časi so pa taki, da je potrebno tisto, kar nam je ponudila narava, približati ljudem, da lepote ne bi samevale.

Kajpak so mnenja o tem, kako Planico približati prijateljem rekreacije in tudi drugim, močno različna. Mnogi naravovarstveniki se zavzemajo, da bi ostala dolina takšna, kot pač je. Nekateri razmišljajo drugače. Pravijo, da bi se kazalo potruditi in napraviti Planico zanimivo v vseh letnih časih. Zato, da bi imeli ljudje več od njenih naravnih da-

nosti in da bi se velike naložbe v skakalnice in letalnice pod Poncami nekoliko bolje obrestovale. Komu prisluhniti?

Rekreacijski, športni in turistični park

Med tistimi, ki si žele drugačno Planico, je tudi jeseniški iz-

vršni svet. Ta je pred dnevi na svoji seji podprl izhodišča in usmeritve za ureditveni načrt Planice, ki jih je pripravil Urbanistični inštitut Republike Slovenije. Poudarek projekta je na tem, da bi v Planici zagotovili razvoj športa in rekreacije vseh dvanajst mesecev na leto. Tamkajš-

nji hotel naj bi imel sto ležišč, skakalnico ali več skakalnic naj bi opremili s plastiko, uredili smučišča in prestavili avtobusno postajo v Kamnje.

Po mnenju predlagatelja naj bi območje Planice bil rekreacijski, športni in turistični park. Ožje območje Planice naj bi bilo namenjeno predvsem razvoju zimskih smučarskih skokov, celotno območje pa zimski in letni rekreaciji.

Ob koncu izteka 120-metrске skakalnice naj bi postavili nov objekt za delo novinarjev, pri čemer bi nadzemni del namenili reporterskim kabinam, vkopani del pa tiskovnemu centru, sanitarijam, servisnim prostorom in shrambam. Vstopni objekt, informativni center Planice in Triglavskega narodnega parka, naj bi postavili blizu izteka 90-metrске skakalnice ali v bližini parkirišča.

Sedanji hotel Ilirija naj bi zagotavljal kakovostno ponudbo, imel pa naj bi do 100 ležišč. Morda celo manj. Za poletni čas predvideva projekt razne oblike rekreacije na večnamenskem travnatem platoju med 90- in 185-metrsko skakalnico. Območje Kamnje naj bi zlasti ob trasi nekdanje železnice namenili za gostinstvo, trgovino in rekreacijo, območje severno od nekdanje železnice pa za gradnjo manjših penzionov in apartmajev.

Začeti z delom in uresničiti dolgoletne sanje

Načrti lepo zvenijo, zato bi jih kazalo v čim krajšem času doreči in se lotiti dela. Planica, kakršna je danes, nam namreč ni ravno v ponos. Zato pač, ker je zapuščena, pogosto zanemarjena, predvsem pa – neizkoriščena. Kakšna škoda, da smo se pred leti tako zlahka odpovedali staremu dobremu vlaku v Gornjesavski dolini. Na železniški tirih namreč nikoli ni bilo prometnih zamaškov in Planico so si lahko privoščili tudi mladi z najbolj plitkimi žepi. Škoda tudi, da se vsa turistična infrastruktura konča tu že v Kranjski Gori.

Pa kaj, glavno je, da so načrti za ureditve Planice končno nared. Treba bo torej začeti delati in desetletja dolge sanje, da bi oživel svet pod Poncami – uresničiti. Zakaj naj bi bilo v Planici veselo le nekaj dni na leto?

A. U.

Ščepec tedna

Vse bolj smo podobni Jugoslaviji: dober sport in zanič država.

POLICIJA DEMONSTRACIJE OBLAST

Pavle Čelik

Nova knjiga

Avtor, magister sociologije in miličnik, je policiji bil in je še zapisan z dušo in telesom; bil je komandir policijske postaje, ravnatelj kadetske policijske šole, načelnik slovenske policije. V knjigi Policija, demonstracije, oblast opisuje svoja opažanja in ocene, kako je policija ravnala v minulih 30 letih, predvsem v Ljubljani, ob demonstracijah, zborovanjih, ustanavljanju strank, še posebej v prelomnih časih slovenske republike in države.

V tej knjigi riše portrete posameznikov, opisuje dogodke in njihova ozadja. Kot rdeča nit se v 30-letnem loku njegovega angažiranja v policiji nehoti izpisuje zgodba o policistu, ki ne sme zbujati strahu, ampak mora biti tudi in predvsem človek.

Cena knjige je 2.600 SIT, 5-odstotni prometni davek je vključen v ceno.

Knjigo lahko naročite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon: 061-321-255, 1310-033, faks 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige POLICIJA, DEMONSTRACIJE, OBLAST.

Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Ime in priimek podpisnika: _____

Naročeno dne: _____

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. naročniku mi pošljite po povzetju

Žig

Podpis naročnika

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPROSČILO ŠTEVILKA 15

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmožljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982 ali 317-298, žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.

SINDIKALNE ORGANIZACIJE, PODJETJA, TURISTIČNE AGENCIJE IN POSAMEZNIKE VABIMO, NAJ BORZI POSREDUJEJO V PRODAJO PROSTE TERMINE V SVOJIH POČITNIŠKIH OBJEKTIH. SPREJEMAMO PONUDBE ZA POLETNO SEZONO.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. **Apartmaji Kaninska vas** – za 4 osebe, v celoti opremljeni. Cena 41 DEM v tolarski protivrednosti, za 6 oseb 47 DEM v tolarski protivrednosti. Termin v aprilu.

2. **Rogla** – apartmaji z opremljeno kuhinjo, bivalni prostor, kopalnica, skupno za 4 osebe. Cena 50 DEM v tolarski protivrednosti in 5 odstotni davek. Termin v aprilu.

3. **Pokljuka** – apartmaji za 4 osebe 54 DEM, za 2 osebi 35 DEM, prijavna taksa 1,5 DEM, turistična taksa 1,10 DEM v tolarski protivrednosti. Najkrajši termin tri dni. Po 2. aprilu cene nižje za 20%.

4. **POČITNIŠKI DOM V BOHINJSKI BISTRICI** – 9 dvoposteljnih sob z možnostjo dodatnega ležišča. Cene: penzion 31 DEM, polpenzion 25 DEM. Prosti termini v aprilu. TO PONUDBO PRIPOROČAMO.

5. **Počitniške hišice v Bohinju – UKANC** v idiličnem okolju pod Komarčo, tri spalnice, kmečka dnevna soba, kuhinja z jedilnim kotom, kopalnica, WC. Možnost bivanja za 7 oseb. Cena: 52 DEM v tolarski protivrednosti. TERMINI po 16. aprilu.

6. **KOPE** – garsonjera za 4 osebe, cena 41 DEM v tolarski protivrednosti. Termin v aprilu.

POČITNIŠKA STANOVANJA V KRANJSKI GORI – za štiri osebe v naselju Čičare. Cena 41 DEM v tolarski protivrednosti.

Zdravilišča

1. **POČITNIŠKE HIŠICE V ČATEŽU** – hišice za štiri ali šest oseb, cene 59 oz. 79 DEM v tolarski protivrednosti, termini po 2. maju.

2. **Čatež** – velika hišica za šest oseb, mala za štiri osebe, cena 72 oz. 59 DEM v tolarski protivrednosti.

3. **Atomska vas** – garsonjera za štiri osebe, prosti posamezni termini. Cena 49 DEM v tolarski protivrednosti, turistična taksa ni vključena.

Morje

1. **Enosobno stanovanje v Barbarigi pri Pulji** – opremljeno za 4 osebe: dnevni prostor s kuhinjsko nišo, spalnica, kopalnica. Cena 1500 tolarjev velja do 24. aprila.

2. **Trisobno stanovanje v Novigradu** – opremljeno za 6 oseb: dve spalnici, otroška soba, kuhinja, kopalnica. Cena 2.400 tolarjev na dan velja do 24. aprila.

4. **Apartma v Barbarigi** – za 6 oseb prost do 20. junija. Cena 2.000 tolarjev dnevno. Takse niso vključene.

5. **Apartma na Pagu, GAJAC** – za 4 osebe, prosto do 20. junija. Cena 1.400 tolarjev. Takse niso vključene.

POSEBNO OBVESTILO GOSTOM BORZE SINDIKALNEGA TURIZMA

V PRIHODNJI OBJAVI SINDIKALNE BORZE VAM BOMO POSREDOVALI PRVE MOŽNOSTI REZERVACIJ ZA POLETNI ČAS. VABIMO VAS, DA SODELUJETE PRI PONUDBI PROSTIH ZMOGLJIVOSTI ALI PA PREDLAGATE SVOJO ŽELJO ZA LETNI ODDIH.

B. SEJEMSKA PONUDBA

1. **LONDON, mednarodni sejem kozmetike in frizerskih potrebščin** od 16. do 20. aprila. Štiridnevni obisk sejma stane 645 USD v tolarski protivrednosti.

2. **INDUSTRIJSKI SEJEM V HANNOVRU** od 20. do 27. aprila, tridnevni ogled sejma 990 DEM, štiridnevni 1050 DEM v tolarski protivrednosti.

3. **WORLD DIDAC BASEL**, mednarodni sejem učil, knjig, šolskih potrebščin, avdiovizualnih pripomočkov, didaktičnih pripomočkov, igrače za vrtece od 31. maja do 5. junija. Posamezni programi od 350 DEM dalje. Za skupine nad 40 oseb oblikujemo program obiska po vaših željah.

POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

Počitniške hišice v ČATEŽU, ATOMSKIH TOPLICAH ali MORAVSKIH TOPLICAH

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40% celotnega zneska. Pri odpovedi nad 15 dni pred odhodom za že rezerviran termin zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 7%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 20 dni pred začetkom potovanja. Reklamacije v skladu s turističnimi uzancami razrešujemo sporazumno.

ATRIS je povsod, kjerkoli ste
DIREKTOR BORZE
Metod Zalar

Danes se ne spleča jamrati, jutri bo še slabše.

Žarko Petan

Si lahko predstavljate, kakšni debeluhi bi bili politiki, če bi zarečeni kruh jedli.

Milan Fridauer

Podvizaj se, da prideš pravi čas k pameti, kajti bedak pri štiridesetih je res bedak.

Edward Young

Dejstvo, da je pri nas vse več ljudi na robu preživetja, je za oblast očitno obrobnege pomena.

Milan Fridauer

Kje je govorniški oder? Nečesa sem se spomnil.

Petar Lazić

7. aprila 1994

Sindikalna lista

Prvi del april 1994 SIT

1. Dnevnice	
– cela dnevница (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	2.500
– polovična dnevница (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.200
– znižana dnevница (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem)	900
Kilometrina (od 1. 4. 1994 dalje)	21.60
3. Ločeno življenje	24.607
4. Prenočišče se izplačuje po predloženem računu, skladno z navodilom na potnem nalogu. Če na nalogu ni drugače določeno in delavec ne predloži računa, ima pravico do povračila v višini	900
5. Regres za prehrano	5.200

Drugi del
V prvem delu sindikalne liste smo objavili zneske materialnih stroškov. V drugem pa objavljamo povprečni osebni dohodek za obdobje od novembra '93 kot osnovo za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečni osebni dohodek v gospodarstvu Slovenije od novembra '93 do januarja '94 znaša 52.009,00 tolarjev.

1. Jubilejne nagrade	
– za 10 let	26.005,00
– za 20 let	39.007,00
– za 30 let	52.009,00
2. Nagrada ob upokojitvi	156.027,00
3. Solidarnostne pomoči	52.009,00

Vir: podatki Zavoda RS za statistiko

Opomba: V zadnjem glasu prejemo proteste, da sindikalna lista obnavlja preizkušnje zneske glede na določilo uredbe o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih prejemkov (Ur. list RS, št. 72/93). Opozoriti moramo, da sindikalna lista temelji na določitih splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo RS (Uradni list RS, št. 39/93). Zneski se lahko spremenijo le s spremembo splošne kolektivne pogodbe. Omenjena uredba pa določa najvišje možne zneske, ki se ne vstejajo v davčno osnovo.

KAJ DELAJO

v republiških odborih

Sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Za hkraten sprejem kolektivne pogodbe in socialnega pakta

Izvršni odbor ROS je obravnaval besedilo tarifne priloge k splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo v fazi z dne 21. 3. 1994. Čeprav smo sprejem tarifne priloge načelno podprli že v eni prejšnjih razprav, smo morali oceniti njeno nekoliko spremenjeno besedilo. Sprejeli smo možnost znižanja izhodišča, če ga bo možno v panožni pogodbi opredeliti v fiksnem znesku. Nismo pa sprejeli ne limitiranja ne obveznosti uskladi- tve panožne pogodbe s splošno v zahtevanem roku. Predlagali smo, naj panožna pogodba opredeli le ceno komunalnega dela, ki naj bo enaka ne glede na organiziranost podjetja oziroma na lastništvo, tako da bi delavec vedel, kaj mora dobiti, kjerkoli bi delal. Ker v perspektivi podpiramo le panožne pogodbe, morajo biti splošne načelne opredelitve navedene v socialnem sporazumu. Tako tudi zahtevamo hkraten sprejem socialnega pakta in kolektivne pogodbe. Za našo dejavnost pa bo treba pripraviti posebej kolektivne pogodbe za komunalna podjetja, za stanovanjska podjetja in za službe varovanja. V pogodbi naj bi opredeli- li tudi, koliko sredstev delodajalci namenajo na zaposlenega (glavari- na) za strokovno pripravo in spremljanje izvajanja kolektivne pogodbe.

* * *

Skladno s 16. in 17. členom kolektivne pogodbe za komunalno in stanovanjsko gospodarstvo Republike Slovenije je izhodiščni osebni dohodek za mesec marec 1994 za I. tarifni razred 47.332 oziroma 40.232 tolarjev, če se uporablja 15-odstotno znižanje. Celotno lestvico s tarifni- mi razredi in drugimi osebnimi prejemki oz. povračili stroškov so organizacije dejavnosti prejele s posebnim sporočilom.

Miloš Mikolič, sekretar

skel Sindikat kovinske in elektroindustrije

Visok obisk

Na povabilo Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije (SKEI) se bo 7. in 8. t.m. mudila v Sloveniji delegacija IMF – mednarodne federacije kovinarjev. Vodil jo bo generalni sekretar Marcello Malen- tachi, spremljala pa ga bo koordinatorka za Srednjo in Vzhodno Evropo Anne-Marie Mureau.

Visoka gosta se boste z vodstvom SKEI pogovarjala o razmerah v slovenski kovinski in elektroindustriji in o procesih lastninstva ter v okviru tega obiskala tudi podjetje MGA v Nazarjah ter Koncern Gorenje. V petek ju bo sprejel tudi predsednik Republike Slovenije Milan Kučan.

Sindikat poklicnih gasilcev Slovenije

Razširjena redna 5. seja izvršnega odbora SPGS je bila v novih prostorih Centra požarne varnosti v Domžalah. V njej so sicer gasilci Heliosa, vendar zagotavljajo požarno varnost tudi za občane. Na seji smo ocenili razmere po sprejemu tarifne priloge kolektivne pogodbe za negospodarstvo. Razen v ZGRS Celje ni posebnih težav. Tam pa ne morejo preiti na novo izhodišče, kaj šele poročunati za nazaj, saj jim občina ni zagotovila ustreznih sredstev oziroma jim tega neke priznati, čeprav je pri sebi poračun že naredila. Za ureditev tega problema bo, kot kaže potrebna »sindikalna« akcija.

Drugi večji problem med gasilci se uresja v Ravnah na Koroškem. Tam pokušajo zagotoviti ustrezno participacijo občine pri zagotavljanju po- slovanja »zaščite«. Sicer poklicne gasilce skrbi, kako bo organizirana požarna varnost po uveljavitvi nove lokalne samouprave, kar bo večje število občin. Od Republike uprave za zaščito in reševanje pričakujejo, da bo pravočasno opozorila ali izdelala priporočila, kakaj naj se ta problem uredi. Predlagamo tudi ustanovitev strokovnega sveta poklic- nih gasilskih enot, ki naj obravnava strokovne probleme, da ne bodo vedno leteli očiti na sindikat, da se vrtika in stvari, za katere ni pristojne.

Miloš Mikolič, sekretar

PO TREH LETIH AGONIJE STEČAJ AVTOPREVOZA

Naposled je obupalo še zadnjih sedem delavcev šempetrskega Avtoprevoza, ki so imeli vse do neizbežnega konca še triletno upanje v ozdravitev svojega podjetja: po treh letih hude agonije so končno le oklicali stečaj, denar, potreben za sprožitev teže postopka, pa so si morali zavoljo povsem prazne blagajne sposoditi od žalske občine! Čudeža torej ni bilo...

Šempetrski Avtoprevoz nikoli ni bil kdo ve kako velik kolektiv, ki bi si svojim voz- nim parkom se ni mogel ravno postavljati; je pa dajal kar dober kruh kakim 70 mehani- kom in šoferjem, ki so vozili predvsem po cestah nekdanje Jugoslavije. Po osamosvoji- tv Slovenije pa so se razmere začele zao- strojavati: njihov delokrog se je po razpadu nekdanjega tržišča nenadoma skrčil na mi- nimum, v Evropo pa zavoljo dotrajanih ali zastarelih vozil niti niso mogli prodreti. Od tedanjih nekaj deset vozil jih je bilo lani registriranih le še deset, vozilo pa jih je samo pet. Komaj da se je nabralo za bencin...

Na celjskem območju ni več nobenega druž- benega cestnoavtoprevoznega podjetja. Za Prevoznistvom Celje bo šel v stečaj še Avto- prevoz Šempeter, Donat iz Roganske Slatine pa je v Skladu RS za razvoj...

(Slika: Saša Bernardi)

Zakaj so vztrajali? V.d. direktorja zato, ker je upal, da bo firmo mogoče rešiti, da bodo dobili kakšen kredit ali da bodo pri- tegnili k sodelovanju kakšnega tujega partner- jerja in na ta način nekako le izplačali. Delavci – šoferji in avtomehaniki – pa so vztrajali zato, ker so upali, da bodo le ohrani- li službo. Eden izmed njih je pravil: »41 let sem star; ko bom prišel iz zavoda, jih bom imel 43. Kdo me bo takega vzel v službo, kateri privatnik? Ga ni, vam pravim, saj vsak ve, da si po dvajsetih letih šofiranja že precej načetega zdravja.«

Vendar so vsi dogovori padli v vodo – od možnih bančnih kreditov naprej. Pa tudi nikoli dotle na glas izrečena zamisel, da bi šoferji prišli do avtomobilov, mehaniki pa do delavne – da bi se torej olastnili! – se ni uresničila. »Upali smo, da bi v zameno za odpravnino lahko dobili kak avtomobil ali da bi se olastnili tako, da bi vložili vse, kar nam je firma dolžna. Pa so rekli, da zakon tega ne dovoljuje,« se je pridušal eden izmed njih. »Zdaj pa je tako prepozno. Avtomobili so stari in neregistrirani. Toda z nekim vlož- kom bi se dali postaviti na cesto, vendar zdaj tako ali tako nima nihče več denarja, dru- šinski rezervi so skopnele. Tako bo zdaj vse to šlo,« nekdo bo počni kaj te avtomobile, to zemljo..., mi, ki smo si tu delali, pa se bomo lahko obrisali pod nosom. To pa zakon do- pušča...«

Stečaj šempetrskega Avtoprevoza je bil objavljen v Uradnem listu 25/3, prvi razki- je razpisal za 14. junij. »Ravnali bomo tako kot v drugih primerih: za vse delavce bomo vložili terjatve za vse, kar jim pripada, in jih seveda zastopali na sodišču,« nam je povedal Mirko Gozdnikar, sekretar Območnega od- bora sindikata delavcev prometa in zvez in dodal: »To bo bolj klasičen stečaj – za razli- ko od, denimo, Ena – saj je nekaj premože- nja še ostalo. Zato upam, da bodo delavci vsaj nekoliko poplačani.«

D. K.

Vprašanje:

V gradbenem podjetju sem za- poslena nekaj več kot pet let. Sedaj sem prejela odločbo, da sem trajni tehnološki presežek. Kakšne so moje pravice in kako lahko pridem do njih? Obletem moram povedati, da v letu 1993 nisem prejela regresa za letni dopust, moj zadnji osebni doho- dek pa je znašal 31.000 tolarjev. Odgovor:

Sklep, s katerim ste postali trajni tehnološki presežek, mora vsebovati pravni pouk, v kate- rem vas poziva, da se morate v roku 30 dni prijaviti na zavodu za zaposlovanje, kjer boste uveljavljali svoje pravice za čas brezposelnosti, ki vam pripada po zakonu. Ker ste bili v po- podjetju zaposleni nekaj več kot pet let in ste imeli sklenjeno de- lovno razmerje za nedoločeno čas, vam pripada odpravnina, in sicer za vsako leto delovne do- be (pet let) polovica povprečja osebnega dohodka, ki ste ga pre- jeli v zadnjih treh mesecih, ko ste še redno delali. Za izračun odpravnine se vzame neto oseb- ni dohodek, ki vam je bil izpla- čan, povečan za izplačilo, ki gre na račun delovne dobe. Primer- jalno bi vaša odpravnina tako znašala: ob predpostavki, da ste v zadnjih treh mesecih prejeli 31.000 tolarjev mesečne neto plače, je polovica vašega pov- prečja v zadnjih treh mesecih 15.500 tolarjev, ta znesek po- množimo s pet let delovne dobi in dobimo odpravnino 77.500 tolarjev.

Ker v letu 1993 niste prejeli regresa za letni dopust, le-ta pa po kolektivni pogodbi za grad- beno dejavnost za leto 1993 zna- ša malo več kot 34.000 tolarjev, vam je podjetje dolžno izplačati tudi navedeni znesek regresa.

Podjetje naj bi vam odpravni- no z regresom izplačalo do ta- krat, ko bo sklep o trajnem teh- nološkem presežku dokončen. V primeru, da tega ni storilo, pisno s priporočilnim pismom zahtevajte izplačilo denarja, ki vam pripada po zakonu o delov- nih razmerjih in po kolektivni pogodbi za gradbeno dejavnost.

Če kljub vsemu navedenemu ne boste uspešni, se boste morali s svojim zahtevkom obrniti na sodišče združenega dela. Pri tem bo treba zahtevati tudi obresti od dneva, ko so vaši utemeljeni zahtevki zapadli v plačilo.

Vprašanje:

Iz prvega zakona imam enega sina, v drugem zakonu pa dva z ženo posvojila še enega otroka.

POZOR, ODPRTI TELEFON! 313-942

Žena je med tem časom tudi že umrla. Zanima me, kako je z de- dovnanjem prvega sina in posvo- beneja otroka.

Odgovor:

Če bo prišlo do dedovanja po zakonu, bosta vaš sin iz prvega zakona in posvojenec dedovala po enakih delih, se pravi vsak polovico, saj drugih dedičev ni.

Potrebuje kakšen nasvet, ki ni le delovnopravne narave, ampak se tiče tudi temeljnih last- ninskih razmerij in civilnega prava naslopi?

Pomislili smo tudi na vas! Od- seli boste lahko vsak četrtek od 16. do 18. ure na našo telefons- ko številko 313-942 priključili odvetnika Janeza Koka iz Ljub- ljane in mu povedali, kaj vas teži! Odgovore bomo objavljali tudi v DE.

Ne pozabite torej na številko 313-942 vsak šetrek med 16. in 18. uro!

sinu ali posvojencu pripadal nujni delež.

Vprašanje:

Pred dوما mesecema mi je umrl oče, ki je zapustil osebni avto in stanovanje ter nekaj ma- lega prihrankov v banki. Do se- dan nisem dobil še nobenega po- ziva za zapuščinsko obravnavo.

Kadar kdo umre ali je razgla- šeno za mrtvega, mora matičar, ki je pristojen za vpis smrti v mri-ško matično knjigo, v tridesetih dneh od vpisa poslati smrtovnico zapuščinskemu sodišču, zato bi bilo dobro, da se obrnete na matični urad, kjer je pokojnik imel stalno bivališče, oz. tja, kjer je umrl.

Tako podlago daje zakon o de- dovnanju, ki pravi, da imajo pri posvojitvi posvojenec in njegovi potomci do posvojitve ali v ne- govih sorodnikih enake dedne pravice kakor posvojiteljevi otroci in njegovi potomci. Dalje zakon pravi, da pri posvojitvi posvojenec in njegovi potomci nimajo zakonite dedne pravice po starših, njihovih potomcih in drugih sorodnikih in da tudi ti nimajo zakonite dedne pravice po posvojenec in njihovih po- tomcih.

S svojim premoženjem pa la- hko razpolagate tudi tako, da na- pravite oporoko. Toda ne glede na to, kako se boste odločili po smrti »razdeliti« premoženje, bo

Nebeško gorovje

Ledeni vrhovi Tien Shana – Nebeškega gorovja – se raz- težajo na stotine kilometrov daleč vzdolž meje med sred- nejazijskimi republikami in Kitajsko. Tu je domovina sa- motarskega snežnega leoparda, redkega medveda z belimi šapami in kozoroga. Ko se spomlad stopi sneg, se razve- tri preproga cvetja, rdeči svizci pa pokušajo iz svojih zimskih bregov. Tu so se naselili kirgi- šk pastirji, ki čuvajo konje, ovce in jake. V še višjih pamir- skih gorah povzljajo suho in zaledenelo planjavo le nena- vadna jezera, gnezdišča gosi, ki prek Himalaje letijo iz Indije. Najvišji vrh Pamirja, v ob- dobju komunizma znan kot Vrh komunizma, je visok 7.495 metrov in je tako najvišja trd- njava v kraljevstvih ruskega medveda.

Drugi del iz serije Kralje- stva ruskega medveda pod na- slovom Nebeško gorovje bo na spredu v soboto, 9. t.m. ob 17.10 na TVS 1.

Van Gogh

V zadnjih mesecih svojega življenja je sloviti Van Gogh ustvaril nekatere svoje najlep- še slike, zapletel se je v sta- rostno romanco z zdravnikov- hoerko, na deželo so prihajali na obisk njegovi slikarski so- dobniki, za ta čas so značili tudi slikarjevi nesporazumi s svojim nesimpatičnim bra- tom Theom. Tako pred gledal- ci režiser Maurice Pialat ten- kočutno izrisuje podoba slavn- tega slikarja, podobe časov in njegovih sodobnikov, vse to pa na drugačen način, kot smo vajeni iz ustaljenih virov in

Smrtovnica se sestavi na pod- lagi podatkov, ki jih dajo pokoj- nikovi sorodniki, vpisejo pa se podatki, ki so pomembni za de- dovnanje (osebni podatki zapu- štine in dedičev, kakšno premo- ženstvo obsega zapuščina, približ- na vrednost premoženja in ne- premičnega premoženja ter kje se to premoženje nahaja).

Sodišče potem, ko prejme smrtovnico, preizkusi, ali je pri- stojno za zapuščinsko obravna- vo, nato pa za zapuščinsko obravnavo določi narok.

Vprašanje:

Po več kot treh mesecih od ločitve se je rodil otrok, za kate- rega menim, da nisem njegov oče. Žena pa trdi drugače. Kak- šen postopek moram sprožiti, da bom dokazal, da nisem oče?

Ker po zakonu za očeta otro- ka, rojenega v zakonski zvezi ali v času tristo dni po prenehanju zakonske zveze, velja moč otro- kove matere, morate s tožbo iz- podobiti očetovstvo, če mislite, da niste otrokov oče. Tožbo mo- rate vložiti v enem letu od tedaj, ko ste zvedeli za okoliščine, ki zbu- jajo sum, da otrok ni vaš, vendar najkasneje v petih letih po rojstvu otroka. Kot vidite, boste morali v tožbi navesti vse okoliščine suma, da niste oče, in predlagati dokaze za to, »poma- gati« pa si boste morali tudi z iz- vedencem medicinske stroke.

Vprašanje:

Imam podjetje, ki dokaj solid- no posluje. Težave pa imam z nekaterimi poslovnimi partnerji, ki mi nekaj računov niso plačali, pa bi jih morali že pred več kot letom dni. Kaj lahko storim, da pridem do svojega de- narja? Pozval sem jih že večkrat, naj mi plačajo račune.

Odgovor:

V vašem primeru očitno ne bo šlo brez postopka pred sodiš- čem, saj se vaši dolžniki vašim opozorilom ne odzovejo. Mo- žno imaš vložiti predlog za iz- vršbo, za uveljavitev denarnih terjatve na podlagi verodostojne listine, kar vaš izstavljeni račun vsekarok. V primeru, da bi dolžnik zoper izdani sklep o iz- vršbi v zakonitem roku ugovar- jal, se tak postopek pred sodiš- čem nadaljuje, kot da je bila vlo- žena tožba.

Francoski film Van Gogh bo na spredu v nedeljo, 10. t.m. ob 20.50 na TVS 2.

Morje in čas

Tak je naslov španskega fil- ma, ki vzbuja melanholijo za letom '88, v katerem se dogaja zgodba, torej za letom revolu- cij, ki pa se v Španiji ni zgo- dil, čeprav po tem prelom- nem letu ni bilo nič več tako kot nekoč. V to novo Španijo po dolгих letih prispe Jesus, argentinski izseljenec, brat Eusebia, ki se je pač po svoje sprijaznil z novim načinom življenja. A za Jesusa to ni več dom, kakršen je bil. Mati, ki trpi za sklerozo, ga sprva sploh ne prepozna, on pa ne svojih zdaj že odraslih nečak- niki, ki živita za ideje mladih. Eusebio ima tudi lokal in na- vadil se je na veletrstni Ma- drid, na mlade, ki se ozirajo po Franciji in imajo svoje muhe. Prav razlika med tema dvema generacijama nazorno kaže na spremembe, ki jih je prinesel čas, še bolj pa ga poudarja sklerotična mati, ki se v tre- nutkih, ko je pri polni zavesti, ne meni za spremembe in se prav tako dobro razume tudi z vnuki. Tudi tem novem živ- ljenju je Eusebio poln vdreine in razumevanja do vsega novega, če pripravi, da so žrtve v tem življenju tisti, ki se rava- najo po lastni neumnosti. Tako film iz melanholije prehaja v satirčno komedijo, saj kljub preloplnemu letu življenje teče dalje.

Film Morje in čas, nabrzan na festivalu v San Sebastianu, bo na spredu v sredo, 13. t.m. ob 20.35 na TVS 1.

v republiških odborih

KAJ DELAJO

Sindikat delavcev prometa in zvez

Še vedno na mrtvi točki...

Obljuba dela dolg, pravi znan slovenski pregovor. V eni od prejšnjih števil DE smo opozorili na probleme, s katerimi se srečujejo sindikalisti v Podjetju za vzdrževanje avtocest. Obljubili smo vam, da vas bomo seznanili z rezultati naših prizadevanj za spoštovanje panožne kolektivne pogodbe.

Ni razveseljivega ne moremo povedati. Na našo edino zahtevo za spoštovanje veljavne panožne kolektivne pogodbe so se odzvali vsi prizadeti. Med temi je sedaj še Republiška uprava za ceste, ki sklepa pogodbe o vzdrževanju cest z drugimi cestnimi podjetji v Sloveniji. Tudi ti »gospodje« panožne kolektivne pogodbe ne priznajo in temu ustrezne so tudi priznane cene v pogodbi. Ker pa so direktorje »postavili pred zid« z odločitvijo, da dokler pogodbe ne bodo podpisane, ne bodo nakazali nobenih sredstev – tudi za že opravljeno delo ne, so nekateri »kapitulirali« in pogodbe že podpisali, čeprav niso prepričani, da bodo s to višino sredstev lahko izpolnjevali panožno KP.

Na zadnji seji konference sindikatov cestnih podjetij in PVAC smo to sprejeli na znanje, s tem da smo jasno povedali, da so naša opozorila DARS-u, Ministrstvu za promet in zveze, GZS idr. samo pomoč direk- torjem, ki so res prepričani, da z nemoči ob pritisku s strani DARS-a in RUDS-a, ki sta praktično delodajalca. Zahtevali smo izračune, kaj predstavljajo priznane cene v pogodbah glede na določila panožne kolektivne pogodbe. Ko bodo ti podatki znani, zahtevamo arbitražo zaradi nesplošnosti KP cestnega gospodarstva Slovenije, kajti sindi- kat bo zahteval spoštovanje kolektivne pogodbe in bo odšel izvajal pritisk na direktorje in na nobeno drugo institucijo več.

Nadaljevanje pogajanj za panožno kolektivno pogodbo cestnega pot- niškega prometa in prevoza blaga v cestnem prometu Slovenije je še vedno na mrtvi točki kljub našim telefonskim in pisnim ugrencam.

Zlasti zaradi takšnega stanja smo se odločili, da predsedniku ne damo pooblastil za glasovanje za ponujeni predlog tarinnega dela Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. Ta predlog, kot smo že večkrat opozorili, ne samo omejuje, ampak blokira pogajanja o panožnih kolektiv- nih pogodbah.

Hilda Žežko, sekretarka

v samostojnih sindikatih

PERGAM – konfederacija sindikatov Slovenije

VREDNOSTI IZHODIŠČNIH OSEBNIH DOHODKOV ZA MESEC MAREC 1994

V skladu s Kolektivno pogodbo celulozne, papirne in papirno prede- lovalne dejavnosti ter na osnovi Kolektivne pogodbe za grafično, časopisno informativno, založniško in knjižniško dejavnost in sklenjenih aneksov k tej kolektivni pogodbi, GZS-Združenje celulozne, papirne in papirno predelovalne industrije in Združenje za tisk ter KSS PERGAM, objavljamo vrednosti izhodiščnih osebnih dohodkov za mesec MAREC 1994.

Za naše člane v podjetjih drugih dejavnosti, ki nimajo sklenjenih še novih panožnih pogodb, pa objavljamo izhodišča Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo.

Izhodiščni bruto osebni dohodki za MAREC 1994					
Tar. raz.	cel., pap., pap. pred. dejavn.	grafič. dejavn.	čas. inf., zal., knji- gotr. dej.	SKP za gosp.	
I.	35.548	38.026	38.026	35.548	
II.	40.880	41.829	43.730	39.120	
III.	46.212	46.772	49.434	43.685	
IV.	51.545	52.857	55.138	48.699	
V.	60.432	62.842	64.645	55.096	
VI.	78.206	70.349	83.658	65.759	
VII.	92.425	79.855	98.869	74.656	
VIII.	117.308	110.276	125.487	88.883	
IX.	135.082	133.092	144.500	106.629	

Eskaalac. po KP do rasti cen življ. potr. do 3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Rast življ. potr. v februarju 94	1,3%	1,3%	1,3%	1,3%

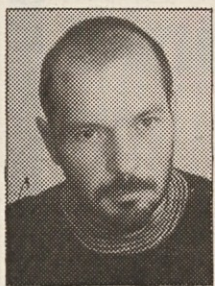
Znesek za prehrano 7.110 5.519 7.968 5.200

Regres za prehrano za tekoči mesec se delavcem izplača v denarnem znesku, najkasneje do izplačila plač. ZNESKEG REGRESA ZA MALICO na osnovi vladne uredbe je 8.159 tolarjev.

SINDIKALNA LISTA »PERGAM« ZA MAREC 1994

Povprečni neto osebni dohodek v gospodarstvu R Slovenije za obdobje je NOVEMBER 93-JANUAR 94, ki znaša 52.009 SIT, je osnova za izplačila povračil stroškov delavcem v zvezi z delom:

1. JUBILEJNE NAGRADE v SIT:	po PKP	po SKP	po Vladni uredbi
– za 10 let delovne dobe	31.205	26.005	26.005
– za 20 let delovne dobe	41.607	39.007	39.007
– za 30 let delovne dobe	52.009	52.009	52.009
Jubilejne nagrade se izplača v roku enega meseca po dopolnitvi delovne dobe.			
2. ODPRAVNINA OB UPOKOJITVI	156.027	156.027	156.027
Odpravnina ob upokojitvi se delavcu izplača v višini treh povprečnih mesečnih čistih OD delavca za pretekli tri mesece, če je to za delavca ugodnejše! Odpravnina se mora izplačati ob izplačilu zadnje plače.			
Delavec, ki mu je podjetje dokupilo delovno dobo, je upravičen do razlike odpravnine, če je bil znesek odkupa nižji od zneska odpravnine.			
3. SOLIDARNOSTNA POMOČ	52.009	52.009	52.009
osnova, ki se up. po krit. PKP			
4. DNEVNICE			
– cela dnevница (nad 12 ur do vklj. 24 ur ods.)	2.844	2.500	4.080
– polovična dnevница (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.422	1.200	2.040
– znižana dnevница (od 6-8 ur), če se potov. začne 2 uri pred oz. konča 2 uri po del. času	1.066	900	1.420
5. KILOMETRINA (sit/km)	21,60	21,60	21,60
6. LOČENO ŽIVLJENJE	24.607	24.607	32.636
7. PRENOČIŠČE (brez računa)	1.066	900	1.224

Piše: Franci Kržanič

Zmanjševanje brezposelnosti

Januarja (februarskega podatka še ni) se je upadanje zaposlenosti na Slovenskem močno umirilo, število brezposelnih pa se je začelo celo zmanjševati (prvič po decembru 1986, torej po celih osmih letih). V tem mesecu je bilo v Sloveniji zaposleno (t.j. v delovnem razmerju) 650 tisoč ljudi, približno toliko kot decembra (med lanskim januarjem in predlanskim decembrom se je njihovo število na primer zmanjšalo za tri tisoč, število zaposlenih v gospodarstvu družbenega sektorja pa celo za pet tisoč). Poleg tistih v delovnem razmerju je bilo januarja 1994 še 105 tisoč samozaposlenih, 135 tisoč ljudi pa je iskalo delo. Skupna zaposlenost (ne upoštevamo samozaposlenih) je bila slabe 4 % (za 25 tisoč ljudi) manjša kot januarja 1993. V zadnjem letu se je zmanjšalo samo število zaposlenih v gospodarstvu družbenega sektorja (za 7 % oziroma 34 tisoč delavcev), medtem ko je bilo število zaposlenih v negospodarstvu za 1 % (skoraj 2000 delavcev), število zaposlenih v privatnem sektorju pa kar za 23 % (skoraj 8000 delavcev) nad primerljivo lansko ravni.

Januarja letos je bilo 1819 manj brezposelnih kot decembra. To je pomenilo približno 6-odstotno letno zmanjševanje njihovega števila, ki pa je bilo še vedno 13 % (15 tisoč) večje kot januarja lani. Stopnja brezposelnosti je od decembrskih 15,4 % upadla na 15,2 % (januarja 1993 je bila 13,4 %). Januarja se je brezposelnost zmanjšala zaradi podvojitve števila vključenih v delo, torej zaradi povečanega zaposlovanja in ne zaradi zmanjšane števila iskalcev zaposlitve. Okrepilo se je zlasti število zaposlenih za določen čas, kar kaže na nestabilno izboljšanje. Kljub povečanemu zaposlovanju se je število prostih delovnih mest (januarja letos 10217) še naprej povečevalo in bilo kar 73 % večje kot pred letom.

Glavni vzroki, ki so privedli do umirjanja krize brezposelnosti, so:

- Rast gospodarske dejavnosti po lanskem juliju (takrat je začelo iz meseca v mesec počasneje naraščati število brezposelnih vse do omenjenega januarskega upadanja).
- Deindeksacija plač, opredeljena v kolektivnih pogodbah, in postopno približevanje (z inflacijo) izhodiščne plače tisti, ki so jo podjetja dejansko sposobna plačevati.
- Spremembe davkov z namenom znižati brezposelnost ali pa vsaj število iskalcev zaposlitve na borzi dela.

Januarja letos je verjetno na dejansko zaposlenost zlasti ugodno vplivala odprava dohodnine za zaposlene z najnižjimi dohodki. Te delavce so namreč podjetja med prestrukturiranjem najbolj odpustila. Povečanje dohodnine za produktivnejše delavce z višjimi dohodki se bo na nasprotni strani poznalo pri vplivu na zmanjšano gospodarsko dejavnost – kakšen bo neto učinek, bomo videli čez leto ali dve. Uvedba davka na pogodbeno delo je brez dvoma vodila k premiku prej pogodbeno zaposlenih v zaposlene za določen čas. Tako statistika uradne brezposelnosti ne bo več beležila tistih, ki se preživljajo z občasnimi zaposlitvami in plačujejo davke. Le da bo, po uvedbi novega davka in z njim večjih stroškov za delodajalce, teh ljudi brez dvoma manj kot prej.

Priročnik za vsakogar, ki ga kakorkoli zadeva privatizacija družbenega kapitala v Sloveniji

GOJKO STANIČ: MOJE DELNICE

Iz vsebine knjige:

Izbira pravnoorganizacijske oblike družbe; Lastni in tuji kapital; Delnice; Vrste delnic; Osnovni vložki in poslovni deleži; Partnerstvo – osnova modernega podjetništva; Notranji delničarji kontrolirajo družbo; Delovno razmerje in delničarstvo; Upravljanje delniške družbe; Divja privatizacija; Način zbiranja denarja za managersko-delavski odkup; Tuji lastniki slovenskih podjetij.

Cena knjige 2.500 SIT + 5-odstotni prometni davek: 2.625,00 SIT.

Naročite jo lahko tudi pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon: 321-255, telefaks 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) knjigo Gojka Staniča MOJE DELNICE. Naročeno mi (nam) pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Račun bom(o) plačal(i) v zakonitem roku.

Ind. kupcem pošiljamo po povzetju.

Žig

Podpis naročnika

LEPO JUTRO NAPOVEDUJE LEP DAN

Eni pravijo, da ne hvali dneva pred večerom, drugi pa zatrjujejo, da dan spoznaš po jutru. To slednje pravijo tudi turistični delavci, ki pripisujejo velik pomen uvodu v turistično sezono. Verujejo namreč v uspeh oziroma neuspeh velikonočnih praznikov. Če so v tem času turistične zmogljivosti dobro izkoriščene, bo tudi glavna sezona bolj ali manj dobra. In obratno.

Kaj je pokazala letošnja velika noč? Predvsem to, da se vračajo stari dobri časi in da bodo imeli poleti naši gostinski in turistični delavci spet polne roke dela. Ob omenjenih praznikih je bilo namreč v obmorskih hotelih skoraj za dvajset odstotkov več gostov kot lani v tem času.

Velik obisk ob velikonočnih praznikih je še posebej razveselil portoroške turistične delavce, saj je bil približno tak, kot so napovedovali optimisti. Sicer pa je bilo za velikonočno soboto v obalno-kraških hotelih kljub neprijetnemu vremenu skoraj 5.500 gostov, kar je 18 odstotkov več kot leto poprej. Velika razlika, ni kaj.

Spodbuden začetek sezone pa je še podkrepil ocene, da zna biti glavna turistična sezona taka, kot je bila včasih.

Med tujci so kajpak prevladovali gostje iz Italije, Avstrije in Nemčije. Pomemben in obenem

zgovoren pa je predvsem podatek, da so k nam znova začeli zahajati turisti iz bolj oddaljenih krajev.

To dokazuje, da si znova pridobivamo sloves prijazne, predvsem pa varne države.

Marjan Jakič, slovenski sekretar za turizem, ki je bil za praznike na slovenski obali, je prepričan, da bo pri nas vsaj za petino več tujih gostov tudi poleti. Na to opozarjajo tudi naša turistična predstavništva. Baj je ima frankfurtsko polne roke dela, saj je iz dneva v dan več povpraševanja po naših turističnih zmogljivostih. Da bi le bilo tako...

Ob vsem tem pa portoroški turistični delavci ugotavljajo, da bi lahko gostili v predsezoni precej več ljudi, če bi premogli še več objektov za športno rekreacijo. Pa jih Portorož nima tako malo, toda očitno še vedno ne dovolj. Ja, minili so časi, ko so bili turisti povsem zadovoljni z dobrim zrakom in lepo obloženo mizo. No, kalorije v obliki takšnih in drugačnih dobrot so kajpak še vedno na moč zanimive. Prav tako, če ne še bolj, pa so zanimive tudi možnosti, da omenjene kalorije turisti tudi uspešno pokurijo. Zato najrazličnejših športnih objektov v naših turističnih krajih ne bo nikoli preveč. Za to se, vsaj zaenkrat, še ni bati. Zagotovo ne.

Andrej Uloga

Piše: Vlado Babič

Pismo iz Beograda

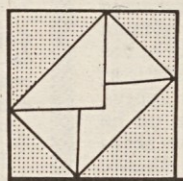
Reket

Mafija, organizirani kriminal, izsiljevanje, reket – na katero mesto ali državo pomislite ob naštevanju teh sofisticiranih dejavnosti? Na Chicago morda, Združene države Amerike nasploh, Italijo... Če je tako, je vaša domišljija prav usmerjena, vendar malo zastarela. Zdaj šefi italijanske mafije lahko samo z zavistjo opazujejo neverjetno bogastvo in rastočo moč novih kriminalnih elit, ki se dvigujejo iz ruševin realsozializma. Res je, da prvotna akumulacija kapitala nikoli ni bila dobrodojen proces, razen za tiste, ki so obogateli. Tako je tudi zdaj, za večino ljudi v Rusiji, drugih vzhodnoevropskih deželah in v ZR Jugoslaviji.

Prav gotovo so plemeniti vzgibi očetovske skrbi za navadne državljane pripravili predsednika Miloševića k izjavi za javnost, da je boj proti kriminalu ena od štirih prednostnih nalog njegove politike. Tako, kot je bila velika večina tistih, ki so bili v bivši SFRJ obtoženi za kriminal, »politično primernih«, se pravi, da so bili člani ZKJ, so zdaj tudi glavni stebri organiziranega kriminala v Srbiji člani vladajoče partije. Morda vsi ravno niso formalni člani, so pa zato iskreni simpatizerji in velikodušni darovalci. Seveda so tudi takšni med na hitro obogatelimi, ki so svojo naklonjenost izkazali kakšni opozicijski stranki. Vendar so po več primerih nanaglo končanih poslovnih karier z nikoli razrešenimi umori, ki so jih pripisali medsebojnim obračunom v podzemlju, tudi tisti, ki so še dvomili, dobili jasen namig, katera stranka je prava. Po vsem tem je menda jasno, zakaj je obljuba o boju zoper kriminal doživela usodo mnogih prejšnjih obljub. Na primer obljub o skorajšnjem švedskem standardu v ZRJ, nahajališčih nafte, hitrih progah ali pa tiste o skorajšnji ukinitvi mednarodnih sankcij.

Sto tisoč policajev, ki jih imamo, zagotavlja predvsem mirno spanje tistim, ki so jih zaposlili. Na Kosovu in v Sandžaku policija izvaja ostre represivne ukrepe proti nesrbским prebivalcem, na drugih področjih ZRJ pa občasno izvaja akcije discipliniranja malih tihotapcev in tistih, ki gredo čez ceste, kjer ni prehoda za pešce. Vse druge oblike kriminala se razvijajo nemoteno.

Lastniki zasebnih podjetij in obratovalnic redno plačujejo »reket« oziroma zaščito. Nezaščitenim se, po logiki, lažje pripeti kakšna nesreča, požar ali eksplozija. Posamezni občinski uradniki skorajda javno objavljajo svojo tarifo za dokumente in potrdila, brez katerih ne morete

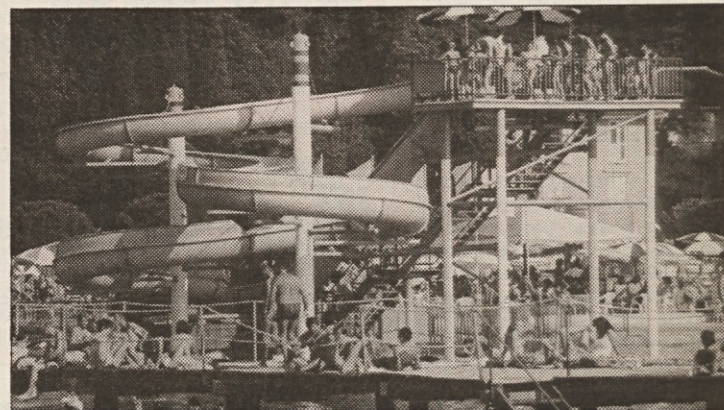
PREJELI SMO

Drnovšek piše Podobniku

Spoštovani gospod Marjan Podobnik, obračam se na vas z javnim pismom, ker menim, da so vprašanja, ki vam jih zastavljam, vredna javne pozornosti. Kot predsednik ene od parlamentarnih strank ste soorganizirali javno zborovanje v podporo nekdanjemu obrambnemu ministru gospodu Janezu Janšiču v času izredne seje Državnega zbora pred poslopjem parlamenta. Svoboda javnega zbiranja in javnega izražanja podpore ali nasprotovanja temu ali onemu političnemu stališču je seveda ustavno zagotovljena. Načeloma tudi ni nič narobe, če javno zborovanje v podporo svojim stališčem orga-

nizira parlamentarna stranka, čeprav bi bilo razumljiveje, da bi takšne oblike političnega boja uporabljala nestrankarska gibanja in organizacije ali neparlamentarne stranke, ki nimajo na voljo parlamentarnih mehanizmov javnega soočanja stališč in političnega odločanja. Čisto nekaj drugega pa je, če neka parlamentarna stranka skliče svoje pristaše pred poslopjem parlamenta v času njegovega zasedanja z očitnim namenom, da bi zbrana množica prestrašila poslance drugih strank in vplivala na njihovo odločitev.

Gospod Podobnik, med »mitingom v podporo Janšiču« ste bili nekaj časa med demonstranti in jih podžigali k vztrajanju pri njihovih zahtevah, nekaj časa pa v parlamentarnih klopeh in ste se v svojem nastopu sklicevali na podporo ljudi, ki ste jih sami pripeljali pred parlament. Pri tem ste si celo dovolili prepričevati poslance drugih parlamentarnih strank, naj grejo na ulico pojasnjevati svoja stališča. Sprašujem vas, če se sploh zavedate vseh dimenzij in odgovornosti svojega početja. Kaj bi se zgodilo, če bi

Turistični delavci pravijo, da je bila letošnja velika noč kar spodbudna in veliko uspešnejša od lanske. Bila pa bi še bolj – pa tudi vsa turistična predsezona – če bi premogli več športnih objektov. Med tistimi, ki radi dobro jedo, je namreč vse več takih, ki hočejo odvečne kalorije tudi pokuriti. Slika: Sašo Bernardi

SVOBODA BIVANJA

V Ljubljani se je na Gospodarskem razstavišču začel drugi del sejma Alpe-Adria, tokrat z naslovom Svoboda bivanja. Prvi del sejma, ki je letos četrto leto ločen v dva dela, Svoboda gibanja, je bil končan pred dnevi, in kakor slišimo pri organizatorju Ljubljanskega sejma, nadvse uspešno. Tokratni bo po številu razstavljalcev približno enako močan, kot prvi del. Razstavljalo bo 376 razstavljalcev, mnogi neposredno, mnogi pa preko zastopniških podjetij.

Od tujih razstavljalcev jih bo največ iz Italije, 47, iz Nemčije, 38, in Avstrije, deset. Poleg še številnih drugih evropskih držav bosta letos na sejmu razstavljali tudi ZDA in Koreja. Sejem ima zelo dolgo tradicijo, saj nam spomin gladko seže kakih 30 let nazaj, ko je bilo zelo popularno na njem pod mizo kupovati gospodinske aparate pri tržaških trgovcih. »Rexi«, »Indesiti« in podobne znamke pralnih strojev so takrat šle na sejmu za med...

biti. Na reket in na slabše življenjske razmere se sorazmerno hitro navadite. Tako zelo, da se vam zdi nenavadno, če kak posel opravite brez dodatnega stroška oziroma podkupnine. Od začetka tega leta je tudi država uvedla reket na meji. Prihod v državo je sicer brezplačen, zato pa državljani ZRJ plačajo, če hočejo ven.

Reket se začne ali pa konča na meji, glede na smer, v katero greste. Milenko Čestić, ki je bil na začasnem delu v Avstriji, je večkrat vozil humanitarno pomoč, ki jo je zbral med rojaki, za svoj rodni kraj v Srbiji. Tudi omenjenega dne je imel vse potrebne dokumente in močno je bil presenečen, ko je policaj na meji terjal 500 mark za prehod meje. Začel je razlagati, da to ni njegovo blago, da to je pomoč otrokom, katerih starši so umrli v vojni. Policaj mu je kulturno, kot so ga učili v šoli, odgovoril, da se lahko vrne, odkoder je prišel, če noče plačati. Šestič je poiskal pomoč pri carinikih in ti so mu svetovali, naj počaka naslednjo delovno izmeno. Milenko pa je kljub temu poskusil še enkrat pri policaju in ga skušal prepričati, kakšna škoda bi bila, če bi se pokvaril insulcin. Dodal pa je, da se čudi policajevi grobosti in brezobzirnosti. »Kaj si rekel,« je zasopel policaj in s pestjo krenil na Milenko. V trenutku se je zbralo še deset policajev, ki so, ker so po navadi občutljivi in diskretni, Milenko zvelikli v policijsko stavbo. Tam so mu naložili kakih petdeset udarcev, butali z njegovo glavo ob zid, ga psovali in mu grozili s pištolo pod grlom. Milenko pa je dokazal, da ni samo naiven, ampak da je tudi izjemno trdoglav. Pretrpel je vse, obrnil kamion in prešel mejo preko drugega mejnega prehoda. Pritožil se je tudi Neodvisni TV, studiu B. Kako se je vrnil v Avstrijo, ne vemo.

Nikoli se ne ve, kako je z našimi na meji, kako je treba plačati. Tisti, ki večkrat tihotapijo, trdijo, da je dobro imeti pri sebi kakšno pijačo in cigarete. Kar se tiče tujih carinikov in policajev, se točno ve, koliko je treba zbrati denarja, denimo v avtobusu, za kakega madžarskega, romunskega ali bolgarskega carinika. Potniki se bojijo zgolj tistih, ki odklanjajo denar.

O tem pripovedujeta naslednji zgodbi s pijanim bolgarskim carinikom. Že na vratih je odklonil kuverto, niso ga zanimale ne cigarete ne pijača niti oblačila. Hotel je mlado žensko, da se malo pozabava in ponudil simpatični gospe, ki je sedela sama v prvi vrsti, naj gre z njim. Ona se je obrnila k potnikom in v stiski rekla, da je eden med njimi njen mož. Sebe je rešila, toda zato je njega potunkala v velike težave. »Moža« so zlekli iz avtobusa in kasneje je menda psoval cariniku mater. Zato so ga pretepli in mu grozili z naperjeno pištolo. Potem so maltretirali vse potnike in podrobno pregledali avtobus. Spustili so jih šele po 24 urah, kakor da jim podarjajo življenje.

Druga zgodba: Avtobus je prešel mejo brez pregleda. Čeprav bi morali biti potniki zadovoljni, so se čutili osramočene in bili so tiho vse do Beograda. In vse to zaradi mlade sopotnice, ki se je odzvala »povabilu« pijanega carinika in v torbico spravila zanj pripravljeno kuverto. V Beogradu se neka starejša gospa ni mogla zadržati: »Kako ste nam mogli narediti kaj takega?«

»Vam? Jaz sem ločena, nimam otrok in zaslužila sem 1500 mark. Vprašajte druge, kako so nam lahko to storili?« je odgovorila mlada žena mirno in se izgubila v gneči avtobusne postaje.

tudi druge parlamentarne stranke ob istem času in na istem prostoru zbrale svoje pristaše, da bi s hrupom in grožnjami »utemeljevali« njihova stališča? Kako bi tako zbrane in soočene množice »ugotovile«, kakšna ima »najbolj prav?« Čemu pa potem imamo parlamentarno demokracijo, če ne prav za to, da bi družbene spore po predpisani proceduri reševal demokracijo izvoljeni parlament, ne pa množice na ulici?

Gospod Podobnik, s svojim obnašanjem ste poskušali izenačiti dve neprimerljivi stvari: zasedanje demokratično izvoljenega parlamenta, ki je do naslednjih volitev legitimno predstavništvo vsega ljudstva, in zborovanje pristašev vaše in še nekaterih drugih strank. Kljub pritiskom z ulice, ki mu je na svoj način »pomagala« tudi javna RTV s tem, ko je stalno mešala ton in sliko z zasedanja Državnega zbora in zborovanja na ulici, je parlament opravil svoje delo po predpisani proceduri. S tem je na najboljši način dokazal domači in tuji javnosti, da je Slovenija, kljub »tranziciji« in kljub vašemu prizadevanju, da bi

se Evropi pokazali kot država, ki svoje probleme rešuje s kazanjem mišic na ulici, vendarle že zrelo evropska demokracija. Za takšno državo pa je značilno, da je zamenjava nekega ministra, obrambnega ali kateregakoli drugega, pa naj tej ali oni družbeni skupini simbolizira karkoli, tako rekoč vsakdanja zadeva, ki je najprej stvar odločitve predsednika vlade kot mandatarja, potem pa parlamentarne procedure odločanja.

Gospod Podobnik, če vam je res kaj do demokracije na Slovenskem, potem upam, da se boste v prihodnje vzdržali dejanj, ki v temelju nasprotujejo pravilom parlamentarne demokracije. Ulična zborovanja v obliki tako imenovanih mitingov resnice so nam dobro znana iz bližnje preteklosti. Vemo tudi, do česa lahko privedejo. Ulična demokracija je zelo blizu anarhiji, ki lahko hitro ogrozi normalno življenje vseh naših državljanov. Zato vas pozivam, da dobro razmislite, preden se boste odločili za nadaljevanje takšnih aktivnosti.

Dr. Janez Drnovšek

Nagrada GZ za uspešno gospodarjenje: MIRKO KALUŽA

KRIZA JE, KO NE VIDIŠ VEČ POTI

Magister ekonomije Mirko Kaluža je direktor LIV Postojna, Hidravlika, stroji, plastika, p.o. od leta 1982, letos pa mu je Gospodarska zbornica dodelila nagrado za njegov odločilni prispevek pri preobrazbi in uspešnem poslovanju LIV-a. Kot piše v obrazložitvi za nagrado, je uspel motivirati sodelavce in celotni kolektiv, da so vztrajali pri izvajanju sprejetega dolgoročnega razvojnega programa in pri tem tudi uspeli. Kaluža pa si o tem misli svoje.

»Obrazložitev ni prišla iz naše hiše,« je začel. »Moram reči, da sem se na podelitvi počutil malo nerodno, ker tam piše, kakor češ, LIV je bil v krizi, prišel je Kaluža in firmo rešil. Pa ni tako. Jaz nisem prišel kot odrešitelj. Leta 1982 je imel LIV večjo akumulacijo, kot jo ima danes. Vendar je bilo treba nekatere stvari hitro spremeniti, z vidika problemov, ki so se začeli kopičiti, z vidika vprašanja razvoja.«

»Katera so bila tista vprašanja?«

»Vprašanje uvozne odvisnosti, prodaje samo na jugoslovanski trg, vprašanje zastarelosti izdelkov. O tem je bilo treba začeti razmišljati drugače. V podjetju smo o tem skupaj razmišljali. Nismo mogli namreč še naprej kupovati drage plastike, delati iz nje enostavnih izdelkov in teh prodajati na domačem trgu. Delali smo tudi aluminijasto okovje in žalužije, to pa so izdelki, v katerih ceni so stroški za material dosegli do 80-odstotni delež v ceni. Ukvarjali smo se z marsičim, izdelovali kopico izdelkov, pa nobenega vrhunskega. In takrat smo se zmešali, da bi morali začeti izdelovati zahtevnejše izdelke. Začeli smo si torej zastavljati vprašanja, ki niso »dišala« po rutinskem planiranju, ampak smo razmišljali o naši dolgoročni usodi.«

»Nagrado ste dobili, ker ste uspeli sodelavce v vodstvu in kolektiv motivirati...«

»Kako smo motivirali ljudi? Livovci smo bili preveč ponosni, da bi dopustili, da nam gre slabo, da ne bi kaj spremenili. Težko bi rekel, s čim konkretno sem motiviral ljudi. Morda s tem, da smo enakovredno, kot ekipa, razpravljali o usodi LIV-a.«

»Motor vsega pa ste bili vi?«

»Ben, dobro. Bil sem nov, že sam po sebi sprememba. Je pa potreba po spremembah dobesedno visela v zraku, vzdušje je že bilo tako. Takrat se je takšna sprememba imenovala »specializacija proizvodnje«. Ta specializacija je že bila v ozračju, jaz sem tisto, kar je že bilo v ljudeh, samo sprožil,

usmeril. Obrazložitev nagrade pa ima precej osebno noto in to me moti, saj smo vedno delali kot ekipa in take nagrade objektivno naredijo neko distanco med ljudmi.«

Kaj ste naredili z nagrado? Ste jo razdelili med svojo ekipo?

»Poklical sem kolege, se jim zahvalil in vse sodelavce, sedanje in že upokojene, povabil na eno fajn večerjo, da smo malo poklepali, kakšno reči... Ne, razdelil nagrade nisem, saj tudi ni bilo ne vem kako veliko denarja.«

»Leta 1982, pred vašim prihodom, je bil LIV v krizi...«

»Ne mi govorit, da smo bili v krizi. Bili smo v razvojnih dilemah. Kriza je to, da nimaš denarja, nimaš moči, nimaš resursov, nimaš idej, nimaš skratka, ničesar. Enostavno ti manjka poti. To je zame kriza. Če se pa na poti sprašuješ o razvojnih dilemah, potem to ni kriza. To je mogoče samo trenutek za poglobljeno razmišljanje. Ne bi rad, da se podarja, da je bil LIV v krizi.«

Ko sindikat ni spolitiziran

Duša Perko je predsednica sindikata delavcev v kovinski in elektroindustriji (SKEI) v LIV-u. Na vprašanje, kakšni so odnosi med obema sindikatoma v podjetju, je odgovorila:

»Naš je sicer številčno precej močnejši kot Neodvisnost, vendar to ni ovira ali prednost pri zastopanju delavcev. Pri vseh za delavce važnih zadevah nastopamo namreč skupno, brez rivalstva.«

Kakšni so odnosi z vodstvom?

»Ma, vodstvo ima kar dober posluh za delavce. Smo ena redkih firm s tega konca, ki smo se držali kolektivne pogodbe pri plačah. Sodelujemo pri lastninjenju podjetja. Mislim, da so te zadeve v primerjavi z drugimi podjetji kar dobro urejene.«

Vse skupaj diši po idealnih razmerah...

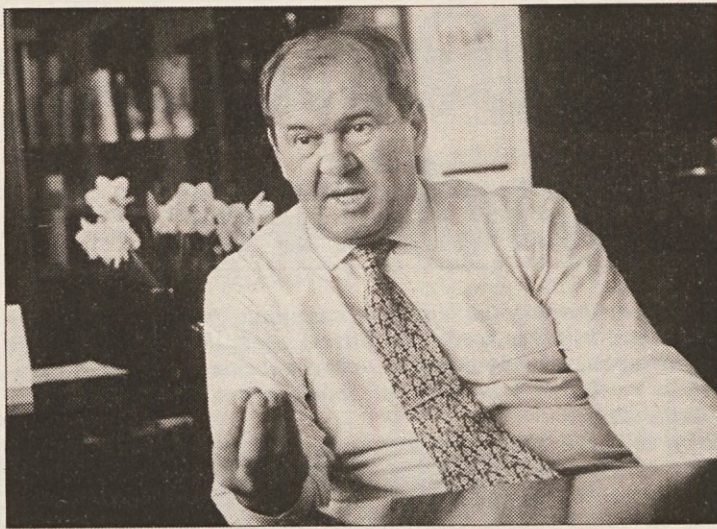
»Ne, takšne niso nikjer, tudi pri nas se z vodstvom kdaj sporečemo, vendar je vse v mejah argumentov in dialoga brez uporabe sile na eni ali drugi strani.«

Hočete reči, da celo v takšnih razmerah, ko bi kje drugje že štrajkali, vi odprta vprašanja rešujete strpno in z razumevanjem?

»Ne štrajkamo, spore rešujemo znotraj naše ograje. Nismo štrajkali niti takrat, ko so drugi to terjali od nas. Enkrat smo se udeležili splošne stavke, naslednjič pa smo samo izrazili solidarnost, ne da bi prekinili delo. Bili smo sredi izvoznega posla in posel mora teči. Če bi bil štrajk samo v naši branži, bi se mu pridružili, toda kaj dobi naš delavec, če štrajka povsem drug sindikat?«

Ali izplačilo plač kdaj zamuja?

»Ne, nikoli. Ne vem, ali si za to mora direktor kdaj sposoditi denar. Mi hočemo, da so plače izplačane po dogovoru iz kolektivne pogodbe, to je do 18. v mesecu, in tudi so. In to redno. Skratka, odnosi med sindikatoma in z vodstvom so kar solidni.«

Mirko Kaluža: LIV nikoli ni bil v krizi. Kriza je, ko nimaš denarja, nimaš moči, nimaš resursov, nimaš idej, nimaš skratka ničesar. LIV je leta 1982 imel več akumulacije kot danes. Bil pa je tudi na razvojnem križpotju. In ko se sprašuješ o razvoju, to ni kriza.

Bom zasukal vprašanje: dejali ste, da ste takrat imeli več akumulacije kot danes, toda brezizhodno perspektivo. Danes pa imate trdno perspektivo, toda živite z manj denarja, z manj dohodka. Vendar ni več razvojne dileme. Ali je tako?

»Razlika med danes in letom 1982 je, da imamo zdaj v LIV-u štiri programske enote, ki imajo dokaj jasno perspektivo in usmeritev. So decentralizirane, s polnimi pooblastili za odločanje, profitno usmerjanje, organizacijsko izgrajene, kadrovske izpopolnje. Imamo torej štiri popolne gospodarske organizme z razvojnimi vizijami in strategijami ter ambicijami, ki so zdaj nekoliko drugačne kot svojčas. Mi želimo dobiti večje tržne deleže na svetovnem trgu. Doslej, zlasti v letih zadnje

če. Danes se lahko drugače pogovarjaš z dobavitelji glede cen. Morda se je povečala tudi kreditbilnost slovenskega gospodarstva nasploh. Vendar se pogovarjamo o zniževanju cen, kar kaže, da je ponudba večja od povpraševanja. Na drugi strani pa naročila niso več tako velika. Celotne velike trgovske hiše raje naročajo manjše količine, pa zato večkrat na leto. Vsi zelo skrbijo za to, da se jim denar čimhitreje obrača. Na trgu investicijskih dobrin pa je absolutni zastoj, kar se nam močno pozna pri hidravličnih dvigalih. To so vse znaki krize in zato moramo tudi mi, kot ponudniki blaga, ponuditi boljše prodajne pogoje. Ni več avansov, ni več plačevanja z gotovino, ampak samo še odložena plačila. Pa je tudi to še v redu, če se dolžniki le drže rokov.

LIV Postojna: zaključna montaža sesalnikov. V LIV razmišljajo o prodaji pod lastno blagovno znamko in obliki z risalne deske Oskarja Kogoja.

jugoslovanske krize, smo skrbeli predvsem za to, da smo imeli dovolj dela. Krizo smo dokaj ugodno prebrodili, zlasti če upoštevamo, da smo ves čas tudi posodabljali proizvodnjo in širili tovarno. Zdaj pa je čas za kakovostni preskok, kar pomeni osvojiti večje tržne deleže. Pred petimi leti smo izvažali manj kot petino svojih izdelkov, zdaj že osem desetlin. Če bi k izvozu šli še Hrvaško, bi bil ta odstotek še večji, čeprav je prodaja v tej državi močno upadla.«

Zakaj štejeate Hrvaško še vedno kot domači trg?

»Zato, ker je to čuden trg. Plačilna sposobnost se slaba, enostavno ne sodijo na primer, da je treba plačevati obresti. Čuden je zato, ker kupci ne plačujejo v roku in ne čutijo potrebe, da bi to obrazložili ali se opravičili. Ne obstajajo normalna pravila poslovanja.«

Ali je tudi slovenski trg čuden, ko ga mečete v isti koš s hrvaškim?

»Da, ker mislimo, da se moramo v Sloveniji drugače obnašati, kot se drugje. Ne vem pa, zakaj je to potrebno.«

Kakšne so razmere na svetovnem trgu? Kako občutite krizo na svetovnem trgu na lastni koži?

»Naše izkušnje kažejo, da je bila kriza v svetovnem gospodarstvu močnejše izražena konec lanskega leta. Sicer prevladuje splošno prepričanje, da bo letos bolj napovedi so dokaj optimistične. V LIV-u pa to doživljamo druga-

čje. Hudo pa je takrat, ko bi bilo treba denar izterjati, pa se s takim postopkom lahko ali zameriš poslovnemu partnerju, ali pa ga, če gre za večjo vsoto, celo lahko uničiš. Vendar so te težave spodbudile nove kakovosti v odnosih med poslovnimi partnerji, prišlo je do tesnejše povezanosti, do sodelovanja med trgovci in proizvajalci ali med partnerji pri skupni proizvodnji izdelka.«

Kako ste poslovali lani?

»Ustvarili smo minimalni dobiček. Programska enota Plastika je poslovala dobro, druge tri programske enote, Hidravlika in dvigala, Kolesa in Strojna oprema pa slabše. Nismo pa zmanjševali amortizacije, in če gledam bruto akumulacijo, ni bilo lani nikakršnih stresov. Je pa bilo lanske leto v poslovnem smislu eno slabših let. Vendar smo tudi lani marsikaj naredili in se to že pozna v letošnjem letu. Prvi kvartal letos je dal zelo dobre rezultate.«

Ali je na rezultate kaj vplivala gospodarska politika?

»Mi gospodarske politike ne čutimo. Sodim pa, da je za izvoznike naredila največ s tem, da je liberalizirala trgovinske tokove med nami in svetom, da je poenostavila postopke, da je znižala carine. Negativna pa je še tečajna politika.«

Kakšen bi moral po vašem biti tečaj tolarja?

»Ne vem. Karkoli rečem, bom rekel na pamet, vendar takole, približno bi dejal, da je tolar za

kakih 20 do 30 % precenjen. Nelogično se mi namreč zdi, da postaja italijansko gospodarstvo najbolj konkurenčno v Evropi. To vidim pri sebi: Italijani nas sistematično prehitujejo. Resda so firme pri njih mnogo bolj organizirane, prehitovanje pa se najbolje vidi po tem, da je za nas naš najbližji trg tudi najslabši trg. V Italiji prodamo najmanj, največ pa v Franciji, veliko v Nemčiji itd., čeprav so stroški prevoza v te, bolj oddaljene dežele, precej večji kot prevoz v Italijo.«

Če vas prav razumem, ste enaki misli kot dr. Jože Mencinger, ko trdi, da je treba najprej ustvariti povpraševanje po naših izdelkih in šele nato razmišljati o novih delovnih mestih.

To je predpogoj. Kako si bomo izmišljali nova delovna mesta, če ni povpraševanja po izdelkih? Tega pa si ustvariš s ceno in kakovostjo, pri čemer ne mislim samo na kakovost izdelka, ampak tudi na kakovost poslovnih odnosov.«

Koliko so morali k rezultatu poslovanja lanskega leta prispevati delavci, denimo s skromnostjo pri plačah?

Plače so za kak odstotek nad določili panožne kolektivne pogodbe. Vendar se s tem ne bi hvalil. Nekako povprečne plače so bile stalnica v razvoju LIV-a. Nikoli nismo prednjačili s plačami, nekaj zaradi visokega odstotka priučenih delavcev v strukturi zaposlenih (45 % od 861 zaposlenih), nekaj zaradi stalnega investiranja. V povprečju smo na leto vlagali v sodobnejšo opremo in osvajanje novih izdelkov in tudi v širitev prostorov od 2 do 4 milijone mark. To je podjetje vlelo naprej. Če smo hoteli delati, so ob dejstvu, da nismo zadolženi, trpeli tudi osebni dohodki.«

Kakšni so vaši odnosi s sindikatom?

CENTRALIZEM
70 let
SLOVENIJO

Ciril Ribičič

Knjiga,
ki razkriva ozadje
ob sprejemanju
lokalne samouprave

Naročite jo pri ČZP Enotnost,
Ljubljana, Dalmatinova 4,
po telefonu (061) 321-255
ali telefaksu (061) 311-956

Piše: Lučka Böhme

Ukročene uskladitve

Vlada je Državnemu zboru Republike Slovenije za aprilsko zasedanje poslala paket treh predlogov zakonov in enega odloka, ki naj bi jih ta sprejel po hitrem postopku. Hitri postopek seveda pomeni združitve trifaznega postopka, tako da se hkrati opravi splošna razprava, razprava in glasovanje o zakonskem predlogu v celoti. Če bo državni zbor predlog sprejel, bodo zakoni veljali že od maja 1994 dalje. Paket zakonov se v glavnem nanaša na način usklajevanja zneskov, ki jih prebivalci Slovenije kot denarne pravice prejemamo iz državnega proračuna ali pa iz skladov državnih obveznih socialnih zavarovanj (nadomestila plač, pokojnine itd.).

Ne glede na medijsko učinkovite obljube poslancev upokojujencem v času sprejemanja proračunskega memoranduma, da bodo pokojnine v letu 1994 usklajevane tako, kot to določa veljavni sistemski zakon (skladno z rastjo povprečne plače in s proračunom za dva meseca), se vlada ni odpovedala poskusu za poskusom, da bi to preprečila. In zdi se, da bodo poslanci tokrat za spremembo pripravljeni slišati vladine argumente, saj je vladin predlog v državnem zboru že preskočil prvo oviro. Ves paket predlogov zakonov je namreč dobil pozitivno mnenje matičnega državnoborskega odbora. Odbor je imel zgolj pomisleke o hitrosti zakonodajnega postopka.

Vlada med drugim predlaga, naj državni zbor sprejme zakon, s katerim bodo razveljavljene določbe petih drugih zakonov, ki se nanašajo na način usklajevanja denarnih prejemkov iz socialnega zavarovanja. Gre za denarna nadomestila plač mladim mamam na porodniškem dopustu, za denarna nadomestila plač delavcem, ki so zaradi bolezni odsotni z dela dlje kot 30 delovnih dni, za denarna nadomestila plač brezposelnim ter za pokojnine in

druge denarne pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. In, pomembno, gre tudi za znesek najnižje zaimčene plače.

Po starem se je večina le-teh (za zaimčeno plačo so veljala povsem drugačna pravila) usklajevala z rastjo povprečne republiške plače, po novem pa naj bi se z rastjo cen življenjskih potrebščin. Stari način usklajevanja je nastal v časih galopirajoče inflacije, zato danes naj ne bi bil več primeren. Vlada se trudi obvladati inflacijo, zato naj bi veljale omejitve tudi pri usklajevanju z rastjo cen življenjskih potrebščin. Zneski prejemkov naj bi se usklajevali samo enkrat na četrtletje in ne vsak mesec kot doslej. Uskladitev bi vedno veljala le za naprej (torej nič poračunov!). Če cene življenjskih po-

trebščin v posameznem četrtletju porastejo zgolj do 3 %, naj ne bi bilo nobene uskladitve. Za porast cen nad 3 % pa zgolj 0,7 % uskladitve za vsak odstotek porasta. Izračun pokaže, kdo bo nosil breme inflacije.

Vlada v nasprotju z lanskim interventnim zakonom ne predlaga začasne, ampak trajno spremembo načina usklajevanja. Vladin predlog o načinu usklajevanja pokojnin, nadomestil plač in zaimčene plače sicer res spominja na eskalacijsko lestvico o višanju plač iz predloga tarifne priloge k splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo za leto 1994, o kateri potekajo pogajanja. Navidez naj bi torej pokojnine in nadomestila plač delile usodo plač. Toda predlog tarifne pogodbe določa usklajevanje plač glede na rast drobnoprodajnih cen, vladni predlog zakona pa se nanaša na cene življenjskih potrebščin. Vladina lestvica je odstotkovno ostrejša in stalna, sindikati pa se bodo o tarifni prilogi pogajali vsako leto. Vlada ni pripravila izračunov, kako se bo spreminjalo razmerje pokojnin do plač. V predlogu zakona pa nasprotno predlaga, naj se ukine zakonska varovalka, naj razmerje med polno povprečno pokojnino in povprečno plačo znaša vsaj 85 %.

Pri vsem tem pa prav gotovo ni najslabša novica, da je vlada končno sklenila slišati priporočila sindikatov, da je potrebno znesek najnižje zaimčene plače pogostejše usklajevati z rastjo cen življenjskih potrebščin. Žal pa vlada še vedno verjame, da bruto plača 26.500 tolarjev že zagotavlja minimalno socialno in materialno varnost. Kakšen bo ta znesek, če bo na predlagani način zaostajal za rastjo cen življenjskih potrebščin, uganemo.

Predsedstvo sveta Zveze svobodnih sindikatov je poslance državnega zbora pozvalo, naj si vzamejo dovolj časa in ocenijo vse dolgoročne posledice takšnega načina usklajevanja na socialno varnost delavcev in upokojujencem. Opozorilo pa je tudi na to, kaj pomeni za izgrajevanje sistema socialnega partnerstva v Sloveniji, za katerega si baje prizadeva tudi vlada, če takšen zakon odvzame pristojnosti organom upravljanja državnih zavodov socialnega zavarovanja in jih prenese na vlado.

»TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«

Spoštovani prijatelji, lani smo v ČZP Enotnost za Vas založili zbirko romanov in avtobiografskih pričevanj znanih slovenskih in tujih piscev. Njihova umetniška dela in pričevanja Vam želimo še bolj približati z nagradno akcijo »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«.

Vabimo Vas, da se dosedanjim prijateljem pridružite tudi Vi z vključitvijo v klub prijateljev knjige DE.

Vanj se vključite tako, da do 30. aprila letos naročite vse knjige ali samo posamezno iz zbirke, ki Vam jih podrobneje predstavljamo.

V maju 1994 bomo izmed »prijateljev knjige DE« izžrebali 27 nagrajencev.

Nagrade: 1. 200.000 SIT; 2. dve nagradi po 100.000 SIT; 3. štiri nagrade po 50.000 SIT; 4. deset letnih naročnin na knjige založbe DE v letu 1994 v vrednosti 18.000 SIT; 6. deset letnih naročnin DE v vrednosti 8.320 SIT

Seznam izžrebanih nagrajencev bomo objavili v tedniku DE 20. maja 1994.

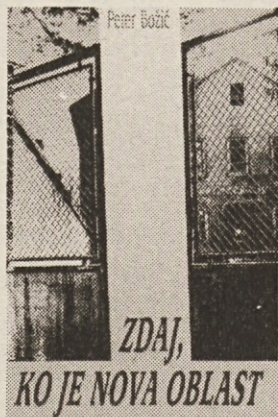
PAKET DOBRIH KNJIG, odličen tudi za darilo!

Paket sestavljajo knjige:

Peter Božič

ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST

On, Radenko Radenković, ga je povabil na hrano. Na pijačo in na hrano te Slovenci ne povabijo nikoli. On to zelo dobro ve, ker ga še noben Slovenec razen na pijačo ni nikoli kam povabil.

Cena knjige je 1.720 SIT

Da bi ga pa kdaj kak Slovenec povabil na pijačo, ne, tega pa pri Slovencih ne boš doživel nikoli. In zato ga Radenko tudi ne vabi na Cico Oriental. Radenko Radenković je bil toliko in toliko časa pri vojaških arestiranih in tam seveda sploh ni pičklj zato Radenko nujno potrebuje Cico Oriental samo zase, za danes.

Drugič mogoče, je pribli Radenko. In pri tem je ostalo in Niko je moral sam nazaj v kasarno. In ko je prišel tja, je bila ura ravno šest zjutraj in »smotra« in trubače je pravkar zaigral »mirno«, ker se je na »krugu« prikazal general, komandant brigade, in šel naprej proti svoji pisarni.

In ko je vsa brigada stala na »krugu« mirno kot pribita, je komandant brigade opazil Nika, ki se je prestopal z noge na nogo in lovil ravnotežje, pijan in izmučen od celonočne hoje.

Rudi Čačinovič

MED DVEMA CERKVAMA

Moja generacija je živela ob žerjavici in plamenih dveh svetovnih morij. Srce in možgane so nam pretresale revolucije: oktobrska iz l. 1917, različne »povojne« po 1945., zmagovite »od spodaj« ali »od zgoraj«. Dvajseto stoletje se bliža koncu. Bilo je polno svetlih upanj človeštva, bilo pa je tudi v znamenju krvavih diktatur. Bilo je stoletje Hitlerja in Stalina. Po tolikih izkušnjah bi se stoletje moralo končati brez lažnih iluzij in utopij, dokončno zavrniti vse lažne preroke, ki obljubljajo splošno srečo in zveličanje, pri tem pa hočejo osrečevati človeštvo s svojimi ideološkimi prisilnimi jopci.

Cena knjige je 1.920 SIT

Komunizem je razpadel, ker se je izrodil v nehumano, strogo disciplinirano organizacijo izoliranih vojščakov, ki niso zaupali ljudem in so jih hoteli prisilno osrečevati po svoji meri. Kljub težkim izkušnjam iz svoje preteklosti, kljub neposrednim zgovornim zmotam komunizma, skuša »stara cerkev« stopati po poti, ki ga je zrušila. Hotel je iz enega centra gospodariti nad celotno komunistično resnico. Poskusi reform so bili prepočasni in prepozni.

Miroslav Jančič

GLASNIK PEKLA I. in II.

I. Umreti s Sarajevom
II. Umreti brez Sarajeva

Cena I. knjige je 1.850 SIT
Cena II. knjige je 1.700 SIT

Kadar se z njim srečam – Bog oziroma Alah vesta, kolikokrat počnem tisto, kar mi je bilo že od nekdaj mrzko – preštevam, koliko je okrog mene Muslimanov, koliko Hrvatov, koliko Srbov in koliko drugih, med katere spadam tudi jaz. Razmerje je približno takšno kot na republiški ravni, nekateri bi celo rekli, da je inscenirano – 40:15:30:15. Ko so Srbi iz tistega dela mesta, ki je v njihovih rokah, začeli izganjati Muslimane, in to brez prtljage, sem prestregel, kako neka muslimanska soseda drugi pravi:

»Nič drugega ne ostane, kot da tudi mi izženemo njihove!«

Matej Bor

JERNOV ROKOPIS ALI MARTINOVA SENCA

Avtor sporoča v čas in prostor ujetu in z njima tudi opredeljeno zgodbo prek (...) Jernovega rokopisa, v katerem pripovedovalec skuša razjasniti eno samo uganko: kdo je v ključnem trenutku povzročil smrt njegovemu prijatelju Martinu.

Jern namreč nosi breme krivde skozi povojno življenje, in da bi se očistil ali vsaj problem razjasnil, napiše zgodbo od otroškega zavedanja do razpleta, ki se konča z Martinovo smrtjo. Bistveno pa je, da je blodni Martin umrl, vrača pa se v Jernov rokopis, kot bi se njegova duša selila vanj.

Vladimir Kavčič

STE BRI DRUŽBE

Psihosocialni portreti sodobnikov

Res smo dobili svojo državo, a zdaj ne ljudstvo ne politiki ne vedo, kaj bi počeli z njo. To je posledica predhodnega neznanja, kajti te države niso izsilili amaterji, temveč diletanti, tisti, ki mislijo, da vedo in znajo, a se v resnici ne zavedajo niti meja svoje nevednosti. Vodijo jih oholost, prestiž, boleste osebnosti ambicije. Več kot polovica sedanjih političnih akterjev samo nadaljuje kariero, ki jo je začela pod prejšnjim režimom, za njih je torej osebna promocija na pravem mestu. Druga polovica so razni frustrirani tipi, ki spominjajo na jecjavca, ki je hotel postati televizijski napovedovalec, zdaj pa zatrdjujejo, da ni uspel, ker ni bil v partiji.

Cena knjige je 1.650 SIT

Ugodnosti, ki Vam jih pri vključitvi v klub nudimo, so: izredni popust, plačilo v treh obrokih (nakup nad 3.000 SIT) in možnost sodelovanja v naši nagradni akciji »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«. Pa še to: ČLANI KLUBA BODO IMELI 30% popusta pri vseh novitetah založbe – po lastni izbiri – neobvezno.

Vrednost vseh šestih knjig je 10.740 SIT, vendar vam jih nudimo za 6.950 SIT.

Če naročite pet knjig, jih prejmete za 6.200 SIT, če naročite štiri knjige, jih prejmete za 5.000 SIT, tri knjige pa za 4.000 SIT.

Pri naročilu dveh knjig prejmete knjigo Jožeta Smeleta: PRED USODNIMI ODLOČITVAMI brezplačno!

NAROČILNICA – Pri ČZP Enotnost nepreklicno naročamo

_____ izvod(ov) knjige **ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST**
_____ izvod(ov) knjige **MED DVEMA CERKVAMA**
_____ izvod(ov) knjige **GLASNIK PEKLA I.**

_____ izvod(ov) knjige **GLASNIK PEKLA II.**
_____ izvod(ov) knjige **JERNOV ROKOPIS ALI MARTINOVA SENCA**
_____ izvod(ov) knjige **STE BRI DRUŽBE**

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bom(o) plačal(i) v enkratnem znesku v zakonitem roku (velja za DO)
2. Račun bom(o) plačal(i) v treh obrokih
3. Knjige mi pošljite po povzetju
4. EMSO za ind. naročnike in telefon, če ga imate

Stroški dobave in 5-odstotni davek so vključeni v ceno.

Vse naročilnice, ki nam jih boste poslali do tega dne, bodo vključene v žrebanje in uvrščene v klub »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«.

POTUHNJENA BREZPOSELNOST

Upadanje brezposelnosti je bilo spodbudno tudi v drugem letošnjem mesecu: število brezposelnih se je zmanjšalo še za 1400, kar pomeni, da jih je bilo za odstotek manj kot januarja ali vsega skupaj 133.923 oziroma enako kot lanskega avgusta. »Prvi znaki upada brezposelnosti v letošnjem letu so obetavni,« ocenjuje Zdenko Lapajne z Republiškega zavoda za zaposlovanje. V isti sapi pa napoveduje povišanje brezposelnosti do konca letošnjega in prihodnjega leta.

Zato bi lahko rekli, da se je brezposelnost v začetku letošnjega leta nekako potuhnila, rahlo povečanje napovedujejo že ta in prihodnji mesec, največji pljuski brezposelnosti pa nas bo dosegel jeseni s prilivom šolarjev in dijakov. Takrat naj bi brezposelnost dosegla predvidoma 145.000 do 160.000 ljudi.

Brezposelnost je po zadnjih podatkih Republiškega zavoda za zaposlovanje v primerjavi z lanskim decembrom bolj kot na republiški ravni upadla v območnih enotah Koper, Ljubljana, Nova Gorica, Sevnica in Velenje. Povečala pa se je v območni enoti Murska Sobota in Celje, medtem ko se je v Podravju nekako umirila.

Na Republiškem zavodu za zaposlovanje ocenjujejo, da je eden pomembnejših razlogov za zmanjševanje obsega brezposelnosti uvedba višjih davkov na pogodbeno delo. Opaziti je, da so delodajalci pogodbeno delo pričeli nadomeščati z zaposlovanjem za določen čas.

Po nekajmesečnem zatišju se je sicer ponovno povečal dotok brezposelnih zaradi stečaja, vendar sta bila glavna dotoka, to so trajnoprsežni delavci in iskalci prve zaposlitve, precej manjša kot mesec poprej. V primerjavi z januarjem so se v februarju zvišali deleži brezposelnih žensk, brezposelnih zaradi stečaja, brezposelni trajni presežki in brezposelni brez strokovne izobrazbe. Najbolj zaskrbljujoč pa je podatek, da je med brezposelnimi več kot polovica oziroma kar 56,3 odstotka dolgotrajno brezposelnih oseb in da se je povprečna čakalna doba na zaposlitev podaljšala že na 1 leto in 9 mesecev.

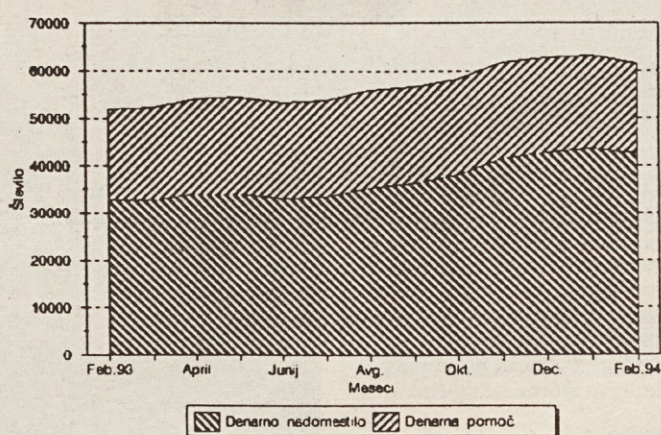
V februarju se je po dolgotrajnejšem obdobju rasti zmanjšalo število prejemnikov denarnega nadomestila – za slaba dva odstotka. Ponovno je upadlo tudi število prejemnikov denarne pomoči, saj se je v primerjavi z januarjem zmanjšalo za slabih pet odstotkov. Tako so februarja izplačali denarno nadomestilo 42.512 osebam, v primerjavi

Republiški zavod za zaposlovanje zbere s posebno anketo enkrat letno podatke o opravljenem pogodbenem in nadurnem delu v organizacijah in podjetjih. Na anketo je za lansko leto odgovorilo več kot 5000 popisnih enot, v katerih je bilo zaposlenih dobrih 80 odstotkov od skupnega števila zaposlenih v organizacijah in podjetjih.

Zbrani podatki kažejo, da je bilo v letu 1993 na podlagi delovnih pogodb opravljenih 14,6 milijona ur ali 15 odstotkov več kot leto poprej. V podjetjih s področja gospodarstva je bilo opravljenih 11,8 milijona ur ali 81 odstotkov, preostalih 2,8 milijona ur ali 19 odstotkov na podlagi delovnih pogodb pa odpade na organizacije s področja negospodarstva. Dve tretjini vsega nadurnega dela je bilo v industriji z rudarstvom in v gradbeništvu. Največ nadur med področji negospodarstva pa so zabeležili v zdravstvu in socialnem varstvu.

Kot je znano, je vlada pogodbeno delo lani ob koncu leta z zakonom obdavčila in ga skušala tako omejiti. Po obdavčitvi je namreč pogodbeno delo postalo za delodajalce dražje od redne zaposlitve, s čimer naj bi spodbujali redno zaposlitev. Po najnovejših podatkih Republiškega zavoda za zaposlovanje je opaziti, da so delodajalci pogodbeno delo pričeli nadomeščati z zaposlovanjem za določen čas. Je pa zakon pomanjkljiv, ker pri mnogih poklicih (akviziterji, raznašalci časopisov, statisti v gledališču) uvedba davka na pogodbeno delo ni smiselna, saj ti poklici ne bodo nikoli zreli za redno zaposlitev.

PREJEMNIKI DENARNEGA NADOMESTILA IN DENARNE POMOČI - PO MESECIH

Zdrava usta za lep nasmeh!

To je vodilo letošnjega svetovnega dneva zdravja, ki je letos namenjen zdravju ustne votline. Z njim je v mnogočem povezano tudi naše siceršnje počutje in zdravje. Zobna gniloba na primer ne povzroča samo neprijetnega zadeta iz ust, ampak tudi bolj ali manj huda vnetja in bolečine, trpljenje na zobozdravniških stoli in druge bolezni, ki grenijo naša življenja, ocenjuje dr. Božidar Voljč, minister za zdravstvo, ob letošnjem svetovnem dnevu zdravja.

Vse te težave pa je moč z ustrezno ustno higieno in pravilno prehrano učinkovito preprečiti. Zobne kreme in ustne vode z dodatki fluorja ne čistijo samo zob, ampak v vsaki starosti krepijo tudi njihovo površino proti povzročiteljem zobne gnilobe. Na našem trgu kmalu pričakujemo še jedilno sol z dodatkom fluorja, ki ima enak učinek.

Zobna in ustna higiena sta odraz naše kulture in higienskih navad. Iz podatkov o razširjenosti zobne gnilobe je moč sklepati o splošni in zdravstveni kulturi vsake družbe. V zadnjih desetih letih so na nekaterih področjih Slovenije zelo zmanjšali razširjenost zobne gnilobe med šolarji. To pomeni, da je treba nadaljevati dosedanje zobozdravstveno preventivo. Široke preventivne in zdravstvenovzgojne akcije pa bi morale zajeti vse starostne stopnje, od prvega zoba pa tja do pozne starosti.

M. F.

UVAJANJE DNEVNIH BOLNIŠNIC

Ob koncu prejšnjega meseca so v zdravstvu po sedemmesečnih pogajanjih končno podpisali splošni dogovor o programu zdravstvenih storitev in obsegu njihovega financiranja za letošnje leto. Vrednost celotnega programa zdravstvenega zavarovanja je 132 milijard tolarjev, od tega odpade za doplačilo za prostovoljno zavarovanje približno 11 milijard tolarjev, za izvajanje obveznega zdravstvenega zavarovanja pa okrog 121 milijard tolarjev. Franc Košir iz Zavoda za zdravstveno zavarovanje ocenjuje, da predstavlja sprejeti dogovor za letošnje leto dokaj solidno podlago za sklepanje pogodb z izvajalci in njihovo financiranje.

Za razliko od preteklih let dogovor letos ne predvideva zmanjševanja programa zdravstvenih storitev na področju bolnišnične dejavnosti. Obseg bolnišnične zdravilne ostaja na ravni načrta iz leta 1993, pri čemer pa bo moč preusmeriti dejavnost posameznih oddelkov in bolnišnic v Sloveniji. Na ravni lanskega leta ostaja tudi program specialističnoambulantne dejavnosti, povečal se bo lahko le za toliko, kolikor se bo zmanjšal delež bolnišnične zdravilne. Pomembna novost letošnjega dogovora je uvajanje tako imenovanih dnevni bol-

nišnic, katerih namen je skrajševanje povprečne ležalne dobe bolnišnično zdravljenih oseb. Partnerji so se tudi sporazumeli za izvajanje posebnih ukrepov, s katerimi bodo zmanjšali izdatke za zdravlje.

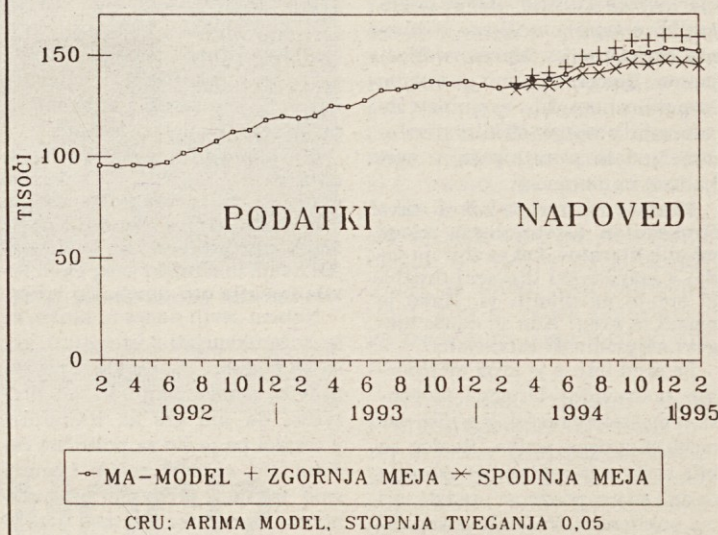
Povečanje programa storitev je predvideno samo pri dializah, v drugih dejavnostih pa bo program ostal na ravni obsega iz leta 1993. Po mnenju Franca Koširja letošnji dogovor uveljavlja načelo pravičnosti, da bi bili vsi prebivalci Slovenije približno enako prekrbljeni z zdravstvenimi storitvami.

M. F.

namenimo veliko denarja, vendar ga več kot dve tretjini potrošimo ravno za denarna nadomestila, denarne pomoči, štipendije in le tretjino za programe aktivne politike zaposlovanja, čeprav so ravno ti programi tisti, s katerimi pomagamo brezposelnim, da lažje najdejo zaposlitev. V zadnjih mesecih minulega leta je ravno za programe aktivne politike zaposlovanja zmanjkalo 500 milijonov tolarjev in so jih morali začasno prekiniti. V okrnjeni obliki potekajo spet šele od 1. marca, saj se to področje finančno napaja iz republiškega proračuna. Ta pa bo predvidoma spretet šele prihodnji mesec. Do takrat pa velja začasno financiranje, mesečno po dvanajstih iz leta 1993.

Kljub velikemu povpraševanju po pomoči za samoza-

NAPOVED ŠTEVILA BREZPOSELNIH, IZDELANA 8.3.1994

S spremembo zakona, ki velja od 14. januarja letos, so skrajšali najdaljši možni čas prejemanja denarne pomoči na šest mesecev in dodali nov pogoj za pridobitev te pravice – stalno prebivališče v Sloveniji. Vendar te novosti ne veljajo za zavarovance, ki so ob spremembi zakona že uživali omenjeno pravico, zato pričakujejo znatno zmanjšanje dodeljevanja denarnih pomoči v drugi polovici leta oziroma šele v naslednjem letu.

Za brezposelne v Sloveniji

poslovanje, ki je eden pomembnih vzvodov aktivne politike zaposlovanja, Republiški zavod za zaposlovanje do nadaljnjega še vedno ne more izplačevati denarnih nadomestil v enkratnem znesku, sklepati novih pogodb za svetovanje brezposelnim s področja podjetništva, subvencionirati samozaposlitev. Na tem področju ima zavod še vedno nepokrite obveznosti do 500 proslilcev za subvencijo za samozaposlitev še iz lanskega leta.

Marija Frančeškin

BEDA V SLIKI

Slika: Selo Bernardi

Svetli trenutek iztegnjene roke.

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Še nekaj o anonimnih alkoholikih

Da bi se izognili napačnim predstavam o skupnosti AA, navedimo, s čim se ne ukvarja.

- Skupnost AA ni nikakršna socialna služba in ne nudi prenočišč, nege, obleke, denarja ali zaposlitve. Alkoholiku edino pomaga, da ostane trezen, in tako, da za vse te stvari lahko poskrbi sam.
- Skupnost AA ni nikakršna medicinska organizacija, ne dodeljuje nobenih zdravil in ne nudi psihiatričnih nasvetov.
- Skupnost AA ne vzdržuje nobenih bolnišnic, domov ali sanatorijev niti bolnih ne neguje.
- Skupnost AA tudi ni nikakršno versko združenje. Vsak anonimni alkoholik je svoboden in si lahko sam ustvari svoje mnenje o smislu življenja.
- Skupnost AA ni povezana z nobeno organizacijo, čeprav sodeluje z nekaterimi s področja alkoholizma. Nekateri anonimni alkoholiki so v takšnih organizacijah angažirani, vendar v svojem imenu, ne pa kot zastopniki AA.
- Skupnost AA od zunanjih privatnih oseb ali oblasti ne sprejema nobenega denarja.
- Skupnost AA svojih članov na noben način ne kontrolira. Vsakdo se odloči sam, ali bo pil ali ne. Člani AA alkoholiku samo pomagajo spoznati, kako naj si sam pomaga. Zato za udeležbo na sestankih ali vzdržnost od alkohola ni mogoče izstaviti potrdila.
- Skupnost AA ne gre za privabljanje članov. Ladeva si samo pomagati alkoholikom, ki želijo prenehati piti.
- Skupnost AA ne vodi nikakršnega seznama članov kartoteke, saj je anonimnost razglasila za princip svojega delovanja.
- Skupnost AA ne trdi, da je našla edino rešitev za probleme alkoholizma. Prav tako ni nikakršno gibanje za abstinenco.

Zanimive so njihove izjave: »Nismo nikakršni prenovitelji sveta. Nimamo nobenih političnih ali verskih ambicij. Ne pripadamo nobeni stranki, društvu ali kakršnemukoli gibanju in ne želimo »izsušiti« kar celega sveta. Imamo samo en cilj: da ostanemo trezni – in da drugim alkoholikom, ki bi se na nas obrnili za pomoč, pomagamo k treznosti.«

Najlepša knjiga, ki sem jo prebral o odvisnosti in Anonimnih alkoholikih, je knjiga Luciena-Aimeja Duvala: OTROK, KI SE JE IGRAL Z LUNO (Ognjišče, Koper, 1985). Njen avtor je zanimiva osebnost. Rodil se je 30. 6. 1918, po gimnaziji odšel k jezuitom in 1948 doštudiral bogoslovje. Misionaril je po gostilnah, postal kantavtor in imel mnogo koncertov lastnih verskih popevk. Imenovali so ga »božjega kitarista«. Po izrednih kantavtorskih uspehih je obmolnil.

Šele leta 1983, ko je izšla njegova knjiga, so ljudje izvedeli vzrok. Kot kantavtor je doživljal izredne uspehe, hkrati pa je doživljal trpko izkušnjo alkoholika. S pomočjo Anonimnih alkoholikov je ozdravel in napisal knjigo. Kot navajajo, je s ponižno odkritosrčnostjo pripovedoval o svojem »pogrezanju na dno pekla« in o ponovnem »vzponu v življenje«. V mestu Nancy je ustanovil nekaj skupin AA. Umrl je 30. 4. 1984, preden je dokončal svojo drugo knjigo »Goli Noe«, v kateri je hotel nealkoholikom marsikaj razložiti.

Mene je knjiga zelo prizadela. Odlikuje jo izredna odkritosrčnost in zelo doživeto opisani napor, kako premagati odvisnost, in boj za rešitev drugih ljudi izpod jarma odvisnosti.

Anonimni alkoholiki se lahko pohvalijo z izrednimi uspehi, saj imajo za seboj milijon zdravljenih anonimnih alkoholikov. Ne raziskujejo pa niti ne objavljajo podatkov o svoji uspešnosti. Tudi svojih programov ne analizirajo, ampak se morajo navaditi na vzajemno sodelovanje v skupini.

Pogovor s tajnikom ZKO v Mariboru Marjanom Pungartnikom

Za razcvet kulture sta potrebna pamet in srce

Kultura v Mariboru je v zadnjem desetletju doživela pravzaprav neverjeten razvoj, še posebej, če imamo v mislih, da je štajerska metropola še pred nedavnim veljala za industrijsko puščavo. Zgrajenih je bilo veliko novih kulturnih objektov: Univerzitetna knjižnica, Slovensko narodno gledališče, veliko galerij, obnovljeni pa so bili tudi številni drugi objekti. Mariborska kultura pa je doživela tudi izjemno umetniško rast.

Še prav posebej pa je razveseljivo, da doživlja prepoved tudi kulturna ustvarjalnost mladih, za kar je v veliki meri zaslužna tudi Zveza kulturnih organizacij. O tem nasploh o aktualnih problemih mariborske kulture smo se pogovarjali s tajnikom Zveze kulturnih organizacij v Mariboru Marjanom Pungartnikom, pesnikom in publicistom, ki s svojo ustvarjalnostjo pomaga številnim mladim ljudem utirati pota v svet kulture in umetnosti.

Maribor ni imel še nikoli tako širokega in ustvarjalnega kroga mladih literatov, kot se zbirajo sedaj v mariborski literarni družbi, ki ste jo navdihili vi. Kako je nastal ta krog? Kdo so danes njegovi najplodnejši ustvarjalci?

Že pred leti se je krog mariborske podružnice Društva slovenskih pisateljev razšlel, ker niso več našli skupnega jezika. Razlog so bila osebna in politična nasprotja in dali so jim prednost pred drugimi, poklicnimi. Vse to je povzročilo, da mladi v tem niso videli nobene velike vrednosti in tako je nastal generacijski prepad, ki se mi ne zdi normalen. Hoteli so literarne kroge zapreti pred konkurenco, kar je čisto ustrezalo prevladujočemu provincialnemu duhu. Od prihoda v Maribor sem delal mentorsko z mlajšimi in že na začetku 80. let se mi je posrečil prodor s skupino okrog Čevlja. Stvar je propadla politično, nastala pa je številka revije, ki bi se je še danes mladi literati ne sramovali.

V času od osemdesetega leta naprej so mnogi med začetniki prišli v fazo srednjih let, ne da bi jim kdorkoli dal možnost nastopiti.

Stara generacija se je toliko ukvarjala z občutkom lastne odričnosti in lastnega pomena, da so pozabili na vse druge. Med njimi so imena kot Stanka Devjak, Sabina Hvastija, Breda Slavinec, Bojan Schwentner, Andrej Adam, Jože Kos, Božidar Rozman, ker pa delam tudi s seniorji, počasi prihajajo do glasu tudi ljudje kot Majda Senica, Vera Brolih, Francka Marinič, Tihomila Dobravec in drugi iz tega kroga.

Mariborska literarna družba pa ni nadomestilo za propadlo pisateljsko podružnico, ki je bila predvsem politično-strankarska stvar. Hoče zgraditi avtonomne kanale uveljavljanja, kjer bi se vsi skupaj prebili do drugega, bolj avtonomnega literarnega življenja. Za razliko od sebičnosti, ki je bila doslej značilna za pisateljsko ravnanje v Mariboru, uveljavljamo bolj prijateljsko, duhovnejše, prijaznejše okolje za pisanje.

Mariborska literarna družba izdaja revijo *Locutio*. V kakšnem razmerju je ta revija do drugih literarnih revij v Sloveniji in še zlasti do mariborskih *Dialogov*? Ali uvaja umetniški krog okoli revije *Locutio* nov umetniški izraz?

Noben reviji danes ni lahko, če se hoče ukvarjati z literaturo, ker so se podpore razblinile. Pravzaprav so mnoge podpirali le s pretežvo, da jim gre za literaturo, v resnici pa je šlo za politične račune. Pri zasnovi revije *Locutio* smo izhajali predvsem iz avtonomne komunikacije med avtorji in interesa literarne publike za literaturo. Revijo pripravljamo sami računalniško, razmnožimo jo v številu potrebnih izvodov, pošljemo v glavnem ustvarjalcem in nekaj malega povsem nezainteresiranim medijem. Odkar mediji prodajajo v glavnem žajfo, jih literatura ne zanima več. To je pač intelektualna raven. Izjeme so častne. Radio, na primer. Televizija in dnevniki so...

Dialogi? Vidim, da je literatura v njih postala dodatek.

V literaturi so novi ljudje in tisto, kar pišejo. Verjamem, da iz tega kaj raste, vendar si ne bi upal soditi, da je to kaj novega. Nisem odgovoren za inovacije, odgovor-

ren sem kvečjemu za svojo literaturo. Velikokrat je estetski ekstremizem samo legitimiranje pred oblastjo, v srcu pa je brežruten in brez problemov.

Bo mariborska literarna družba lahko kljubovala vsem težavam in se trajno ohranila v kulturnem življenju? Z drugimi besedami: je mogoče pričakovati, da bo Maribor, kjer je desetletja živelo in ustvarjalo manj kot 10 književnikov, imel čez leta tako širok krog literarnih ustvarjalcev kot se sedaj nakazuje?

Štajersko umetniško društvo živi že čez sto let, pa je navadno društvo. Včasih so trdili, da je Jugoslavija večna. Si predstavljate, da bi vse veselje propadlo, samo Jugoslavija bi se vrtela skozi črno temo. Mariborska literarna družba ni nobena stranka, da bi se morala izkazovati. Raje bomo z veseljem delali. Saj je svet narejen za pesnike. Samo beseda je preživela milijon let, noben parlament tega ni sposoben. Da je književnikov malo, samo dokazuje, da smo se odpovedali pravi prihodnosti.

Kaj je v Mariboru z gledališčem zunaj SNG, kjer dela nekdanji alternativec iz Trespisovega voza?

Pri Tomažu Pandurju, če mislite nanj, je potrebno vedeti, da je predhodnica neke nove kulture, ki je konzervativna in nacionalistična kultura morda ne dojemajo v celoti.

V Mariboru je veliko amaterskih poskusov, ki pa so samo muha enodnevnic. Gledališče je institucija, je strast z globokimi koreninami, je cela plast eksistence. Bolj problematično je, da nimamo niti enega uporabnega odra zunaj SNG, da se siromaši gledališka vzgoja, da se prodajajo surogati gledališča.

Kako pa je s plesno, glasbeno in drugo ustvarjalnostjo mladih?

Nekaj navdušencev se nas v smešnih materialnih razmerah bojuje za nekaj, kar drugod država na veliko podpira. Ne gre samo za mlade, kajti na njih se samo posebej kaže, kako globoko brez smisla je socialni sistem, ki smo si ga zgradili.

Vsa ta kulturna ustvarjalnost mladih nastaja z velikim navdu-

šenjem in je plod volonterskega dela. Koliko finančnih sredstev je pravzaprav deležna iz republiškega in občinskega proračuna?

Iz Ljubljane dobimo za redne programe malo, skoraj nič, na občinski ravni je financiranje sistematično stradanje amaterske kulture. Za društva in delo z njimi dobimo približno tretjino sredstev, v kulturne domove se sploh ne vlaga, v opremo pa skoraj nič. Se pa vsem ne godi tako slabo. Pri enih so še foteljem naredili zlate zobe, ker so si dobri z oblastjo.

Zelo pomembno se mi zdi poudariti, da je Zveza kulturnih organizacij prostor nepolitiziranega delovanja, polje dobre volje, ki mora imeti institucionalno podporo. Brez takih polj ne sme biti

Z razstave v Gradcu: Tudi ZKO na poti v Evropo (Marjan Pungartnik drugi z leve)

nobena država. Da to nekaj stane, je povsem normalno, ker je investiranje v ljudi.

Kaj se da tu še prihraniti?

Jaz v tem ne vidim problema. Ta država ima enostavno nesmišeln sistem, ni pa poti, da bi se ozdravilo, dokler bo razmerje političnih sil tako, kakor je zdaj. Država naj se liberalizira, to naj bi menda liberalcem bilo jasno. Pa je vlada takoj navila davke, ko je prišla do prve priložnosti, čeprav se deklarira za liberalno. To je tako, kakor da bi jaz komu operiral slepič, namesto da mu skritiziram pesem.

V razumni politiki država omogoči tudi za sfero, ki se imenuje amaterska kultura, možnost avtonomnih prihodkov. Kdo pa je vesel, da se mora ukvarjati s precej nepoučeno državno administracijo in prositi denar zase skoraj na kolenih. Dovolj so pravila igre, drugo pa je odvisno od pridnosti. V pametnih državah obstaja nekakšna strategija, rang pomembnosti, kjer samoudejstvovanje, lokalna samouprava, občanska iniciativa nekaj pomeni.

Vsa reč me spominja na tisto zgodbo o kravi, ki so jo začeli za poskus hraniti s slamo, pa je na žalost pred koncem poskusa crknila od lakote. Naj povem še, da je seno namesto nje požrl njen gospodar in se je zredil. To v teh zgodbah ponavadi pozabijo povedati.

V Mariboru pa vendarle obstaja objektivni problem, saj je kultura v Mariboru doživela največji razmah ravno v letih, ko je gospodarska stagnacija največja. Bo Maribor uspel s svojo iztrošeno in propadajočo gospodarsko strukturo ohranjati doseženo raven kulture?

Ja, veliko reči se dogaja. Ampak veliko reči se dogaja tudi v računalništvu, pa tega nihče ne pove-

zali v času spajanja. Sklep? Višek česa je lahko samo znak razsipanja socialnega telesa. Zame je to ganljivo. Bolj ko mi kradejo v trgovini, bolj se razcveta kultura. V tem je nekaj. Užitek ob branju pesmi ti nihče ne more podtakniti.

Lahko pomanjkanje denarja zaustavi kulturno rast? Ali Maribor ponovno grozi stagnacija in sivina na področju kulture?

Poslušal sem vzhičeno govorjenje nekega politika, da se dogaja toliko reči in on skorajda ne utegne slediti vsemu. Veste, kulturna rast je včasih varljiv videz. Politiki potrebujejo sceno, pa je zato veliko več protokolov. Vsak se radi slika zraven umetnikov, vsi umetniki se trudijo, da bi prišla na njihovo fešto županja z rdečo rožo v laseh. V kulturni rasti to ne šteje, ampak štejejo normativi: koliko knjig na prebivalca, kakšna izobrazbena stopnja, koliko plače za kulturno potrošnjo, diapazon možnosti, število nekadilcev, depolitizacija kulture, nasmehe uradnika, lep pozdrav, široki pločniki brez šikan, zmerna vožnja v mestu, študentje, ki se ne derejo kot jesiharji, policentri-zem, možnost hitrega potovanja, zanimiv televizijski program. Veliko denarja še ni garancija za razcvet kulture, tu je potrebna še pamet in dobro srce.

Danes z njo skušajo prikriti nesposobnost, da država funkcioni- ra kot kulturni sistem. Za vzpon teatra je zaslužen gospod Pandur, ne pa kakšen lokalni politik. Dvorange niso sposobni dokončati, radi bi se pa okitili s Pandurjevimi uspehi.

Ni potrebno nasedati ravno vsem provincialnim trikom. Mene farsa okrog imenovanja direktorja Umetnostne galerije Maribor prepričuje, da smo padli v pravo jamo primitivizma. To je pa strašna kulturna rast.

Pa še nekaj osebnega: kaj ustvarjate ob mariborski literarni družbi, ki jo vidite, ob reviji *Locutio* in ob ZKO?

Pišem roman o ksenofobiji, to je o sovraštvu do tujcev. Nabralo se mi je veliko avtobiografskega gradiva in najbrž bo zgodba kar zanimiva za bralce. Pišem tudi lutkovno igrico o prisluškovanju, želel pa bi ustanoviti kabaret po vzoru Spitting Images, da bi jo lahko postavil na oder. Pišem tudi farso o levičarjih, ki so postali policijski ministri, o komunistih, ki so se sprevrgli v mormone. Upam, da bom dokončal tudi idilični ep o prijateljih, ki se vzajemno prijavljajo na policijo.

Tomaž Kšela

Cvetko Zagorski: Posestnica I.

Iz daljše knjige zgodb Cvetka Zagorskega z naslovom *Podobe časa* objavljamo prvo od dveh najznačilnejših. To je zgodba z naslovom *Posestnica I*. Pisatelj je zgodbe napisal v različnih letih, vse pa imajo korenine v prelomnih časih pred drugo svetovno vojno, med njo in po njej. Mnoge moralne dileme ostajajo ne glede na čas enake, nekatere pa se nam glede na čas in zorni kot relativizirajo. Vsekakor delo zanimivo prikazuje razmere, ki so za nekatere tuje in odmaknjene, vendar tudi danes aktualne.

(2. nadaljevanje)

2

Mislila sem, da ga le agrarna peče. Saj mu je dišala, ampak mene se je tudi bal. Stegoval je roke po moji zemlji, obenem pa se bal, kaj če se vrne stara oblast. Lizal se je novi oblasti, prav tako meni, kadar mu je bilo česa treba. Ah, svojat! Gnoj!

»Pst,« je siknila debeluška. »Se zaprli te bojo.« »Zaprli? Prav bojim se jih! Naj le pridejo, naj me zapro! Pa pravijo, kakšni so bili Nemci. Pravi kavali- rji proti tem!«

»Ampak zakaj so te razkrinkali? Nekaj tiči za tem.«

»Kaj naj bi bilo? Ropati hočejo, me odreti do ko- st!«

»Oh, kdaj bo konec vsega tega!« je javnila debeluška in se sesedla. »Od enainštridesetega ni več miru ne življenja. Italijani, Nemci pa partizani, beli in ustaši, na koncu še kozaki. Ampak kakor je zdaj, še ni bilo. V vsakem se je še nekako dalo, pridivil je, pobral, tile pa mislijo kar ostati. Za zahvalo, ker se ne moj ne tvoj nista vrnila iz Dachaua.«

Toliko da ni zajokala, taka je bila po naravi, dosti manj odločna kakor sestra.

»Mar ne bo nikoli konec teh šib božjih? Agrarna pa odkupi, popiši, preiskave, ves ta strah...«

»Ne, ni šz dosti tega, ne!« je znenada s čudno mimim glasom pribila možača. »Do kraja mora iti, prav do kraja! Zdaj se komaj začena. Kolikor slabše, toliko boljše!«

Debeluška je sklepala roke na obilnem trebuhu in vzdihovala.

Možača je vstala in se odpravljala. Videti je bilo, da se je za nekaj odločila.

Sestra jo je pospremila čez prag, možača je vzela v roke povodce, se potegnila na voz in zravnano odpeljala z dvorišča.

V vasi je razen na postaji samo še tu in tam brlela bleda luč, le okna Zadržnega doma so bila vsa razsvetljena. Ženska se je kljubovalno ozrla po njih in pognala v temo.

Kakor polje, ki mu v noči ni mogla videti kraja, se je odprla pred njo črna misel na prihodnost. Nešteto- krat je premlela vse možnosti, spreminjala načrte, jih prilagajala okoliščinam, si zamišljala napade in umi- ke, zdaj pa je vedela, da je vse zaman, s to oblastjo se ni mogoče pogajati, kvečjemu čakati na rešitev od zunaj. Da, edino zunanja sila lahko še kaj reši, če- prav so se izkazale do zdaj še vse napovedi jalove. Vseeno je bilo to še edino njeno upanje.

Da, šla je na sestanek, tudi pogajala bi se – obenem pa je skrivala na kozolcu begunca, duhovnika iz Zagreba. Če le ni Jernej kaj zavohal in se je je zato tako nesramno lotil? Ne, v tem primeru bi že prišli ponj in tudi njo bi zaprli. Nihče ne ve zanj. Toda Hrvat mora naprej, čimprej čez mejo, on bo njena zveza s svetom, z življenjem.

Kopita so cingljala skozi temo, kolesa so škripala po kamenju prav kakor tisto pomladno noč pred komaj desetimi leti, ko sta se z možem mlada in razigrana vračala s poročnega potovanja. Bila sta v Celovcu, kjer je bil kupil oče pred vojno stanovanj- sko hišo, obiskala sta strica na Dunaju in prijatelje v Trstu, dva čudovita tedna sta preživela v Opatiji. Vendar je bilo najlepše takrat, ko sta se pred koncem prve svetovne vojne seznanila, še v rajski Avstriji. Bil je ujetnik, Rus. Oče ga je bil vzel za delo s konji. Spočetka se ji je zdel smešen, nič moški, ves mehak, besede so se mu sproti tajale v ustih, Rus pač. Lepo je pel, mehko in otoplo, iz melodije je bilo slutiti ne- skončne daljave njegove domovine.

Oče je bil že nekaj let vdovec in dekleti je dal

v šolanje k nunam v Ljubljano, da ju pripravijo na življenje. Kupčija z živino in s poljskimi pridelki, pozneje pa še z lesom mu je dobro nesla, toliko, da je hčerka, ki ju je imel nadvse rad, lahko zagotovil, kakor je menil, varno prihodnost. Se za očetovega življenja se je mlajša, debeluška in dobrodušna, nag- njena h gospodinjstvu, omožila s hotelirjem in trgov- cem pri postaji, medtem ko so starejši mikale dalja- ve, romani in družba. Za snubce se ni dosti menila, dokler ni prišel ujetnik. Mogoče jo je pritegovala njegova ženskost, ko je bila sama taka možača. Ali pa to, da je bil daleč naokoli edini človek, s katerim se je lahko pomenkovala o daljnih deželah, o knjigah, o glasbi. Prej je brala le nemške in italijanske pisate- lje, zdaj je spoznala Tolstojevs romane in Puškinove ter Lermontove pesmi, Čajkovskega in Glinko. Oče tega prijateljstva sprva ni odobral, svaril je hčer- ko, sčasoma pa le popustil, ko pa jo je imel tako rad in si je želel le to, da bi bila srečna. Dekle je imelo svojo voljo, Rus pa tudi ni bil kdorkoli, bil je plemi- škega rodu in inženir. Ko je bilo konec vojne, ob propadu Avstrije in ustanovitvi kraljevine SHS, bi se moral vrniti v domovino, ona pa ga je skrivala na svilih in mu nosila jesti in takrat sta se zblizala, dolgo v noč sta se pomenkovala in kovala načrte za prihodnost. Že čez nekaj mesecev mu je oče priskrbel pravico bivanja in preselil se je v hišo, nova domovi- na ga je sprejela za svojega.

Čudna je bila ta ljubezen. Nekaj posebnega, skri- vnostnega, ki je okolica ni razumela. Ona se ni ozirala na ljudi in govorice. Še vseh ji je bilo, če je lahko kljubovala. Rada je imela svojega Vanjo in če bi se zdaj vrnil, bi ga imela spet enako rada. Z njim je vzljubila tudi Rusijo in se ni dosti ozirala na to, ali je rdeča ali bela. Vroče je želela, da bi z Vanjo kdaj odpotovala v to daljno, skrivnostno deželo. Kakor da ji je prej kaj manjkalo, sta ji zdaj ljubezen do Vanje in njegove sanjske domovine napolnjevali dušo z no- vo vsebino.

Imela pa je z Vanjo tudi dosti nevšečnosti. Potem, ko se je v hiši udomačil in sta se poročila, je postalo dvomljivo, če je bil res inženir, niti njegov plemiški rodovnik ni bil nič kaj trden. O ničemer ni imel nobenega papirja in tudi iz Rusije ni bilo mogoče nič dobiti. Bil je sanjač, mojster v zidanju gradov v obla- ke, znal je pripovedovati take zgodbe iz ruskega in svojega življenja, da si mu moral verjeti. Pa so ga v vasi le ujeli zdaj pri eni pa pri drugi izmišljaji in ga imeli nazadnje za zmešanca ali goljufa. Le ljubezen njegove žene in njeno bogastvo po očetovi smrti ga je obarovalo, da se ni pogubil. Ljubezni njegove žene

ni moglo nič omajati. Zanj je bil človek mistične duše in velikih strasti.

Tak je bil Vanja: lepega dne je postal mračen in molčeč, kakor da bi mu kdo storil krivico, potem je izginil in se vrnil čez nekaj dni povaljan, lačen. Jokal je nad svojo zavrženostjo, se obtoževal in obljubljal, da se ne bo nikoli več spozabil. Sprva si je še gnala k srcu njegove muhe, slednjič pa že vnaprej vedela, kdaj ga bo spet prišlo. Ni se prepirala z njim, nahra- nila ga je, ga spravila v posteljo in potrpela, dokler se ni streznil in ovedel. Z njim je bila vseeno srečna, Vanja ne bi bila z nikomer, o tem je bila prepričana. Njuno življenje je bilo kljub vsemu polno notranjega netiva, bolečin in vdanosti, ko sta se zmeraj znova oddaljevala in zblíževala.

Ko se je oče na prvi vožnji z avtom, prvim daleč naokoli, smrtno ponesrečil, je zagospodarila sama. Od moža ni ne pričakovala ne zahtevala pomoči. Saj je bil še zmeraj nekakšen gost. Ekstotično zelišče brez uporabne vrednosti. Brez njega bi bilo življenje pusto in prazno, kakor življenje brez knjig in glasbe, brez ljubezni. Sprejemala ga je, kakršne je bil. Zanj je bil zdaj genialen zdaj nebolglen otrok, potreben razume- vanja in pomoči, drugič spet z mučeništvom okrona- ni brezdomec, vendar nikdar dolgočasen, zmeraj za- nimiv, zmeraj zmogel zbujati v njih simpatijo, sočut- je, žrtvovanje, ljubezen...

Med zadnjo vojno so vsi mobilizirali: Italijani, Nemci, beli. Z Nemci bi se moral biti proti Rusom, z belimi za Nemce. Najboljši so se mu zdeli v začetku Italijani, še najmanj bojaželjni, najbližji njegovi bo- hemske duši. Toda Italijani so se po Mussolinijevem padcu morali umakniti pred Nemci, vse bolj so priti- skali iz gozdov partizani, skoraj sleherno noč so bili pred vrati. Zdaj so sklicevali miting, zdaj mladino ali ženske, potrebovali so zdaj živeža, zdaj zdravil pa vprego ali poročila o sovražnikovih premikih. Gospa jih ni nič kaj prijazno gledala, njihovo početje se ji je zdelo nesmiselno, medtem ko so se Vanji med vsemi vojskami še najbolj prikupili. Lepega dne, ko ga je spet zgrabila otoplost, je izginil k njim in postal intendat okoliškega odreda. Ko pa ga je modrooka partizanka iz štaba, v bleščečih škorenjih, ki jih je bila sezula ubitemu nemškemu častniku, odklonila, je izgubil veselje s partizanstvom in izteklo se je, kakor vsa njegova prejšnja potikanja: skesano se je vrnil k ženi. Postal je skrivač, zakaj posledje se ni smel več pokazati ne partizanom ne belim ne Nemcem. Pa so ga le staknili beli, ga izročili gestapu in ta ga je odgnal v Dachau, od koder se ni več vrnil.

(Dalje prihodnjič)

Protikorupcijska liga začenja svoj lovski ples

ZAPOMNIMO SI 9. APRIL!

V soboto, 9. aprila naj bi bil po napovedih v Križankah prvi shod tako imenovane Protikorupcijske lige, katere organizatorji in duhovni očetje so v SLS, SDSS, ZS in NDS. Kako je s krščanskimi demokracijami, ki jih bo hočeš nočeš silil v novo razdvojenost. SKD se torej ne glede na naravo in sestavo bodoče vladajoče koalicije ne obeta nič kaj rožnat položaj.

Temeljno vprašanje je, kakšni so pravi cilji Protikorupcijske lige. Kar zadeva sam shod, so stvari bolj ali manj jasne že danes. Na njem se bodo zvrstili posamezni govori, ki bodo po dolgem in počez udrihali čez ud-bomafijo, rdečo mafijo, divje privatizacije, čez rdeče stekle pse in drugo desni in populistično nagnjeni provinci neevšečno zalego. Na koncu bo shod verjetno sprejel tudi kakšne sklepe, med njimi bržčas tudi kakšne take, ki bodo zahtevali odstop predsednika Republike in razpis predčas-nih volitev. Skratka, shod sam zase ne bo nič kaj takšnega, česar Slovenija še ni doživela.

Problem v zvezi z njim je nek-je drugje.

Kdor je pozorneje spremljal slovensko politično sceno v zadnjih dneh po odstavitvi obrambnega ministra Janeza Janše, je vsekakor moral zaznati dokaj orkestrirane zahteve predsedniku države po razpisu predčas-nih volitev, češ da je državni zbor nelegitimen, kar naj bi pomenilo, da ljudje, ki v njem sedijo, ne predstavljajo več volje volivcev in torej nimajo več mandata za urejanje javnih zadev. Seveda naslavljalci takšnih zahtev ne mislijo, da bodo z njimi uspeli, saj jim je gotovo jasno, da bi predsednik države moral poseči po aktu predčas-nih državnozbornih volitev šele v primeru, ko bi ugotovil, da vladajoča koalicija nima več večine v parlamentu, kar pomeni, da v resnici ne more več vladati in da torej spriči novonastale konstelacije sil čisto tehnično nima več mandata »za urejanje javnih zadev«. Kot kaže to razmerje zdaj, in ki je bilo gotovo najbolj razpoznavno prav ob razreševanju obrambnega ministra, vladajoča koalicija na čelu s premierom Drnovškom zelo

trdno sedi v sedlu. Torej ni nobene praktične demokratične potrebe po razpisu pred-

čas-nih volitev, kar je v Sloveniji jasno prav vsem, ki se ukvarjajo s politiko.

Glede na splošno počutje in zunanji videz stavkajočih po osmem dnevu gladovne stavke morda razočaranje vendarle ne bo tako hudo.

Demokracija na ulici

IZRAZ NEMOČI?

V vseh razvitih državah poleg parlamentarnih razprav potekajo tudi ulični protesti. Če se oba dogodka časovno ujemata in sta prostorsko blizu, je povsem jasno, da nezadovoljniji želijo svoje negotovanje pokazati tudi predstavnikom ljudstva. Policija preprečuje vdor demonstrantov v posvečeno palačo. Če je tako določeno s predpisom, ponekod s prenosnimi ovirami množici zapre dostop na določeni razdalji od parlamenta.

Pri nas take omejitve ni. Slovenska skupščina je bila zadnja tri desetletja najbolj zanimiva točka za protestnike različnih vrst. Ali so tam začeli in končali shod, ali so tam končali sprevod, ki je prej potekal po mestnih ulicah, ali pa je manifestacija le šla mimo. Desetina takih dogodkov je bila prav v času, ko so v poslopu zasedali delegati oziroma poslanci. Zlasti z letom 1990 je bilo slišati ocene, da je to svojevrstna oblika pritiska na poslance, ki bi jo kazalo omejiti s predpisom. Pred ne-

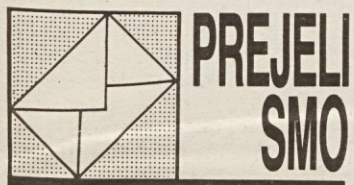
kaj dnevi je predsednik vlade celo uporabil pojem »strah«, ki da ne vpliva dobro na predstavnike naroda.

Šlo je za protestno zborovanje prejšnji ponedeljek na Trgu republike v podporo obrambnemu ministru, da ga ne bi razrešili s tega položaja. Po napisih in geslih zborovalcev bi bilo moč domnevati, da je bilo to najbolj izrazito, jasno in nedvoumno protikomunistično zborovanje v Ljubljani po letu 1945. Nekateri so res pričakovali, da bodo preprečili padec Janeza Janše. Najbolj jasno so to izražali člani Slovenske domoljubne stranke že nekaj dni pred zborovanjem. Ta skrita želja se seveda ni uresničila. Kaj storiti?

Je naključje, če so se prav pristaši navedene politične združbe odločili za skrajnost? Razglasili so gladovno stavko z zahtevo za odstop predsednika države in za predčasne parlamentarne volitve. Pokazalo se je, da korakanje od skrajnosti v skrajnost nosilce same pripelje v slepo ulico. Prav to je njihovo početje v prostorih Cankarjevega doma, saj se celo pritožujejo nad premajhno pozornostjo, ki da jo je deležna sedmerica. Sledila bodo nova razočaranja...

Pavle Čelik

Ivo Kuljaj

Demokracija na preizkušnji

UDBOMAFIJAŠI NAMESTO FOTELJAŠEV

ker ta uživa (še vedno) podporo večine državljanov. Vedno bi se našlo nekaj ljudi, ki bi hoteli tega ali onega odstraniti, tudi s glavnimi stavkami, če bi ta uspela, in tako bi potem vsak dan ali vsaj vsak teden koga odstavljali. To bi bila anarhija brez primere, ki bi scenaristom služila kot izgovor za uvedbo reda in diktature. Tako bi dosegli to, česar niso in ne bodo na svobodnih večstrankarskih volitvah.

Nikogar ne zagovarjam, nasprotno, nekaj od tega, kar je bilo izrečeno pred parlamentom in v njem, je treba razčistiti. Izrečenih je bilo tudi veliko neumnosti in lažnih obsodb, ki se jim demokratični svet utemeljeno smeje, češ, Balkanci! V njihovih parlamentarnih demokracijah pač ni nobene državne skrivnosti, ki je predsednik države in vrhovni poveljnik ne bi smel vedeti in bi menda moral vohuniti, da bi do teh podatkov prišel. To je noro!

Za nas, državljane Slovenije, pa tudi zelo zelo nevarno. Tako se je dogajalo tudi v rajni Jugoslaviji pred razsulo, ki je bil uvod v krvave dogodke, ki smo se jim Slovenci s pametjo in enotnostjo in ne le z vojaško silo izognili. Pa se jim bomo tudi v bodoče!

Kot rečeno, Slovenci smo si sa-

mostojnost priborili s pametjo in enotnostjo in ne po večjih ali manjših zaslugah posameznikov.

Če takrat ne bi nastopili enotno, se ne bi znebili jugonadvlade, zašli bi v težave, enake tistim, ki so nastale v tistih predelih Jugoslavije, kjer te enotnosti ni bilo ali pa so nekritično nasledili karizmatikom in njihovim obljubam. Nič nimam proti, da pri nas posameznike, ne samo enega, ki so se še posebej izkazali v osamosvojitveni vojni, nagradimo s priznanjem.

Ljudem, ki ne izbirajo sredstev za osvojitve in uzurpacije oblasti, je jasno, da se na oblast lahko povzpejo le v nestabilni državni ureditvi. To je tudi pojasnilo, zakaj se tako trudijo za destabilizacijo. Njim je tako stanje potrebno, kjer se potem pojavijo kot rešitelji in zagovorniki pravnega reda, v imenu katerega uvedejo diktaturo. Ko ljudstvo to spozna, je običajno že prepozno. Pri nas še ni prepozno, bo pa kmalu, če ne bomo previdni.

Žarko Žbogar,
Grajška 18,
Piran

KOLEKTIVNA POGODBA ZA NEGOSPODARSKO DEJAVNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI

s komentarjem in stališči komisije za razlago kolektivne pogodbe

Poleg kolektivne pogodbe s komentarjem in stališči brošura vsebuje še:

- Tarifni del KP za zdravstvo in socialno skrbstvo - Sklep IS Republike Slovenije o določitvi koeficienta za določanje OD
- Zakon o plačah delavcev v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih
- Sklep o določitvi kalkulativnih osnov za določitev obsega sredstev za plače v zavodih, ki se financirajo iz proračuna.

Cena 950,00 SIT. Brošuro lahko naročite na naslov: ČZP ENOT-NOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni 321-255, 110-033, faks 311-956.

Slovenske investicije po novem

Cerkev sv. Barbare v Slovenskih Goricah

